

AUKŠTAITIJOS PARTIZANŲ EILĖS IR DAINOS

Antras pataisytas leidimas

Spaudvita
2015

UDK 821.172-1(082)

Au-54

RĖMĖJAI:

Jonavos rajono savivaldybė. Meras Mindaugas
Sinkevičius

AB „Achema“. Generalinis direktorius Ramūnas
Miliauskas

Jonavos rajono Pasraučių, Mimainių ir Gai-
žiūnų kaimų bendruomenė. Pirmininkas Petras
Vyšniauskas

TS LKD Kėdainių skyrius

Vygantas Dabužinskas

Audrius Dabužinskas

Rolandas Mickus

Kęstas Macionis

Sudarė Vaclovas SLIVINSKAS

4-ame knygos viršelio puslapyje – Benedikto
Narkevičiaus-*Algio* Deltuvos būrio partizanai.

ISBN 978-609-8126-26-6

PRATARMĖ

Daina lietuvių lydėjo visą gyvenimą: nuo kūdikystės iki paskutinių gyvenimo dienų. Kūdikystėje skambėjo lopšinės, paūgėję vaikai dainuodavo piemenėlių dainas, vėliau kiekvienas darbas buvo dirbamas skambant dainoms: šienapjūtės, rugiapjūtės, linų apdorojimo, audimo ir kitoms. Nesuskaičiuojamos dainos skambėjo jaunimo pasilinksminimo vakaruose, kur daina buvo viena iš pasilinksminimo priemonių. Ypatingą dalį sudarė Tėvynės gynimo ir karo dainos. Lietuva visą laiką buvo apsupta priešų, su kuriais nuolat reikėjo kariauti dėl Nepriklausomybės ir Laisvės. Labai populiarios tapo dainos apie bėrą žirgelį, aštrų kardą, į karą išeinantį ginti Tėvynės bernužėlį. Labai daug dainų buvo sukurta Nepriklausomybės kovų metu – 1918–1920 m. Tos dainos tarpukario Lietuvoje 1918–1940 m. skambėdavo švenčių, įvairių susibūrimų metu. Tam įtakos turėjo tuometinė švietimo sistema – jaunimas buvo auklėjamas patriotine ir meilės Tėvynei dvasia. Tuo metu nebuvo pamirštas nei vienas žuvis už Lietuvos nepriklausomybę ir kovojęs Laisvės kovose. Savanoriai buvo jaunimui šviesiausias pavyzdys.

Užėjus antrajai sovietinei okupacijai, jaunimas, vedinas patriotinių jausmų, pasitraukė į miškus ir su ginklu rankose stojo į beviltišką kovą su okupantais. Tuo metu pradėjo skambėti dainos nauja partizaninė tematika. Daug dainų buvo pritaikyta ne tik iš Nepriklausomybės kovų laikotarpio, bet ir iš ankstesnių kovų. Partizanai pradėjo kurti naujas dainas, kuriose skambėjo ryžtas ginti Tėvynę, jos Nepriklausomybę, sunki partizano dalia, viltis ir tikėjimas pergale. Daugelyje dainų skamba rauda motinų, kurios laimina į mišką išeinančius sūnelius, bet tiki, kad jie iškovos pergalę ir vėl Lietuva bus laisva. Dažnai partizanai apdainuoja savo mergeles, kurių prašo puošti partizanų kapus. Beveik visose partizanų dainose pradžioje skamba skausmas, nepakeliamos gyvenimo sąlygos, o gale viltis, kad jų vargas ne veltui, ir Lietuva vėl bus nepriklausoma ir laisva. Daug dainų sukurta žuvusių bendražygių ir kovos draugų atminimui. Dainose mi-

nimi žuvusių partizanų slapyvardžiai, kuriuos dabar identifikuoti yra sunku, nes daug buvo vienodų slapyvardžių.

Sukurtos dainos buvo perduodamos iš lūpų į lūpas, todėl tų pačių dainų yra daug variantų. Pokario metais retas kuris dainininkas užsirašydavo, nes bijojo, kad užrašai nepatektų valdžios represinėms struktūroms. Dauguma dainų virto liaudies dainomis ir autoriai liko nežinomi.

Daug dainų, kuriose skamba Tėvynės ilgesys ir neapsakomai žiaurios gyvenimo sąlygos, sukūrė tremtiniai.

Yra ir humoristinių dainų, kuriose išjuokiami išdavikai ir kolaborantai, nuėję tarnauti okupantams, liaudis juos vadino niekinamai – sribais (skrebais). Jiems skiriamose dainose skamba vien tik prakeiksmas. Tai gera pamoka ateities kartoms, kad išdavikai niekada nebus minimi geru žodžiu.

Leidinyje perspausdinti eilėraščiai iš Vyčio apygardos pagrindinio laikraščio „Lietuva brangi“ (1947 04 05 ir 1947 05 01) bei eilėraščiai, kuriuos parašė partizanas Albinas Bilinkevičius–Baltis.

Daug dainų Atgimimo metais 1988– 1992 m. Ukmergės apylinkėse surinko Vaclovas Janušis. Tik gaila, kad liko neužrašyta, kas padainavo, kurioje vietovėje ir kieno buvo dainų sąsiuviniai.

Nuoširdžiai dėkoju Mildai Janušienei, geranoriškai perdavusiai visą surinktą medžiagą, kuri šiuo metu saugoma Kėdainių krašto muziejuje.

Reiškiu nuoširdžių padėką Vadokliuose gyvenančiai Kazimierai Kisielienei už padainuotas ir užrašytas partizanų dainas. Ji jaunystėje buvo garsi dainininkė ir saviveiklininkė, daug dainų dainavusi su partizanais. Panaudotos dainos, kurias surinko Kostas Lunys, Vytautas Ilekys, Onutė Atkočiūnaitė, Valė Adamonienė.

Renkant dainas talkino Vaidas Banys ir Kėdainių krašto muziejus, Vaiva Vaitelytė, Vladas Kazlauskas, Ukmergės krašto muziejus.

Vaclovas SLIVINSKAS

NEŽINOMŲ PARTIZANŲ EILĖS

* * *

Ak, šalis liūdna mana gimtoji,
Kiek nelaimių joje ir vargų.
Pilkas kaimas priespaudoje dejuoja,
Liūdna daina girdis ant laukų.

Po laukus švilpauja rūstūs vėjai,
Dienos niaukiasi kaskart labiau.
Ak, šalis, kiek daug esi kentėjus,
Kur skambėjo sielvartas daugiau.

Nuo Šiaulių lig krašto Žemaitijos,
Nuo Dubysos lig puikios Neries
Skamba pančiai vergijos,
Liūdna daina girdis ant laukų.

* * *

Alyvų šakos svyra
Ant vasaros pečių,
Kodėl pravirko žvyras
Ant vieškelių plačių?

Tenai mintis pakerėjo
Gyvenimas sunkus.
Išlaisvinti norėjai
Paniekintus namus.

Vingiuoja, raitos kelias,
Lietuvi, kur esi?
Ir ta maža trobelė
Paskendo liūdesy.

Per miegą pasigirdo
Beldimas į duris,
Kodėl tu nepabėgai
Pro šautuvų ugnis?

Čia guolį tau paklojo,
Kur ošia pušynai.
Ir dainas tau dainuoja
Berželiai amžinai.

Guliu prie miško vienas,
Čirena vyturiai.
Geltonas smėlis krinta
Duobėn giliai, giliai.

* * *

Ant tavo kelių, motinėle,
Padėt galvelę taip saldu,
Čia mane gaubei kaip balta vėlė
Ramybės Angelo sparnu.

Ar žemė sniegu apsiklojo,
Ar verkė vėjai už kalnų,
Tik prie tavęs, motul, širdis nebijo,
Nei šalčio, nei audrų.

Kai tavo rankos susiraukšlėjusios
Galvelę mylinčiai suspaus,
Tai, rodos, saulė pragiedrėjus
Nukris ant žemės iš dangaus.

Menu, kai dar lopšy gulėjau,
Tu man daineles niūniavai.
Ir užmiršt negalėjau –
Tu dažnai man jas dainavai.

O ačiū, ačiū, motinėle,
Kad mane užauginai.
Tave, skaisčiausią rojaus gėlę,
Nešiosiu vis širdy giliai.

* * *

Ar aš tau, sese, nesakiau?
Ar tau žodelio netariau?
Būk tikra dukra Lietuvos,
Stovėk Garbės sargyboj jos.

Atėjo priešai iš Rytų,
Apšlakstė žemę mūs krauju.
Tu brolius, seses pamiršai
Ir svetimtautį pamilai.

Praėjo metai vieneri,
Atskrido paukščiai vėl kiti,
Kodėl tu, dukra Lietuvos,
Dėl priešo kraustais iš galvos?

Tu už kojines šilkinės
Ir kelias vyno taureles
Pardavei garbę Lietuvos
Ir net nerausti iš gėdos.

O gal jisai tavęs neves,
Tik pasilinksmins ir pames.
Tada paliksi viena tu
Be atėjūnų, be draugų.

Tu šunim staugsi gal kada,
Savų tautiečių vejama.
Nė vienam sūnui Lietuvos
Nebereiks tokios žmonos.

Jau dabar tave keikiame,
Dėl to iš gėdos raustame,
Kai su engėjais Lietuvos
Purvini skaistų veidą jos.

Kodėl negaila tau tautos,
Nei savo veido, nei šeimos?
Atmink, kad Lietuvoj gimei,
Tave augino jos laukai.

Būk tikra dukra tų laukų,
Atmink – lietuvė esi tu,
Negilink tautai jos žaizdų,
Gana primirko ji krauju.

* * *

Aš motinos kapą surasti norėčiau,
Seniai jau supiltą ant smėlio kalvos.
Ir kryžių apglėbti kaip žiedą radastos,
Išlieti čia sielą ir žodžius maldos.

Pasiilgau, motute, tavęs begaliniai,
Norėčiau atversti net kapo duris,
Be žodžių parodyt mane kaip kankino
Nuo kaimo gimtinio ligi pat šiaurės.

Tave amžinybė apglėbusi laiko,
Laiminga tu širdy su angelais.
Nebūtum pažinusi savojo vaiko,
Kaipėjau žaizdotais skausmo keliais.

Užklydau, motute, prie tavojo kapo,
Praeidamas savo šios žemės keliais,
Ne tam, kad dejuočiau, jog jėgos išseko,
Ne skūstisėjau, bet dėl to, kad myliu.

Keliauja žvaigždynai, rieda planetos
Dangaus vieškeliais, beribe erdve.
O tavo sūnus neturi štai vietos
Nei Tėviškės gryčioj, nei savo sode.

Smūtkelis kadaise stovėjo prie kelio,
Tu laiminai mano jaunystės dienas,
Kepurę tau kėliau, klupau ant kelių,
Grįžęs čia neradau tavęs.

Juk čia su sesutėmis ir broliais
Jaunystę praleidau, dainas dainavau,
Nuo aido skambėjo beržynas ir gojus,
Skaudu prisimint darželį ir gėles.

Einu jau, mama, tau amžino miego,
Neklauski, kur eisiu, net pats nežinau.
Ne rožes ant kapo tau aš paliksiu,
Bet ašarą gailią bedalio žmogaus.

* * *

Aš norėčiau, mama, tau atverti širdį
Ir gražiausiais žodžiais viską išsakyti,
Kaip sunku čia žemėj vienišam klajoti
Ir toliausiai būti nuo tavęs, mamyt.

Ir kaip liūdnos mintys slenka mano dienos,
Kaip gegužis neša mano meilę tau,
O prisiminimai užgula krūtinę
Ir tave kaip gyvą prieš save matau.

Ūžauja už lango, nerimu dejuoja,
Neša vėjas skausmą, nuneša toli.
Tu meldiesi, mama, ir rožančių varstai,
Už mane juk viską tu gali.

Tave naktis rūpesčiais apkarsto,
Kai našta ir vargas gula ant pečių.
Ilgesiu paskendus su tavim džiaugiuos,
Su tavim šiandieną aš, mamyt, kenčiu.

* * *

Aš paklausiu šiaurės vėjelio,
Kokią man laimę atneš rytoj.
O gal tik sunkų, juodą vargelį,
Gal reiks gulti žemėn juodon.

Kaip aš norėčiau dar vieną kartą
Pažvelgt, mergyte, tau į akis
Ir pasiklausti, kodėl taip yra,
Kodėl nuliūdus mano širdis?

Pasviręs kryžius prie mano kapo,
Rasos lašelis vilgys gėles,
Nukritęs nuo beržo lapas
Papuoš mano kapą rudens nakčia.

* * *

Aš pamylėjau savo Tėvynę
Nuo pat kūdikystės dienų.
Ieškodamas laimės juodam arime,
Aš Tau supyniau daug dainų.

Laukų dirvonas, žvaigždėtas dangus
Tamsioj nakty paukščių takais,
Man tas gimtinės kampelis brangus,
Kur tyliai ošia žali miškai.

Gražiam daržely tarp žalių rūtų
Mergaitė kalba su žiedais,
Ji apdainuoja savo nedalią
Vasaros tyliais vakarais.

Dievulėliau brangus, kodėl taip yra?
Laimužė, kur tu nuklydai?
Kodėl gi mūsų brangi Tėvynė
Vysta kaip rudenio žiedai?

* * *

Aš sėdžiu už grotų apsuptas sargų,
Tarp sienų storiausių prispaustas vargų.
Tik matos mažutis langelis aukštai,
Užpintas ir tas geležimis tvirtai.

Aš vienas, atskirtas nuo savo draugų,
Tarp sienų suspaustas, netekęs jėgų,
Tik dega lemputė, aplinkui ramu,
Vargstu čia aš vienas, man širdžiai skaudu.

Kentėsiu čia vienas aš ilgus metus,
Man tenka čia švęsti švenčių šimtus,
Nes teismas pasakė, kad rado kaltu,
Dvi dešimtis metų atbūsi čia tu.

* * *

Ateis birželis, žydės gėlės,
Tėvynė kelsis iš kapų,
Tik nesikelsiu aš iš kapo
Ir nedainuosiu Tau dainų.

Mane nužudė piktas priešas
Ir man išbadė akeles,
Peiliu pervėrė man krūtinę,
Kad nemylėčiau aš Tavęs.

Ateik, mergyt, prie mano kapo,
Gražių gėlelių pasodink,
O kad gražiai jos žydėtų,
Nors vandenėliu palaistyk.

* * *

Atlikęs pareigą Tėvynei,
Kovos laukuos tu žuvai.
Nors tu į laisvę kelią skynei,
Nežino niekas, kas tu buvai.

Saulėto nesulaukęs ryto,
Narsus kary, tautos sūnau,
Tu užmigai, kai laisvė švito,
Laimėjai kovą tu ne sau.

Akis ne motina užmerkė,
Prie kapo neverkė sesuo.
Kovų laukuos patrankos gaudė,
Raudujo rūškanas ruduo.

Atėjo giminės prie kapo,
Nežino, kad tu čia guli.
Tėvynė tau motina tapo,
O tavo broliai – mes visi.

Atlikęs pareigą Tėvynei,
Kovos laukuos tu žuvai.
Garbė per amžius tau, didvyri, –
Mirtim mums laisvę atpirkai.

* * *

Atskrido vabalas raudonas
Į žydinčią Lietuvą
Ir lizdą jos laukų žiedeliuose
Jis susisukęs buvo.

Nuplėšė trispalvę,
Ir mūsų baltą Vytį
Pamynė po kojom
Ir laukė mūsų mirties.

Užpuolė vabalą raudoną
Rudais sparnais drugiai.
Nusimetėm nuo sprando jungą –
Užpuolė vokiečiai.

Ir vėl liūdnos dienos,
Ir vėl tamsi naktis.
Slapstykis, lietuvi,
Nes Laisvė dar nešvis.

Ir štai užpuolė drugį rudą
Raudoni vabalai.
Nusimetėm nuo sprando jungą –
Sugrižo ubagai.

Ir vėl liūdnos dienos,
Ir vėl kankina mus.
Prie ginklo, lietuvi,
Tau laisvės nieks neduos.

* * *

Bejausmės ir šaltos rankos,
Akmenys žiauriai kieti.
Jie paguldė tavo galvelę
Klaikiosios nelaisvės naktį.

Pakilo mėnulis išblyškęs,
Žvaigždutės prabilo gailiai.
Bučiavo rūkai tavo veidą
Ir akmenys kieti nebyliai.

Ženklelis trispalvis sulietas,
Broleli, tavo krauju.
– Dėl tavęs, dėl tavęs, Tėvyne, –
Lyg šaukė ženklelis, – kenčiu.

Pasvirę alyvos bučiavo
Nuliūdusias tavo akis.
Nei verki, nei šauki brolelio –
Per kraują mums laisvė nušvis.

* * *

Broliai, sesės, saulutė prašvito!
Visi trokštam sulaukę šito ryto.
Ir žygiuodami šauniai,
Uždainuosime linksmi.

Mes nueisim į pievas, kur pievų gėlės,
Kur žaliai miške lakštotė lanko gėles.
Ten degs traškantys laužai
Ir bus džiaugsmo nemažai.

Karys myli Dievą ir Tėvynę,
Garbins drąsą ir tiesą gins kaip gynė.
Kilnią dorą pamylės,
Karys visada budės.

* * *

Buvo rytas ūkanotas,
Sekmadienis neramus,
Dievas pašaukė amžinybėn
Du Tėvynės gynėjus.

Ten nebuvo aukštų medžių,
Šimtamečių ąžuolų.
Vien tik krūmai suraizgyti,
Siauri takeliai tarp jų.

Nežinojo partizanai,
Kad jų priešas lauks.
Ir paleistos į jų krūtines
Kulkos švilpdamos sukauks.

* * *

*Daina skirta partizanams,
desantu permestiems į Lietuvą*

Mėnulis – tavo tikras tėvas,
Mielas sūnau, žydrynės
Paukščių takais Tu atėjai
Gint brangiosios Tėvynės.

Buvai nuo budelių toli,
Pas juos negrįžt galėjai.
Betgi širdis nerimo vis –
Tėvynę tu mylėjai.

Žvaigždėtą naktį kaip dieną,
Išskleides parašutą,
Tu nusileidai pušyne
Žaliam, žaliam kaip rūta.

Buvai nepaprastai drąsus,
Ilgėdavais kovoti.
Sakydavai, kad tau geriau
Save paaukoti.

Kai išdavikė drebulė,
Taip tyliai vis šnarėjo,
Jos sužavėtas užsnūdai –
Tą priešas pastebėjo.

Tikrai kaip vilkas grūmeis Tu,
Kol šovinių turėjai.
Paskutiniuotu pats save
Į mūšį palydėjai.

Nebeskradys erdvių keliais
Su šilko parašiotu.
Jei, sesės, žinot kapą jo,
Padėkit daug daug rūtų.

* * *

*Daina skirta septyniems
partizanams, žuvusiems
Drobčiūnų miške Anykščių rajone*

Jūs žinot, tada, kai stūgavo vėjai,
Tamsų šilą dengė ūkana juoda.
Tą Vėlinių rytą tyliai varpas gaudė,
Į mišką skubėjo budelių gauja.

Miškas verkė tylia sena rauda,
Sukniubo eglutė, kulkos pakirsta.
Tuoju krito Tigras, Ažuolas ir Rūkas –
Pravirko berželiai raudona puta.

Susiūbavo miškas, lenkėsi berželiai,
Viesulas, Eimutis kovėsi narsiai.
Klastingai pakirsti krito tarp viksvelių,
Lūpos sušnibždėjo – sudiev jums, draugai.

Nustojo svaidę kulkas automatai,
Po kautynių dvelkė amžina tyla.
Prie takelio Šarūną ir Carą
Giltinė sutiko, besotė sena.

Ir suklupo maldai beržai, eglės, pušys,
Drebulė liekna ir uoseliai tryš.
Dėl Tėvynės laisvės čia septyni žuvot,
Atbrenda Saulutė, ką ji pasakys.

Žuvę partizanai:

Ažuolas – Kazys Palskis

Eimutis – Petras Dilys 23 m.

Viesulas – Albertas Nakutis 39 m.

Rūkas – Stasys Gimbutis 28 m.

Tigras – Petras Černius

Šarūnas – Petras Miškinis 22 m.

Caras – Jonas Meškauskas 24 m.

* * *

Dalia tu, mano nelaiminga,
Prakeikta tu mūsų visų.
Dieną naktį verkiu ir dejuoju,
Dieną naktį varguose kenčiu.

Sudeginti namai gimtieji,
Tėvai Sibiran išvežti.
Partizano tik šautuvas brolis,
Šalti kapai – tai ateitis.

Stribai galanda liežuvius,
Banditais vadina mus.
Jie savo tėviškę juk žudo –
Daugiau žmonėmis jie nebus.

* * *

Daug daug dienelių, mielasis broli,
Mes praklajojom žaliaj miške,
Mes kartu laisvės sulaukt žadėjom –
Tu dabar guli šaltam kape.

Tave pakirto kaip žalią uosį,
Kaip ąžuolėlį iš parugės.
Tu už Tėvynę galvą padėjai –
Tave sesutės ilgai minės.

Bet Tavo žygiai mums pasiliko –
Mes neužmiršim jų niekados.
Per kraują, kančią, pasišventimą
Laisvė Tėvynėj vėl atsistos.

Tad, mielas broli, gulėki ramybėj,
Ant upės kranto žemėj juodoj,
O mes su priešu kovosim toliau –
Laimėsime ar žūsime kovoj.

* * *

Daug daug dainelių aš išsakyčiau,
Daug daug dvejonų tų neramių,
Tiktai ne šiandien, tiktai ne šičia,
Be savo sodžiaus – gimtų namų.

Gimėm bakūžėj mes samanotoj,
Varge užaugom drauge visi,
Lakstėm po pievas ir laukų plotus
Su piemenėliais rytais basi.

Nardėm Šventosios upės vilnyse,
Išbraidėm liūnus ir upelius.
Lyg šaltinėlis tyra jaunystė
Saulėje pynė sapnus tylius.

Meteliai bėgo, mes kilom ir augom,
Karves palikę išėjom art.
O mūsų dienas Aukščiausias slaugė,
Ant skruostų juokas žaidė tuokart.

Žydėjo gėlės gimtuos atslaimuos,
Pavartėm, kiemais bėgiojom mes.
Aidėjo dainos kaimuos,
Kai jodavom į naktigones.

Aidėjo toliai tyliam gegužy
Nuo gailaus verksmo armonikos.
Sodžius krykštavo, nuo juoko užė,
Nebuvo sielų kančios nykios.

Mus užliūliavo ta tyra meilė,
Laimei užmigdė idilija,
Kurioj skendėjo Lietuvos kaimas
Ir kuris dabar nutilo jau.

Nuskrido juokas, šypsenos sustingo,
Ir skruostus dengė karti dalia.
Rytų žmogėdros siaučia siaubingai,
Nutilo dainos sodžiaus gale.

Likimu skundžias mūsų jaunystė,
Benamės dienos sruvena vis.
Gyvybių trokšta tie stalinistai,
Nuo jų skriaudų verkia visa šalis.

* * *

Nedejuok, neverk, motinėle,
Kad laisvę pamilo sūnus.
Kad palikęs tave jis išėjo
Į žaliuosius Tėvynės miškus.

Auginai jį, naktim nemiegojai,
Prie lopšelio rymojai tyliai.
Ką užaugęs jis ras, nežinojai,
Šviesią ateitį kūrei širdy.

– Mama, – tardavo vaikiškos lūpos,
Ir tau buvo to žodžio gana.
– Mama, laisvė Tėvynės man rūpi,
Partizano vylioja dalia.

Laimink žygį mane, motinėle, –
Prakalbo užaugęs sūnus.
– Aplankysiu tik vakarą vėlų
Aš tave ir gimtuosius namus.

Ir išėjo palikdamas gėlą,
Baisų nerimą, skausmą širdy.
Ne raudoti ir verkt, motinėle,
Bet didžiuotis tu šiandien turi.

Išauginusi tikrą lietuvį,
Tikrą vaiką savosios tautos.
O kiek nelaimingųjų žuvo,
Kuriems motinų trūko globos.

* * *

Dunda, trankos griaustinis po šalį,
Vėtros siaučia visu smarkumu.
Prisimink, kas esi, mielas broli,
Neužmiršk, kas lietuviui brangu.

Atsibastė Tėvynėn svetimšaliai,
Išniekino šventus mūsų jausmus.
Išmindžiojo rūtų darželį,
Sudegino gimtus namus.

Daug našlaičių neteko tėvelių,
Jie nežino net jūjų kapų.
Daug mergaičių liko be bernelių,
Nebus joms linksmų vakarų.

Daug kapų dar tebėra užarta,
Juos maskuoja teroras žiaurus.
Bet pagerbs tuos kapus kartų kartos,
Sesės pins vis naujus vainikus.

Cit, nustoki, mergaite, raudojus,
Greitai tavo Tėvynė žydės.
Tu bernelį kitą pamylėsi,
Man ant kapo sodinsi gėles.

Man bus gera kapuose gulėti,
Kai ant kapo gėlės žydės,
Ir mergaitė, kurią aš mylėjau,
Ašarėlėm kasdieną palies.

* * *

Ei, pirmyn, kary, į žygį,
Ginklus į rankas, draugai!
Lietuvos šalis pražydo
Su banguojančiais laukais.

Mes atsimenam, kas dėjosi
Laisvės kovų metu.
Už laisvos šalies idėjas
Mes kovėmės visi kartu.

Arėm žemę ir apsėjom,
Statėm tiltus per upes.
Ir kai gint šalies išeisim,
Plienas ir akmuo trupės.

Susiūbuos ant kalno beržai,
Drumsis vanduo ežerus.
Ir, palikę dirvoj arklius,
Eisim ginti Lietuvos.

* * *

Enkavėdiste, kam dažnai
Bakūžę mano tu lankai?
Gal samanota tau graži,
Kad turtą grobi ir veži?

Sesutės austas juosteles,
Močiutės baltas drobeles,
Iš tų gelsvai baltų linų
Veži Katiušai dovanų.

Ant brolio žirgo balno
Atjojai virkdyti mane.
Išvežei brolius, vežk ir mus –
Ramesnė sąžinė tau bus.

* * *

Esam partizanai –
Lietuvos gynėjai.
Už Lietuvos laisvę
Mes kovot išėjom.

Šautuvai mūs plieno,
Kulkos varinės,
O jums, komunistai,
Dienos paskutinės.

Kurie šnipinėjo
Po kaimus savo,
Tie nuo partizanų
Daug lazdų jau gavo.

Moterys, mergaitės,
Kurios daug plepėjo,
Gelsvų kaselių
Tuoį atsizadėjo.

Kurie daugiau kalti,
Tie bus sušaudyti.
Kurie mažiau kalti, –
Už grotų susodinti.

Ir ateis toks laikas,
Kada Lietuvoje
Įspirs lietuvis rusui
Sėdynėn su koja.

* * *

Esame žaliukai – Lietuvos gynėjai,
Už Tėvynės laisvę mes kovot išėjom,
Pasiryžom už Tėvynę mirti –
Brangią Tėviškėlę nuo priešo apginti.

Ir užėjo vėtros, ir pakilo vėjai,
Ir išblaškė Šalį po visas šalis.
Išblaškė Šalį po visas šalis,
Kaip žalias rūteles šiaurės vėjelis.

Plieno kardelis – tai mano gyvybė.
Jaunutė mergaitė – tai širdies ramybė.
Oi geriau geriau žemėje gulėt,
Negu priešo valioj vargelį kentėt.

Jauna mergužėlė gėlių prisiskynė,
Ant bernelio kapo vainiką nupynė.
Oi bernužėli, mylimas mano,
Daugiau nematysiu veidelio tavo.

* * *

Galvoja dūmoja –
Gaila gimtų namų,
Gaila mergužėlės
Ir jos melsvų akių.

Galvoja dūmāja
Gailo gīmā namu
Gailo meikvīti
Dzīš meļon, ahī.

Po mīstā slāpslōi jaunimā
olāklīm namu aplānko
Prāstīkus rūtūi jē pau bēgo
Dēn nēstēklis kromē

Āulba pauktēlāi
Dzīslāma lapelāi
Jolūnā brūnēlāi
Slāpslōs mus brāliāi.

— 1 —

Vas dārdēs, mēly stāukēs
Jaunmōlis jē būvō grāvis
Dzīvo jē īmonā, jūdāte
Sārtēlāi oīs būvō mānīlāi

Tai kas tad jē seima mājā
Tāi kas tad nebūvō vājā
Sārdiēnā, tālējimē iedā
Kūto jē gal jē bāt nūēdys.

Pālietū, lāu mārā stānēt
Gājinkī, tā jē jē glōgok
Pīmīkī nōis kārta līelī
Pīmīntē dān prāstāi pētāstok

Dān sāulēi nēkējō
Dān ēmonē mīcājō aplīk
Dān tā mārā sārba jē jē
Lāikas jē ēti sē manīm

Dā māšīnā jē jē solīnō
Gāla jām nūvōrō ēēmyn
Kāntas jām līetāi sūalīnō
Dā nūvōsē sāulēi solys

Pū mīstā māšīnā sūstājō
Sāngybīnīs līēpē slāp
Jaunmōlis pāmātē lō oīs
Dzīvo jē rātē jē jām mīst.

Po mišką slapstosi jaunimas –
Naktimis namus aplanko.
Prašvitus rytui, jie jau bėga,
Ten riešutėlius kramto.

Čiulba paukšteliai,
Kur šlama lapeliai,
Tokiuose krūmeliuose
Slapstosi mūsų broleliai.

* * *

Gauskit, trimitai, ankstų rytą,
Skelbkite pavojų po visą šalį.
Laikas atėjo padegt dinamitą,
Stokim kovon, kas gali.

Kovon, kovon, draugai!
Tėvynė laukia mūsų.
Vėl paraku pakvips laukai
Ir krauju raus dangus.

Sudie, motinėle, mes iškeliuojam
Pro seną pilį, per aukštas kalvas.
Priešą sutiksim su kruvinom vaišėm,
Sudie, sesute, mes iškeliuojam.

Kovon, kovon, draugai!
Tėvynė laukia mūsų.
Vėl paraku pakvips laukai
Ir krauju raus dangus.

* * *

Gegužėle, šį metelį
Tu anksčiau pas mus parlėk.
Apraudok mūsų vargelį,
Našlaitėliams padėk.

Bet parlēkus nepažinsi
Tu šalelės Lietuvos.
Neatrasi, kur kukavai,
Tos šalelės mylimos.

Jau čia viskas sunaikinta,
Likę duobės ir stuobriai.
Kaimai, miesteliai sudeginti,
Likę vien tik stuobriai.

Tūkstančiai lavonų pūva,
Vėjas kaukia ant laukų.
Blanki saulė ir mėnulis –
Gaila brolių nekaltų.

Čia motulė rankas laužo,
Leisdama kovon vaikus.
Čia sesutės gailiai verkia,
Laidodamos brolius.

Tie upeliai ir šaltiniai
Kraujo žiedu sužydės.
Ak, Lietuvos motinėle,
Ar ilgai kentėt reikės?

* * *

Gyvenimas mano audringai banguoja,
Nebėra linksmųjų dienų.
Paplūdus kraujuose Tėvynė dejuoja,
O aš dėl josios kenčiu.

Oi motina mano, motin senoji,
Už nemigo tavo naktis.
Tu savo sodyboj nerandi sau vietos –
Ir amžiams užmerksi akis.

Dabar sužinojau, ko rūtos kas rytą
Pravirksta gailiąja rasa.
Ko jauna seselė giružės kalneliuos
Takelius pramynė basa.

Lai žydi, žaliuoja bijūnai darželiuos,
Nebodami vėtrų, audrų.
Lietuvis kovoti ir mirti pasiryžęs,
Kentėti nuo priešų žiaurių.

Praeis juodos dienos, kur buvo mums skirtos,
Ir nemigo naktys praeis.
Mes tikim – išauš dar gegužyje rytas
Ir laisvės žiedai išiskleis.

* * *

Gražioj gimtinėj tu užaugai,
Jaunystė skleidės kaip žiedai,
Bet neilgai tau džiaugtis teko –
Tėvynės ginti išėjai.

Tu palikai močiutę seną,
Brolius, rymančius sode.
Su liūdna šypsena išėjai
Tenai, kur šaukė Lietuva.

Dzingiškių laukuose užklupo
Išalkę kraujo kraugeriai.
Nors narsiai tu su jais kovojai,
Bet ten ir mirtį sutikai.

Tu suklupai į pievą žalią,
Kur gėlės lenkė žiedelius.
Tavo kraujas tyliai sruveno
Per žydinčių gėlių žiedus.

O nelaimingą Žvirgždo kūną
Stribai paguldė gatvėje,
Paskui sudraskė, sukapojo
Ir palaidojo giliam raiste.

Bet tavęs Dangus neužmiršo –
Iš raisto iškasė nakčia.
Parsivežė į žalią mišką,
Šalia draugų paguldė tave.

Dabar prie šalto Žvirgždo kapo
Močiutė klūpo sena.
Jos ašaros upeliais teka,
Bet ji nenori eit iš čia.

Ar tu girdi, kaip girios ošia,
Kaip paukščiai čiulba tau miške,
Kaip skamba ginklai partizanų,
Einant keršyt už tave?

* * *

Ir vėl nuliūdo ažuolėlis,
Apsiverkė eglė sena,
Kad mūsų brolių partizanų
Paguldė miesto aikštėje.

Jis guli krauju apsipylęs
Ir tyli lyg koks nebylys.
Nepratars jis nei žodelio,
Nors daug žinotų jo širdis.

Jis guli priešo nukankintas,
Jo išvaizda baisiai liūdna.
Pateko išgamoms į rankas,
Jie parodą surengė čia.

Mes tikimės, kad švis gadynė,
Ir pamatysit jūs visi
Partizano kietą ranką,
Ir gailėsčio nebus širdy.

Ir vargas bus tiems pareigūnams,
Ir lietuwaitėms toms grakščioms,
Kurios aklai vis rusams dirbo
Ir šnipinėjo paslapčiom.

* * *

Išaušo birželio trečios rytas,
Ir saulutė pakilo aukštyn.
Ramiai miega šaunučiai galiūnai,
O rusai jau slenka artyn.

Ir pabudo iš miego abu,
Bet jau gintis buvo per vėlu.
Ir žuvo abu
Laisvosios Tėvynės sūnūs.

* * *

Išeinu, nelauk sugrįžtant
Į laukų marias.
Antrą kartą žydės vyšnios –
Nebebus manęs.

Gal mane kalėjiman
Grotom uždarys,
Pamiršiu tavo blakstienas
Ir žydras akis.

Ko sėdi viena po langu,
Nevaldai jausmų?
Ar su Tėviškės arimais
Dalinies skausmu?

Dar ilgai rems pušys dangų,
Ilgai ilgai oš.
Leisk užuolaidą ant lango –
Nebegrįšiu aš.

* * *

Jau pavasaris išaušo,
Jau gėlių pilni laukai,
Jau padangėj suvirpėjo
Skambūs vyturio balsai.

Tik saulutei nusileidus,
Tu papieviais atėjai,
Kepurėlę tau dabino
Žibuoklių melsvi žiedai.

Aš žinau – tu myli gėles,
Žalias rūtas seserų.
Skynei jas nuo kepurėlės
Ir segei man prie kasų.

Gal užtat sau vardelį
Eglelio pasirinkai.
Kaip žaliuojantis medelis,
Gražus būsi amžinai.

Oi močiute motinėle,
Širdį spaudžia kaip ledai.
Žuvo mano Eglužėlis,
Jo kapelį ar žinai?

Tu gegute, tu raiboji,
Pagirelėm paskraidyk,
Ir suradus jo kapelį
Liūdnu balsu užkukuok...

* * *

Jau trimitai gaudžia
Griausmingais aidais.
Jau pašvaistė žėri,
Šviečia jau laužai.

Jau seselės rengia
Savo brolelius.
Jau balnoja žirgus,
Šviečia kardelius.

Tau, sesute, gėlės,
Rožių tau žiedai,
O man plieno kardas
Ir kovos garsai.

Tau dainas dainuoti,
Pinti vainikus.
Man reik kovon joti,
Brolius gint savus.

Gana jiems kentėti,
Vargti ir dejuot.
Jau atėjo laikas,
Reikia juos vaduot.

* * *

Jauna kalinė būdama
Saldų sapną sapnavau,
Saldų sapną sapnuodama
Savo tėvelius mačiau.

Sapnavau, kad sodai žydi,
Paukščiai čiulba taip gražiai,
O po juos mano tėveliai
Vaikšto ir verkia gailiai.

Neraudokite, tėveliai,
Verksmas nieko nepadės.
Jūsų dukra surakinta,
Jūsų dukra kalinė.

Dešimt metų žada duoti
Ir išvežti ten toli,
Ten, kur žmonės negyvena,
Sibiro kalnai toli.

* * *

Jauna sesutė ant grėbliu parimus,
Pradalgėliai taip kvepia lankoj.
Ji ilgesio dainas dainuoja,
Kai žengia Lietuvos kariai.

Jos daržely rūtos žaliuoja,
Prie upelio lakštutės čiulbės.
Meilės ilgesio dainas dainuoja,
Partizanus ramina drąsiai.

Mes išėjom parnešti
Laisvės brangios, kaip žydras dangus,
Kad galėtų vėl rūtos žaliuoti,
Ir daina vėl skambėtų linksmi.

Bet mes tikim ateitim ramia,
Greit nutils patrankų balsai.
Tik baltutė ramunė prie kelio žydės,
Vėl žydės ir šypsosis linksmi.

* * *

Jei dar grįšiu į Tėviškę kartą
Iš kalėjimo pilko, niūraus,
Ar sutiks motinėlė prie vartų,
Kiek vargau, kiek kentėjau, ar klaus.

Nebibus kam daugiau jau sutikti,
Kai grįšiu iš kalėjimo namo.
Jei daržely gėlės nežydi,
Ir nekalba pilkas akmuo.

Nebibus kam daugiau atjausti –
Iškentėta sunkioji dalis.
Nebibus kam tą džiaugsmą pajusti –
Nebeglostys rankute švelnia.

Ak laisve, ak laisve auksine,
Kam pražudei šiandieną mane?
Ak Lietuva, brangi Tėvyne,
Kada būsi laisva, kada?

* * *

Jūs mūsų laidot negalėsit,
Vien tik širdys jums skaudės.
Išniekinti mūsų kūnai
Gatvėje gulės.

Mus palaidos mūsų priešai
Tamsiais vakarais.
Užleis užakėtą žemę
Dideliais žolynais.

Sese, pink vainiką žalią,
Jį atneški paslapčia.
Broliui juodą medžio kryžių
Pastatyk nakčia.

Jeigu mirties ranka kaulėta
Siaubingu mostu man pamos,
Ar atsimins kas laisvės rytą,
Kad aš žuvau dėl Lietuvos?

Arba mirties kovai praūžus,
Kas kapo aplankyt ateis?
Ar papuoš mergaitė kapą
Tyliais gegužės vakarais?

* * *

Kai laisvės aušroj mes išėjom
Už Tėviškę savo kovot,
Nebojom audrų anei vėjų,
Nei savo gyvybės aukot.

Atidavėm viską Tėvynei –
Jaunystės dienas kaip gėles.
Kariai savanoriai ją gynė,
Ją gynė šauliai kaip ir mes.

Pabudo tauta, pasiryžo
Gyventi laisva amžinai.
Ir vėl į Tėvynę sugrįžo
Didingi kariai milžinai.

Ir vėl skamba dainos padangėj –
Jaunystės laisvoj Lietuvoj.
Prisiekiame mes Tėviškei brangiai
Laimėt ar žūt kovoj.

* * *

Kai aš buvau dar mažytis,
Supai, motule, mane tu.
Kaip greit prabėgo vaikystė,
Dabar į mišką išeinu.

Neverki, motina senoji,
Ir negraudink sesių jaunų.
Neliūdėk ir mylima mergaite,
Jei aš iš miško negrįšiu.

O jei norėsi pamatyti
Mane paskutinį kartą,
Ateik į miestą ir ant gatvės
Atrasi tu mane.

Ateik, mergaite, palaidoti,
Iškask duobę man giliai,
Kad šunys kaulų nenešiotų,
Mama neverktų taip gailiai.

Nepink vainiko man iš rožių,
Tik pink iš eglių žalių šakų,
Kad man primintų žalią mišką
Ir veidus mylimų draugų.

* * *

Nuskynus baltą obels žiedą,
Papuošiu gryčią vakarais.
Oi, laukiu laukiu joje vieno,
Kad nuramintų jis mane.

Išausiu jam šilko juostą
Su neišdildančia eile:
– Lietuvis tas, kuris bočių žemę
Atpirko savo gyvybe.

Sutiks smūtkelis jį prie kelio,
Parimęs sename darže.
Išskėtus rankas motinėle
Bučiuos sūnelį glėbyje.

Sugrįžk, sugrįžk, sugrįžk laimėjęs,
Ak, partizane, mielas.
Oi, būtų skaudu, jeigu vėjas
Praneštu žinią, kad tu žuvęs.

* * *

Kai ramus vakaras ateina,
Ir leidžias skaisti sutema,
Tada išėjo jaunas Rytas,
Tada išėjo iš namų.

Jis ėjo per žalius pušynus,
Jis ėjo per lygius laukus.
Ir tyliai vienas sau dūmojo,
Ką jis šiandien aplankys.

Priėjęs jis žalią eglaitę,
Glaudė galvelę prie jos.
O jo tenai laukė šūvis
Ir kulka – širdies karštos.

Vai ir pasviro jaunas Rytas
Kaip girių ažuolas puikus.
Paliko jis kančioj Tėvynę,
Paliko jis kovos draugus.

Sudiev, vasaros dienele,
Sudiev jūs, mylimi draugai,
Sudiev tu, mylima mergaite,
Manęs nelauki amžinai.

Eglutė sviro, vainikavo
Geltonus plaukus ir akis,
O jis užmigęs susapnavo,
Kad jo čia laukia vien mirtis.

Išėik, palaimink mūsų šalį
Su tylia lūpose malda.
Jisai atrado savo dalią
Ir nebegriš jau niekada.

Rytas – Juozas Adamonis iš Meldučių
kaimo. Žuvo 1949 03 16.

* * *

Kaip rudens rūkai ir vėjai šalti
Užvaldė mūsų Lietuvą priešai pikti.
Verkia Tėvynė, giliai aimanuoja,
Kad nėra didvyrių, kurie išvaduoja.

Vieni sūneliai ją su vokiečiais grobė,
Iš nužudytų žydų turtų prisikrovė.
Dabar jie bijo keršto Tėvynės,
Pabėgo su priešais iš savo gimtinės.

Kiti jos sūneliai – tai išgamos mūsų.
Jie džiaugės, sulaukę Tėvynėje rusų.
Išduoda jie tėvus, išduoda brolius,
Ir tremia lietuvius į Sibiro tolius.

Lietuva, motule, kodėl taip gyvenai,
Ar išgamas Lietuvai tu auginai?
Dar liko sūnelis trečias, ketvirtas,
Kuris sunkiu laiku išgama nevirto.

Ir stojo kovot už laisvę tautos,
Ir ryžosi būti laisvi visados.
Išleidai, motule, tu juos iš namų,
Įdėjai kryželį ir knygelę maldų.

Ir laukė sesutė, motutė, mergelė,
Kada vėl sugrįš žalieji broleliai.
Kai vasaros rytą saulelė tekėjo,
Trakiniuose baisi kova prasidėjo.

Krito broleliai nelygioj kovoj,
Jie galvas paguldė gimtoj Lietuvoj.
Kovojo kartu, ilsėsis kartu –
Vienam kapely trys dešimtys trys.

Sesutės, broleliai kapelį lankys,
Kiekvieno lietuvių pasimelst prašys.
Mergelės Didvyriams dainėles sudės,
Tėvai išdavikus prakeikti turės.

Sesutės, broleliai, Didvyrius atminkit,
Jų kapą Milžinkapiu praminkit.

* * *

Kai sugrįšiu iš kalėjimo pilko,
Iš kalėjimo pilko tamsaus,
Ar sutiks motinėlė prie vartų,
Kiek vargau, kiek kentėjau, ar paklaus.

Gal rasiu jau motinėlę kapuose
Ar išvežtą į Sibiro tolių,
Gal tik vėjai kvatojis laukuose,
Ir beržai man lenksis pakely.

Kam išliesiu tą sielvartą didį,
Iš kalėjimo sugrįžęs namo.
Gal daržely gėlės nežydi,
Ir nekalba pilkas akmuo.

O laisve, tu laisve auksine,
Ar teks man išvysti tave?
O motina, brangi Tėvyne,
Ar teks dar sugrįžti pas tave?

* * *

Kai žūsta broliai partizanai,
Palieka kruvinus takus,
Palieka vargus neišvargtus,
Jaunystę, meilę ir džiaugsmus.

Palieka seną žilą tėvą,
Palieka motiną seną,
Kuri po kryžium atsiklaupus
Meldė Dievulį verkdamą.

Išėjo broliai gint Tėvynės,
Budėt už laisvę Lietuvos.
Šiandieną žūsta, nepažinę
Pirmosios meilės ir globos.

Kai sunkius vargus mes išvargsim,
Atrasim tuos didžius kapus.
Kur guli broliai partizanai –
Tie patys budeliai iškas.

* * *

Kalėjimas yra vargingas,
Kalėjimas yra baisus,
Bet jame radau ramybę,
Ir mano gyvenimas ramus.

Pripratau aš prie kieto guolio,
Pripratau prie tamsių langų,
Pripratau aš vienu vienas,
Pripratau aš be žmonių.

Kad būč žinojęs tą nelaimę,
Būčiau mokėjęs mylėt,
Būčiau išmokęs mylimąją,
Kaip ant rankų susikalbėt.

Išmečiau skarelę pro langą,
Kad tai žinotų mylima.
Kad tai žinotų tą nelaimę,
Kad rytoj anksti žūsiu aš.

Iš ryto saulei netekėjus,
Atėjo kareivių du šimtai.
Visi ginklais apsiginklavę –
Pražus likimas amžinai.

Nuves mane prie duobės,
Atskaitys dekretą mirties,
Sušaudys man jauną krūtinę,
Nusvirs galva ant peties.

Sudiev, Lietuvos karininkai,
Sudiev, visi ginklo draugai.
Sudiev, brangi Tėvyne,
Nes aš dėl tavęs pražuvau.

* * *

Ko jūs stovit nusiminę,
Žiūrit į mus?
Gal jūs pirmą kartą matot
Tokius svečius?

Jūs nebūkit nusiminę,
Kad lanko jus miškiniai
Ir gerbia jus.
Šeimininke, imki lazdą, tildyk šunis.

Veski tvartan ar daržinèn,
Kad šuneliai nesulotų,
Ir kaimynai nežinotų,
Tai būtų gerai.

Mergužėle, greitai bėk
Ir langus uždenk.
Nors kaimynai geri,
Bet jų venk.

Kai tik šviesą
Jūs užžiebsit,
Pamatysit tokius svečius,
Tik neišsigąskit.

Kai ateina partizanai,
Reikia juos užjaust.
Jeigu prašo nakvynės,
Reikia priglaust.

Mums nereikia
Nei matrasų,
Guolį rasim mes ir patys,
Kad ir ant šiaudų.

Šeimininkė yra gera –
Duos mums duonos,
Duos ir lašinių plaštakinių,
Dar lašelį ruginės, ir mums užteks.

Gal pažįstat partizanus iš giminių?
Ar pažįstat partizanus iš veidų?
Mes žmonės katalikai,
Esam ne plėšikai, taip kaip ir jūs.

* * *

Ko liūdi, mergaite jaunoji?
Ko rymai tyliais vakarais?
Girdis, kaip kulkosvaidžiai groja,
Gal jaučia ką tavo širdis.

Ko liūdi, mergaite jaunoji?
Ko rymai ant lango plataus?
Ko bąla veidelio skruosteliai?
Ar jaučia bernelį mirštant?

Girdi, kaip kulkosvaidžiai groja,
Ir miršta bernelių šimtai,
Girdi, kaip sužeistieji dejuoja,
Ir skaudūs mirštančių šauksmai.

Kaip aidi šauksmai šiurpulingi
Atakoj mirusių karių,
Kaip aidi komanda jų rūsti,
Ir žiba jų aštrūs kardai.

Ko liūdi, mergaite jaunoji?
Ko rymai tyliais vakarais?
Veltui belauki, berymoji,
Veltui nemiegi per naktis.

Atbėgs juodbėris iš tolo,
Parneš tau graudulingas žinias,
Kad žuvo bernelis kovoje,
Kad auštant rytui užkas.

Neverki, mergele jaunoji,
Nupinki jam vainiką gėlių.
Ramu jam ilsėtis po žeme
Tarp savo narsųjų karių.

* * *

Ko palinkot, žilvičiai, prie kelio?
Kam nuleidot žaliąsias šakas?
Sudūmojo jaunieji broleliai
Laisvės kelią atrast.

Ko jūs užaujat, vėtros, po šalį?
Ir kam laužot viršūnes klevų?
Jau balnoja broleliai žirgelius
Ir jos ginti šalelės tėvų.

Mes išjojam už gimtąją šalį
Su širdim ir akim atvirom.
Motinėle, palaimink sūnelį
Savo mylinčiom rankom gerom.

Jau gana ašarėlių prilaistėm,
Lik, motule, aš josiu ramus.
Už tą ilgesį laisvės,
Už gyvenimo ateitį mūs.

Kada grįšiu per vieškelio dulkes,
Akmenėliai po kojom žėrės.
Su daina mergužėlė, su tulpėm,
Pasitikus į akis pažiūrės.

Jei manęs Tavo akys nerastų,
Praretėjęs bus mūsų būrys,
Ašarėles nubrauki nuo skruostų –
Už Tėvynę kritau kaip karys.

* * *

Ko stovi nusiminęs,
Nuleidęs rankes?
Berželis lai apverkia
Praleistas dieneles.

Daug kartų aš sėdėjau
Po šita eglute,
Daug kartų aš kalbėjau
Su savo motute.

Ji glostė mano plaukus,
Bučiavo veidelius
Ir klausė: „Ak, sūneli,
Kada gi laisvė bus?“

Jis, laisvės nesulaukęs,
Kaip ažuolas puikus
Paliko Tėviškėlę
Ir jos žalius laukus.

Jis mirdamas kartojo:
– Gyvent aš išeinu.
O Angele, priglauski
Po savo sparneliu.

Nelankys tavo kapo
Nei tėtis, nei mama.
Ir nežydės ant kapo
Našlaitė mėlyna.

* * *

Kovoje dėl laisvės, drauguži, žuvai,
Nepabaigtą žygį tu mums palikai.
Prisiekiame mes tavo šventuoju krauju,
Kad eisim pramintu tavo keliu.

Neverk, motinėle, sūnelio brangaus,
Jis žuvo, kad šalis nevergautų.
Kovojo dėl laisvės ir krito dėl jos,
Dėl mūsų šalelės, brangios Lietuvos.

Nelauk, motinėle, jau jis nebegriš,
Daugiau nebevaikščios šios žemės keliais.
Negriš prie savųjų ištarti sudie,
Sudie, motinėle, draugai ir šalie.

* * *

Kur gaudžia galingos salvės,
Mirtimi alsuojančiais laukais,
Tikėki – parnešiu tau laisvę
Kartu su alyvų žiedais.

Meilė tau ašaras nušluostys,
Meilės negailėki kitam.
Svajingą pavasario naktį
Žūsiu aš kraštely svetimam.

Palydėk iki kiemo vartų,
Paskutinį kartą tu ištark: myliu.
O jeigu negrišiu, neverki,
Kitą puoški lino žiedeliu.

* * *

Kur obelis, mamyt, palinkus,
Galva baltųjų jazminų,
Taip neseniai supai man lingę,
Dabar gyventi išeinu.

Bet dar norėčiau bėgt per pievas,
Skraidyti kloniais ir kalnais,
Bučiuoti žemę, puikią, šventą,
Tyliai svajoti vakarais.

Dabar kalėjime aš sėdžiu,
Nėra lovutės kaip namie.
Dažnai miniu tave, motute,
Aš ir maldoje, ir sapne.

O ar sugrįšiu aš Tėvynėn,
Tik vienas Dievas pasakys.
Ar pamatysiu savo brolius,
Tavo, meilut, šviesias akis?

O gal aš žūsiu Kazachstane
Ar Sibiro šaltuos snieguos,
O kas tada tave, meilute,
Kas nuramins ar paguos?

Gal nesupils man niekas kapo,
Gal niekas kryželio nepastatys.
Tiktai šalnų pakąsti lapai
Nukris ant žemės ir palies.

O tu vis lauksi ir ilgiesies
Bernelio grįžtant iš toli,
Bet mano kūnas jau ilsėsis
Šaltame Sibiro sniege.

* * *

Lietuva, brangi mano Tėvyne,
Tave mylėjau užvis labiau.
Aš paaukojau savo jaunystę
Už brangią žemę mūs Lietuvos.

Stribus, pagonis karstuos laidoja,
O mūsų brolius į purvą kloja.
Neduod nei karsto, nei išrišimo,
Neduod nei žvakės mirties adynojo.

Negal tėvelis sūnaus laidoti,
Nei motinėlė apraudoti.
Verkia tėvelis jį prisiminęs,
Verkia motinėlė, kryžių apkabinus.

Negal brolelis kapo taisyti,
Nei seselė gėlių sodinti.
Brolelis tveria aukštą tvorelę,
Sesutė sėja žalią rūtelę.

Neskamba varpai, kai mus laidoja.
Nemato niekas, kur mus kavoja.
Ant mūsų kapo vanduo liūliuoja,
O lietuvaitės liūdnai dainuoja.

* * *

Lietuvos padangėj lietus nuolatos,
Gal nebematysiu Tėviškės brangios.
Nebežibės akutės meilės žiburiai,
Nebeskambės gitara liepos vakarais.

Toli nuo gimtinės būti aš turiu,
Bet gitaros aidą net sapne girdžiu.
Rodos, mylimoji skambina gitara,
O aš čionai kenčiu ir vargstu miške.

Atskrido vėjelis Tėviškės laukų
Ir švelniai kedena šakeles pušų.
Rodos, mylimoji glaudžias po ranka,
O aš čionai vargstu už ją.

Ant plačių arimų, Tėviškės laukų
Dar garuoja kraujas kritusių draugų.
Žūti už Tėvynę nėra taip baisu,
Tad sudie, mergaite, mirti aš turiu.

* * *

Liki sveika, mergyte mano,
Ramunės žiedu laimę burk.
O mano likimas partizano:
Šiandieną čia, o ryt kažkur.

Tyliai išslinksiu kaip šešėlis,
Viską pridengs tamsi naktis.
O kaip norėčiau sugrįžti vėlei,
Ir grįšiu, jeigu ne mirtis.

Paduoki savo baltą ranką,
Leiski pažvelgti į akis.
Ši valandėlė, nors ir menka,
Liks man brangiausia atmintis.

Žydės vėl vasaros auksinės,
Nauji gėlių žiedai subręs.
Nepamirški to, kuris dėl Tėvynės
Neteko visko – net tavęs.

* * *

Mačiau ne kartą baisų vaizdą,
Kai šeimas vežė iš namų,
Kai motina ant rankų nešė
Pora vaikelių mylimų.

Vaikeliai klykė kaip paukšteliai
Šalia bealpančios mamos.
Liks užkalti jų nameliai
Žiauriųjų budelių rankos.

Mačiau, kaip tėvas nusiminęs
Juos girdė vandeniui šaltu.
Mažus vaikelius apkabinęs
Verkė su motina kartu.

Mačiau, kaip tėvas alpdamas parkrito
Ir rovė plaukus nuo galvos.
Iš bakūžės juos ištrėmė
Išlaisvintojai Lietuvos.

* * *

Menu aš seną namelį
Tarp žalių liepų, aukštų klevų.
Palangėm svyra jurginų žiedai,
Ten rymo kryžius tarp jazminų.

Ten mano mama viena palikus,
Obelys senos vyšnių sode.
Skausmo prislėgta virpančiom lūpom
Ji meldės tik už mane.

Maža kregždutė kas vasarėlę
Grįžta pirkios pastogėn čirent.
Kada baigsiu vargelį savo?
Kada sugrįšiu namo gyvent?

Neverki, mama, ir neliūdėki,
Palaimink kryžium išleisdama.
Parnešiu laisvę krauju atpirkęs,
Jei Dievas leis man sugrįžt dar čia.

* * *

Menu, atbridot jūs per sniegą
Baltučiai, tartum angelai.
Šviesiai raudoni skruostai tavo
Skundėsi, kad tu sušalai.

Glosčiau rankas tau šaltas,
Tu ant peties man užmigai.
Sakei, sugrįši, kai žydės sodai,
Tada rymosime ilgai.

Broliuk, sugrįžk, dabar jau žydi
Po mano langu obelis.
Ir tavo garbanom auksinėm
Priklauso šių žiedų dalis.

Bet šiandien saulė nebešviečia,
Nebeskamba daina vyturių.
Eina sesutė apsiverkus,
Netekus brolių mylimų.

Per dieną debesėliai verkė,
Ir lietus plovė kūnus jų.
Šalia stovėdama sesutė verkė –
Ar girdit raudas jos?

* * *

Mėnulis švietė toks nuliūdęs,
Danguje žiba daug žvaigždžių.
Išleidus mylimą į karą,
Mergaitė liūdi tarp gėlių.

Dunda patrankos, skamba plienas,
Motorai ūžia erdvėse.
Vai liūdi, liūdi mergaitė,
Jos mylimas kraujuose.

Parlėki, raibas sakalėli,
Ištiesęs aukso sparnelius,
Parneški mylimai mergaitei
Nors kelius meilės žodelius.

Lavonų guli aukšti kalnai,
Upeliai žydi raudonai,
Tenai ir mano bernužėlis
Žemelėj ilsis amžinai.

* * *

Mes išeinam, likit, sesės,
Auskit drobių ritimus.
Lekia paukščiai, žinias neša,
Kad Tėvynė šaukia mus.

Mes išėjom, broliai brangūs,
Neužverskite vagos.
Ūžia giria, neša gandą,
Šaukia ginti Lietuvos.

Skriausti nieko mes neduosim –
Brolio, sesės ar dukters.
Už Tėvynės laisvę šventą
Mes numirsim, jei reikės.

* * *

Mielas berneli, kada tu josi
Gint Tėviškėlės plačių laukų?
Skaudančia širdžia tave lydėsiu,
Duosiu kryželį tau dovanų.

Dar pasiklausiau ryto vėjo,
Kokį likimą jis tau parneš.
Sakė, tik vargo kelelis vienas
Juodon žemelėn tave nuves.

O gal kovoje tu nugalėsi,
Galbūt žūsi, o gal ne,
O gal sužeistas kraujuos gulėsi.
Mažas kryželis primins mane.

Jeigu sugrįši tu nugalėjęs,
Bėras žirgelis namo parneš.
Tave sutiksiu aš pakeleje,
Mielas berneli, laukiu tavęs.

* * *

Mylimas broliuk, Šarūne,
Narsus vadas Tu.
Žuvai už laisvę Tėvynės
Su sekmadienio naktim kartu.

Skausmingam pirmadienio ryte,
Kai vėtra siautė laukuose,
Narsus partizanų vade,
Tave paguldė Taujėnuose.

Nors Taujėnuose gulėdamas
Palikai tik kraujo dėmės,
Narsus partizanų vade,
Į Ukmergę Tave dar veš.

Kai buvai į Ukmergę atvežtas,
Milicijos kieme paguldytas čia,
Brolis išdavikas atvestas
Pripažino, jog vertas to.

Pavojuje narsiai kovojai,
Skindamas taką draugams.
Savo gyvybę paaukojai,
Dokumentus visus sunaikindamas.

Nors guldei priešus kelius,
Sužeistas nelaimingas likai,
Iššaudei šovinius visus
Ir gyvybę čia savo palikai.

Mylimas vade, Šarūne,
Vakar pavojuje žuvo vėl kitas,
Paguldytas šalia kartu,
Ak, narsus Rymantas šitas.

37. Daina.

Milinas broliņš Sauruņe

Karsus vadās tu.

Luvais uz lauru tīvīne

Sau sekmaclenio ~~un~~ naktim kartu

Skaušmingam pirmactienio rytu

Kai vētra sīauto laukuso

Karsus partizanu vadā

Tave paguldi Gaujēnuosē

Kors Gaujēnuosē gūletomas

Pali kai tik krauja stimes

Karsus partizanu vadās

Ukmergē tave dar vē.

Kai būcī i Ukmergē atvestas

Miličjos kieme pagulotījas cū

Brolis ičarīkas atvestas

Pipariņoj vadās

Dar kaip neseniai važiavot,
Kalbėdami visi kartu,
Žiaurus likimas lydėjo –
Žuvot jūs narsūs abu.

Atrodo, kad čia visko užtektų,
Kad užkastų į žemę šventą.
Bet ne, priešams to nepakanka,
Veš dar kitur gal nakčia.

Ak, mylimas broli, Šarūne,
Ir nelaimingas, Rymantai tu.
Žuvot už laisvę Tėvynės,
Palikdami mums ašarą karčią.

Žiaurieji skrebai išdavikai, šnipai
Dar trokšta juos čia paguldyt.
Gal pasiseks kas, gal bus gerai,
Gal dar kartą kalėjime pakankins.

Penktadienio oras buvo baisus,
Ėjo sesutė sniegu užpustytu keliu,
Prisiminė jų likimus žiaurius –
Ašaros rieda jos veidu.

Priėjus Siesikų miškelį,
Aplinkui nieko nematyt.
Tik baisi vėtra ir užpustytas kelias,
Iš skausmo tik plaka širdis.

Tyliai skubėjo prie milicijos,
Kur guli partizanai du,
Skausmingi tylūs žingsniai
Bematant prinešė prie jų.

Ak mylimas broli Saurus
Ji netainingas Rymanas tu.
Kurot už laisvę Tėvynę

Palikdami mums asarų karčią
Taurioji ~~šau~~ skubai išlavikai šnipai
Dėr trokšta juos čia paguldyt
Gal pasisėks kas, gal bus goriai
Gal lauk kas, kalijime pakančius

Pertvarkymo eras buvo baisus
Ejo sesutė sniego užmestais keliais
Primini ju likimas žiaurus
Asaros riečia joms veidu

Priejusios šiosiu miesteli
Aplinkui miško nematyti
Tik baisi vėtra užpuolė kelias
Ji šausmo tik plaka širdis
Tyliai skubėjo prie milicijos
Kur guli partizanai čia
Šausmingi ti kas žingsniai
Bematant prinesė prie jų

Vien tik maltos žodžių
Tiliai snieko ~~gud~~ ~~gud~~

Vien tik maldos žodžiai
Tyliai šnibždėjo jos lūpose,
Iš skausmo drebėjo širdis,
Ašarų nebuvo akyse.

Tu guli ramiai paguldytas,
Nebegirdėsi mūsų skausmo širdies,
Nors galva baisiai sudraskyta,
O mums ašaros liūdėti padės.

Šarūne, palikai dar mus
Apgaulingam pasauly vargti,
Kada Aukščiausias priglaus visus,
Kad galėtum kartu amžinai gyventi.

Trumpai tegali čia stovėti,
Nes kraujuota išvaizda lieti visus,
Skausmas širdies neleidžia žiūrėti
Į tuos, kurie žudo mūsų brolius.

Skausme ilgai negalėjom kalbėti,
Akyse jų veidas amžinai ramus,
Žuvo palikdami brolius budėti,
Sulaukti laisvės ir išvaduot visus.

Palikai dar vargstančius brolius,
Skamba močiutės graudi rauda,
Patį Aukščiausią šaukiant –
Už ką tiek nubausta?

Neverk, neliūdėk, brangi motinėle,
Užauginus narsius sūnus,
Jie ginti išėjo Tėviškėlės,
Palikdami gimtus namus.

Jie žuvo dėl laisvės Tėvynės –
Už brangų vardą Lietuvos.
Jiems garbės vainiką nupynė
Sesutės, dukros Lietuvos.

Prisimink ir tu, sesute, – pavasaris ateis,
Miške medeliai pasipuoš.
Nelaimingas pavasaris neprikels
Brolių, gulinčių kapuos.

Ak, Viešpatie, kam leidai jiems žūti,
Kam motinos širdį pervėrei skausmais?
Neleidai laimingiems būti,
Juk jie ėjo laisvės keliu.

Prisiminkim, kai pavasaris ateis,
Saulutė leisis vakarais,
O mūs mylimas Šarūnas
Jau niekad, niekad neateis.

Šarūnas – Juozas Survila, gimęs 1920 m. Gružų kaime.
Vyčio apygardos štabo narys, apygardos vado pavaduotojas, būrio vadas. Žuvo 1947 03 08.

Rymantas – Petras Pociūnas, gimęs 1924 m., Vyčio apygardos štabo narys. Nebaigęs Ukmergės Smetonos gimnazijos išėjo partizanauti. Žuvo 1947 03 10.

* * *

Mylimas Šarūne, kokia Tavo dalia,
Žuvai, kad mylėjai brangią Lietuvą.

Vargęs trejus metus, kentėjai kantriai,
Laisvės dar nematęs žūti turėjai.

Tarei, mielas vade: – Žygiuojam, broliai!
Širdis gal nujautė, kad žūsi žiauriai.

Pavojus kai buvo, Tu gynei visus,
Bet brolių paliktas Tu žuvai brangus.

O broliai pabėgo, keli sužeisti,
O Tu gi, Šarūne, Taujėnuos guli.
Sužinos močiutė, kada sūnų veš
Per kelius miestelius – Siesikuos užkas.

Alpstanti močiutė rauduoja balsu:
– O sūneli mielas, imk mane kartu.

Močiutės akyse vien tamsuma matyt:
– O sūneli mielas, trokštu tave matyt.

Sūnelis gal atjaučia močiutės skausmus,
Tik lanko sapnuose, ramina vargus.

Kovo dešimtoji – tai skausmo diena,
Tenai žuvo vadas Šarūnas staiga.

Ant Tavo kapelio gal gegutė nuskris,
Nutūpus ant rąsto, liūdnai pragys.

Nelanko močiutė nei sesutė viena,
Išgirsk nors balselį gegutės liūdną.

Nėra jokio ženkle, kad vadas guli.
Tik vienas senojus primins ateity.

Nėra Siesikuose nei žmonių gerų
Padėti atvežti ant kapų.

Sesutės papuoš jo kapą baltai,
Primins, kad broleliai žūsta nekaltai.

* * *

Narsus mūsų vadas
Veda mus kovon.
Daugel mūs paguldė
Žemėn mylimon.

Girios, kalneliai,
Sveikiname jus,
Ruoškite drąsuoliam
Tinkamus kapus.

Na tai kas, kad mūsų
Dar ne vienas kris,
Kariui dėl Tėvynės
Nebaisi mirtis.

Girios, kalneliai...

Čia sena močiutė
Mūs neapraudos.
Tik raiba gegutė
Rytais užkukuos.

Girios, kalneliai...

Šimtametės pušys
Čia mus apraudos,
Siūbuojant vėjui
Mums dainas dainuos.

Girios, kalneliai...

Čia rasa mums krinta
Nuo pušų senų,
Neraudok, motule,
Mums gyvent ramu.

Girios, kalneliai...

Oi neverk, mergele,
Žuvusio kovoj.
Man ramu miegoti
Žemėj mylimoj.

* * *

Negirdėjo mama, kada šaukė jis,
Amžinam miegui merkdamas akis.
– Mama, mamyte, aplankyk mane,
Pažiūrėk, kaip sunku mirti žaizdose.

Tie jo skaudūs žodžiai buvo jam viltis –
Greit nekaltą sielą apglėbė mirtis.
Greit laukus apglėbė nakties sutema,
Kai prie mažo lango rymojo mama.

Dabar ji nežino, kad sūnus tikrai,
Tiktai kažkoks jausmas traukia ją tenai.
Ten, kur laisvai kraujas teka iš širdies,
Kur dabar skrajoja angelas mirties.

Prie rasoto lango dabar klūpo ji,
Per jos veidą rieda ašara gaudi.
– Ak, sūneli, – meldė, – tu sugrįžk greičiau,
Kaip seniai, vaikeli, aš tave mačiau.

Skrieja josios mintys toli toli,
Kur sūnus vaitoja jau mirties glėby.
Kur jis šaukia: – Mama, čia greitai skubėk,
Kad greičiau numirčiau, poteries kalbėk.

Į miestelį skuba mama anksti rytą,
Jai kažko taip ilgu ilgu nematyta.
Į bažnyčiąėjo per gatvelę,
Bet kažko sustojo – žiūri, stebis.

Stebisi mamytė, klausia: „Kas gi čia?“
Mato ji lavoną kruvina galva.
Visas sudraskytas, rūbai nuplėšti,
Perverta krūtinė, plaukai kruvini.

Mama nepažino ir skuba toliau
Ir dabar galvoja: kas gali būt čia.
Tik, toliau nuėjus, dabar mato ji,
Kaip žiūri lavonas, pramerkęs akis.

– Dar sugrįžk, mamyte, nors minutei čia!
Šaukia jai lavonas, likęs gatvėje.
– Kodėl tu taip greitai mane pamiršai?
Kam mane gulėti gatvėj palikai?

* * *

Neišeik, neišeik, mielas brolau,
Iš šios žemės Tėvynės keliu.
Be tavęs vakarai bus nuobodūs,
Be tavęs nebus sodžiujė dainų.

Mūsų siela – užburtas troškimas.
Mūsų namai – tamsūs miškai.
Likimas mūsų – tik žalias pušynas
Ir teisėjų vien rūstūs veidai.

Gal kada grauš vilkai mūsų kaulus,
O gal salvės lydės į kapus,
O gal dujos į kamerą įleistos
Nuo šios žemės nušluos mus visus.

Niekuomet, niekuomet nepamiršiu,
Koks gyvenimas buvo gražus.
Nors ir kaulai trūnytų po velėna,
Tarp žmonių atminimas nežus.

Tad išgerkim, vyrai, po taurelę,
Kol dar rankose skamba ginklai.
Už narsiuosius Lietuvos partizanus,
Melsvaakių rausvas lūputes.

* * *

Neverkit, sesės, savo brolių,
Nors mirtis jų lūpas palies.
Neparveš jie jums karolių
Iš juodo Sibiro šalies.

Iš tos šalies, kur vysta gėlės,
Kur gęsta kiekviena daina,
Kur ašarų primirkęs smėlis,
Ir verkia žemė alkana.

Jauną mergaitę nuraminęs
Ir pabučiavęs palikai.
Tu laisvę iškovot žadėjai –
Per anksti mirtį sutikai.

Verkė rugelis ir vasilkos,
Trenksmai aidėjo per girias.
Išvežė budeliai žiaurieji,
Sugrižt Tėvynėn nebeleis.

Išvežę Tave jie kankino,
Kankino, Dieve, o brangus.
Raudonom rožėm žemė žydi,
Ir krauju puošiasi dangus.

Negrišiu aš pas tave, mergaite,
Minėsi mane ilgai.
Negrišiu į savo Tėvynę,
Nors mūsų žemė bus laiva.

* * *

O laisve, toli pasilikus,
Sakyk, ar sugrįši kada?
Mes vargšai klajūnai bejėgiai
Kovojam vien dėl tavęs.

O Dieve, išgirsk meldimą
Iš kraujo pralietų laikų.
Bet jeigu jau leidai mums žūti,
Globoki našlaičius mūsų.

Prie kelio palinkus pirkelė,
Joje našlaičiai maži.
Jie pūtė rasotą langelį
Ir šaukė: „Tėveli, kur tu?“

Neturi mažyčiai mamytės –
Ji mirė šaltam Sibire.
Turėjo tik vieną tėvelį –
Ir tas ant gatvės purve.

Laiškai dar nebaigti rašyti,
Ir vargas nebaigtas kentėt.
Lavonai krauju aptaškyti
Paliko ant gatvės gulėt.

* * *

O tu užaugai kietas kaip plienas,
Lieknas kaip liepa, tvirtas kaip uola.
Tu supratai, kas tau yra paskirta –
Gint savo kraštą kaip karžygio drąsaus.

Tu išėjai į partizanų kelią,
Tu juo žengei su džiaugsmo daina.
Tu palikai motulę ir mergelę,
Sakei: „Liūdėk ir lauk su šypsena.“

Bet tu žuvai, krauju aplaistei žemę,
Savo broliams sudie nepasakei.
Savo jėgas tu paaukojai laisvei,
Bet laisvo krašto tu nematai.

Liūdi tavęs motulė ir mergelė,
Niūrūs paliko be tavęs draugai.
Užtai, kad priešai skriaudžia mūsų šalį,
Prisiekei kovoti mirtinai.

* * *

Oi Lietuva Lietuvėle,
Ko taip gailiai verki?
Kas tau slegia širdužėlę?
Gal dalelė per sunki?

Oi sunku sunku kentėti,
Kai nuplėšė man rūbus,
Kai priešas atėjūnas
Ruošia man kapus.

Tik už savo laisvas mintis,
Jeigu žūt – tai žemėj savoį.
Mes kovosime, kol plevėsuos baltas Vytis
Nepriklausomybės kovoj.

* * *

Oi neverk, močiute, jog per šventas Kūčias
Šiomet mano vieta pasiliks tuščia,
Ir nelauš iš tavo rankų šventos plotkelės
Tas, kur laužė pernai, kai dar buvo čia.

Šiomet mano vietoj dėk eglės šakelę
Iš to pat eglyno, kur pernai buvau.
Ir uždek mažytę Kūčių žvakę –
Tu tai padarysi, aš tikrai žinau.

Aš žinau: tu klaupsi poterių kalbėti
Prie uždengto stalo su visa šeima.
Mane prisiminus tu tyliai raudosi,
Per raukšlėtą veidą riedės ašara.

Bet neverk, močiute, žinok, aš ne vienas
Palikau Tėvynę ir gimtus namus.
Daug jau kas nevalgys šitos vakarienės
Ne tiktai Tėvynėj, bet ir pas mus.

* * *

Ošė žalio šilo šimtametės eglės,
Verkė motinėlė mylimo sūnaus,
Kurs Taujėnų gatvę savo krauju plauna,
Už jį tiktai Traupio varpai suskambės.

Trejus metus vargęs Rycelis pražuvo,
Neatnešdamas laisvės į gimtus namus.
Jis draugus paliko liūdnus, ašarotus
Ir motulei gilius širdies skausmelius.

Jis nebematys jau brolių partizanų,
Skrybėlė nepuoš jo garbanos tamsios.
Po šalta velėna pus jo baltas kūnas
Ir užbertos žemėm akys melsvosios.

Nekalbės žaliūkai Liūto meilių žodžių,
Neskambės iš lūpų jų bendra malda.
Jisai mirčiai buvo tvirtai pasiruošęs
Ir užgeso su žodžiais: Laisva Lietuva.

Rycelis – Vytautas Verikas, gimęs 1923 m. Traupio valsč. Klaibūnų k., žuvo Juodgirio miške 1949 m. gruodžio mėn.

Liūtas – Antanas Juzukėnas – partizanų būrio vadas, gimęs 1913 m. Kavarsko valsč. Sudeikių k., žuvo 1948 05 03 Kazėnų miške.

* * *

Pagelto medžių lapai,
Prisirpo putinai.
O, mielas partizane,
Kas laukia – nežinai.

Tyliai medeliai šnara,
Vėjelio pučiami.
O, mielas partizane,
Ko laimės neturi?

Miglota mano laimė,
Miglota ateitis.
Minčių sparnai palūžta,
Aplink vien naktis.

Miglotas mano kelias,
Aplinkui vien spygliai.
Mintis į tolį skrieja,
Jai atviri keliai.

Šalnų pakąsti lapai
Man patalą paklos.
O mano didžius vargus
Vien giria paguos.

Bet aš dar vis tikiuos –
Rūkai išsisklaidys.
Ir mano skaudus kelias
Vėl laime nušvis.

* * *

Palinko liepos šalia kelio,
Pravirko motina sena:
– Sūneli, Tėvynė tave šaukia,
Ir vėl bus laisva Lietuva.

Tėvynei laisvę mes parnešim
Ant savo kruvinų pečių.
Mergyte, aš tave išbučiuosiu
Ir išvaduosiu iš kančių.

Greitu laiku jau iškeliausiu
Iš savo Tėviškės brangios.
Mergyte, tu manęs neliūdėki –
Aš vėl sugrįšiu atgalios.

Sudie, mergyte mylima,
Mane tamsi naktis priglaus.
Tave, našlaite, prisiminus,
Man širdį ilgesys suspaus.

O jeigu tektų man pražūti
Nuo priešo budelio kulkos.
Mergaite, ir mirdamas kartosiu:
Myliu Tėvynę ir tave.

Tėvynei laisvės aš taip trokštu –
Nespėjau jaunas jos patirt.
Galbūt paskyrė taip Aukščiausias,
Kad už Tėvynę turiu mirt.

Iškilo naujas smėlio kapas
Ant Nemuno aukštų krantų.
Žuvau nuo kulkos išdavikų,
Kad kiti laisvi gyventų.

Jau aušta rytmečio saulutė,
Ir Laisvės varpas suskambės.
Mergyte, iš karo aš negrįšiu –
Tik verks iš gailesčio širdis.

Kai susiūbuos sode klevelis
Ir laisvės rytas prasišvies,
Mergyte, prie kapo pasakyki:
– Žuvo dėl mūsų ateities.

Pavasarij jau gėlės žydi,
Lakštutė čiulba vakarais.
Mergaite, papuošk mano kapą
Baltais akacijų žiedais.

Nupink vainiką iš lelijų,
Iš obelių baltų žiedų.
Atmink didvyrį, lietuvaite,
Kurs gynė laisvę lietuvių.

Kai sužydės ant mano kapo
Balti akacijų žiedai,
Bus ženklas tau, miela mergaite,
Kad už Tėvynę pražuvau.

Rausvai padangė nusidažė,
Prabilo žemė kruvina.
Ei broliai, kam žudyt pasaulį?
Nejaugi kraujo negana?

* * *

Pasakyk, gegele, mums kukuodama,
Žaliąją šakelę palinguodama,
Kur gražiausia žemė, saulė ir dangus,
Kur rieškutėm semia laimę sau žmogus?

Kur mergelių akys melsvos kaip linai,
Kur gražiausia saulė teka, ar žinai?
Kur sula saldžiausia teka iš beržų,
Kur jaunimo dainos skamba virš laukų?

Ten, prie Neries, prie Žeimenos,
Kur ežerėliai Lietuvos.
Ir širdyje daug šilumos
Ten, kur namai pilni dainos.

* * *

Pavasario šiltam ore
Krauna gėlės žiedelius.
Prasidėjo baisus karas –
Balnok, brolau, žirgelius.

Pabalnojau bėrą žirgą,
Žiba plieno kardelis.
Apsilieju ašarėlėm
Savo skaistų veidelį.

Aš vargelių nepažinau,
Kol pas tave gyvenau,
Vien tik šėriau bėrą žirgą,
Sau širdelę raminau.

Jojo pulkas apginkluotų
Kareivėlių Lietuvos.
Sudie, mano mergužėle,
Nepamiršiu niekados.

Persiskyrėm su berneliu,
Kaip kalbėjom visada.
Liepė laistyt rūteles,
Nepamiršti niekada.

* * *

Per tave, atėjūne, pravirko
Brangiosios Tėvynės laukai.
Per tave, išdavike, nualpo
Gražiausi bijūnų žiedai.

Ar ne Tėviškės laukai augino,
Ar ne čia tu išmokai dainų?
Ar ne motina lingėj lingavo,
Laukė kilniųjų tavo darbų?

Pravirkdei ją alpstančią naktį,
Suardei jos gražiausias viltis,
Likai išdavikas Tėvynės –
Per tave gaubia žemę mirtis.

Kur sąžinė tavo, lietuvi?
Kur meilė gimtųjų laukų?
O pažvelk, išdavike,
Kiek kraujo skausmingų aidų.

Kuo papirko žiaurus atėjūnas?
Ką tau moka už kraują tėvų?
Pažiūrėk, skausmu žemė pravirko,
Paklausyk liūdną miško dainų.

* * *

Pražydo jau ir baltos vyšnios,
Ir krinta jų žiedai balti.
Močiute, ko rymai ant rankelių
Ir taip gailiai verki.

Kaip aukštos liepos augalotos
Ir tu, sūneli, toks buvai,
Ir žydint baltom vyšniom
Pačioj jaunystėj pražuvai...

Išgirdai Tėvynės balsą,
Kuris tau tarė širdimi,
Ir stodamas jai į pagalbą
Pasitikėjai savimi.

Kai ryto ūkanos aptemo,
Saulutė neskaisti tekėjo.
Ten pagiry prie seno kryžiaus
Sunkus kulkosvaidis kaleno.

Daug žuvo priešų išdavikų,
Daug žuvo budelių tautos.
Ir tavo, sūnau, neapleido
Gyvybės žydinčios, jaunos.

Nužydės vyšnios, žydės kriaušės,
Žydės ir obelys baltai,
Žydės ir liepos augalotos,
Kurias prie vartų sodinai.

* * *

Prie kryžiaus, svyrančio gėlyne,
Suklupo motina be žado.
Sūnelį mylimą ji mini,
Kurio nei kaulų nesurado.

Išėjo vieną ankstų rytą
Savosios Tėviškės apgint.
Ir tartum dobilas parkrito
Gal ties Šiauliais, gal ties Širvintais.

Daug metų laukė, klausinėjo,
Nei žodžio niekur negirdėt.
Tik liko beržas pakelėje,
Ir lūpos motinos minėjo.

Kad nors žinočiau, kur jo kapas,
Kur jo galvelė paguldyta,
Aš apkaišyčiau radastų lapais
Ir pasimelsčiau ankstų rytą.

* * *

Prisirinkau nuo tavo kapo
Rudens priplėšytų žiedų.
O jie tyliai, tyliai prašneko,
Rodos, būtum prašnekęs tu.

Tie žodžiai amžino troškimo,
Palaidoti ne laiku.
Gegutė guodė ir užkimo,
Nuskrido miško vainiku.

Tu išėjai ir tavo kelias –
Vien tiktai pergalę laimėt.
Palinkus diemedžio šakelė
Tau apie laisvę prakalbės.

Palinkę diemedžio šakelės,
Medinis kryžius tarpe jų.
Tėvynė, rodos, jau kelias,
Gal keltumeis gyvent ir tu.

Tu išėjai ir jau negrįši,
Ir tavo akys nežibės.
O leisk, brangusis, nuo tavo kapo
Surinkt vidurnakčio žvaigždes.

* * *

Pučia vėjas, medžiai šlama,
Ir pravirko beržas pakely.
Širdies skausmas, akys ašarotos,
Liūdna žinia, Motut, tau ateis.

Kai tamsus šešėlis dengė žemę,
Sūnus krito nuo budelių kulų,
Ir suklupo tėviškės žemelėj,
Pabučiavęs šaltą veidą jos.

Neraudoki, sena motinėle,
Nerymoki prie stiklo langelio,
Neklūpėki ant šaltos žemelės –
Nesulauksi savo sūnelio.

Kas parašys margą laiškėlį mamai
Toli Sibiran paslapčia?
Kas nuramins jauną seselę,
Nes baisiai slėgs jos krūtinę kančia?

Virš beržyno verkė debesėlis,
Verkė žvaigždės ir tamsi naktis,
Kad svajoto ryto nesulaukei,
Ir laisvos Tėvynės nebematysi.

Greit ateis pavasaris saulėtas,
Sužaliuos vėl pievos ir laukai.
Ir po tavo bakūžės langu
Sužydės balti jazminai.

* * *

Pūtė šaltas rytų vėjas,
Sekmadienis neramus.
Dievas pašaukė pas save
Du Tėvynės gynėjus.

Mes gyvenom po eglaitę,
Ten gyvenimas žiaurus.
Mes už laisvę vien kovojom,
Tai mums vargas nesunkus.

Kulkosvaidžiams sukvatojus
Tarp medelių ošiančių.
Krito narsūs partizanai –
Bėgo kraujas iš galvų.

Priešai, kaip šunys pasiutę,
Pagriebė jų lavonus,
Įsimetę į vežimą,
Atvežė į Taujėnus.

Gale tvarto ant šiaudelių
Juos paguldė atbulai.
Vieno galva, antro kojos –
Taip ilsėjos amžinai.

Vieno galva sudaužyta,
Antram – akmuo po galva.
Už brangios Tėvynės laisvę
Ir brangų vardą jos.

Prie jų priėjo mergaitė –
Draugė jaunystės dienų.
Širdelę skausmai suspaudė,
Kai pažino juos abu.

Suskambēs varpai bažnyčioj
Už tave, brangus sūnau,
Tiktai kur tave palaidos,
Ak, sūneli, nežinau.

* * *

Pūtē šiaurēs vējas,
Laužē ažuolo šakas.
Bolševikai mus užpuolē
Ir išdraskē šeimas.

Stovi mašina paruošta
Prie gimtųjų namelių,
O mes vargstam miškuose,
Atsiskyre nuo tėvų.

Laiko motina vaikelį
Ant baltųjų rankelių,
O vaikelis gailiai verkia
Nuo šaltų šiaurės vėjų.

– Duok, mamyte, man duonelės,
Duok pienelio to saldaus.
Veski, tėveli, į namelius,
Aš rankutes sušalau.

– Nėr, sūneli, jau duonelės,
Nėr pienelio to saldaus,
Nėr ir gimtųjų namelių,
Nėr gyvenimo ramaus.

– Vai, tėveli, motinėle,
Kam surišo jums rankas?
Į vagonus susodino,
Dievas žino, kur mus veš.

Sudie, tėve, motinėle,
Sudie, aš einu iš čia.
Gal užaugsiu, kur miškuose,
O jūs Sibiro krašte.

* * *

Raudona saulė nusileido
Už mėlynų debesų.
Suskambo dainos partizanų
Iš tyliai ošiančių miškų.

Ir klauso tos dainos Tėvynė,
Ką žada jai jauni kariai,
Ką žada tvirtos jėgos
Tyliais svajonių vakarais.

Dainuoja žodžiais suminėtais
Už brangią žemę Lietuvos.
Ir už mergelę numylėtą,
Kol gyvas mūs karys kovos.

Ir žūsta priešas nugalėtas,
Prakeiktas Stalinas žiauriai.
Vėl aušta rytas išsvajotas,
Ir vėl dainuoja lietuviai.

Raudona saulė nusileido
Už mėlynų debesų.
Daugiau nešaudys partizanų –
Mūsų brolių lietuvių.

* * *

Raudonas priešas mūsų žemėj
Pradėjo kraują gerti mūs.
Sustaugė vėjas, nešdamas mirtį,
Kvatojo slibinas baisus.

Tėvynę mūsų numylėtą
Aptemdė juoda sutema,
Ir baisią pražūtį mums rengė
Raudona slibino ranka.

Lietuvis kėlė kumštį kieta
Ir dėjos ginklą ant pečių.
Dar metęs rūstų žvilgsnį priešui
Išėjo naktį iš namų.

Už nužudytą brolių, sesę,
Išvežtus kentėt tėvus
Kaupės jaunoj krūtinėj kerštas –
Mirtis už mirtį priešui bus.

* * *

Rugiagėles, ramunes ir tulpes
Paišo vėjas šiaurys ant langų.
Jau ir grotos plieninės apšalę,
Greit ir širdys mūs apšals ledu.

Sargo žingsniai koridoriuje aidi,
Pasigirsta, kaip veria duris.
Čia vienutėje verkia mergaitė,
O kitoj sėdi piktas vagis.

Kurie Tėviškę brangią mylėjo,
Tų jau Sibire kaulai seniai,
Kurie priešams vergaut nenorėjo,
Tokių tūkstančiai sėdi čionai.

Rugiagėles, ramunes ir tulpes
Paišo vėjas šiaurys ant langų.
Toli Tėviškėj verkia motulė,
Nesulaukdama savo vaikų.

* * *

Sakalai, sakalėliai raibieji,
Kam raižot padangę sparnais?
Ar nulėksit tenai, kur mylėjau,
Ilgus ilgus metelius?

O po karo bus žemė derlinga,
Lietus sotins kiekvienus laukus.
Užaugs eglės ir pušys aukščiausios,
Ažuolai šimtamečiai žaliuos.

Jau po karo bus gera gyventi –
Bolševikų visai nebebus.
Susitikę žmonės kaip broliai bučiuosis
Ir iš glėbio ilgai neišeis.

* * *

Samanota bakūžė
Stovi tyliai neramiai.
Laužo, drasko ją kasdieną
Priešų purvini nagai.

Ir prie kelio
Laužo vėjas klevo šakeles,
O po juo sena močiutė
Lieja ašaras gailias.

Kas paguos tave, močiute,
Kas tau širdį nuramins?
Guli sūnus baltam sniege –
Nieks nelaimėj neapgins.

Bet neliūdėki, brangi močiute,
Vėl ateis nauji laikai,
Pragiedrės mūsų padangė,
Ir skambės daina plačiai.

Už tave, brangi Tėvyne,
Žūstam sniego pusnyse,
Bet užtai nutrūks tau greitai pančiai,
Bus vėl laisva Lietuva.

* * *

Saulei tekant, auštant rytui,
Sučiulbo vyturiai.
Mielas bernelis miegojo
Ir sapnavo sau sldžiai.

Su pirmais šešėliais,
Su saulės spinduliais
Jį pažadino iš miego
Automatų grojimai.

Kažkoks išgama pasakė,
Kad jis guli rugiuose.
Atidarė kryžmą ugnį
Ir sušaudė klojime.

O kai išnešė ant kiemo,
Rusai ėmė rankom plot.
Pasistatė gramofoną
Ir pradėjo kažką šokt.

Nepasakė jis sudieu
Nei tėveliui, nei močiutei.
Nepasakė jis sudieu
Nei mergelei mylimai.

* * *

Saulutė leidos vakaruos,
Vaikščiojo mergaitė verkdamą.
Priėjusi seną motinėlą
Ramino verkiančią dukrą.

– Neverk, dukrele, neraudoki,
Ne vienas pasauly jis yra.
Jis, būdavo, dažnai ateina,
O jei sugrįš, ir vėl lankys.

– Negriš, mamyte, jis negriš,
Tai nujaučia mano širdis.
Išduos jį niekšas išdavikas,
O bolševikas jį nušaus.

Sugrižo jis, bet jau vestuvės,
Jaunimas šoka linksmai,
O mylimoji jį užmiršus
Kitą bučiuoja aistringai.

Jis pasiilgęs pas ją nuėjo:
– Brangioji, ką tu padarei?
Sakei: „Sugrižk, sugrižk, brangusis!..“
Dabar už kito išėjai.

O ginkle, ginkle, tu taiklusis,
Jau nebemieli mes čionai.
Eisim į žaliąją giružę,
Kur pasiliko mūs draugai.

Tenai miškely tarp krūmų
Mane paukšteliai nuramins,
O tave dar labiau mylėsiu,
Nes tu tik viena man likai.

* * *

Saulutė nusileido, sutemo vakarai,
Mūs Tėviškėlę brangią užvaldė ubagai.

Ateina bolševikas per Tėviškės laukus
Ir klausia: – Motin, motin, kur yr tavo sūnus?

Motulė nepasakė – neišdavė sūnaus,
Nors ji per visą amžių Sibire vergaus.

Išėjo bolševikas iš motinos namų,
Nušovęs tikrą sūnų ant Tėviškės laukų.

Nežino motinėlė, kad mylimas sūnus
Numestas ant gatvės, ir nežino, kas dar bus.

Nuplėšė jo drabužius, nuavė batus,
Numetė ant gatvės, vadino banditu.

Budėk, budėk už laisvę Lietuvos,
Kai driskį pamatysi, kulkosvaidžiai kvatos.

Tada mes pailsėsime ir vargo bus gana,
Kai paskutinį sribą nuvysime pragaran.

* * *

Saulutė teka, aušta rytelis,
Partizane, tu pramigai.
Ar tau nerūpi Tėvynę ginti?
Saldžiu miegelio tu užmigai.

Per abu skruostelius kraujas tekėjo,
Aplinkui stovi kraugeriai.
Neateis tėvas nei motinėlė,
Nei tavo broliai, narsūs arai.

Tave paguldė ant akmenėlio,
Nes pagailėjo grabo lentos,
Ir palaidojo Nemunėly,
Nes pagailėjo žemės juodos.

* * *

Saulutė teka, saulutė leidžias,
O kalėjime tamsu.
Drėgnos sienos, vienas langas,
Ir tie narai, kur guliu.

O už durų stovi sargas,
Kuris saugoja mane,
Neišleidžia eit į laisvę
Palinksminti save.

Oi tu, sarge, mano sarge,
Nuimk pančius geležies,
Jau nutirpo jaunos rankos,
Jas ištiesti negaliu.

Sudiev, sudiev, mano miela,
Pasiliki sau viena,
Nebučiuosiu tavo lūpų
Paskutinę valandą.

Jau saulutė nusileido,
Nebešvies daugiau,
Ir paukšteliai jau nutilo
Nečiulbės jie man daugiau.

* * *

Skamba dainos pamiškėje
Partizanų atkaklių,
Ginti tėviškės išėję
Nuo raudonų budelių.

Mes gyvenam po eglaitę,
Ten gyvenimas žiaurus.
Nes už laisvę mes kovojam –
Joks mums vargas nebaisus.

Mūsų namai – plačios girios,
Sesė mums – tamsi naktis.
Nes už laisvę mes kovojam –
Nebaugina mūs mirtis.

Laimink, Viešpatie, mūs žygius,
Brangią žemę Lietuvos,
Kur lig šiolei išglobojai,
Neapleiski Tu dar jos.

* * *

Sudie, motule, Tu brangioji,
Sudie, motule, amžinai.
Galbūt negrišiu aš pas tave,
Nei Tu, nei aš to nežinau.

O jeigu žūsiu prie upelio,
Kur bangos dainą man dainuos,
Ir beržas, verkdamas prie kelio,
Paguodos žodžius Tau kartos.

O jeigu žūsiu tarp brolelių,
Lietuvių krašto milžinų,
Tai Tu, motule, negirdėsi
Iš mano lūpų jau dainų.

Ir kai ateis pavasarėlis,
Raiba gegutė užkukuos,
Žinok, motule, kad aš žuvęs
Už brangų vardą Lietuvos.

O kai gulėsiu aš ant gatvės,
Bus daugel daugel pajuokos,
O kai gailėsi tu sūnelio,
Tave Dievulis tepaguos.

Kai mano kraujas laistys gatvę,
Tai, mamyte, neraudok,
Žinok, kad kraujas yra pralietas
Už Šventą žemę Lietuvos.

O jeigu grišiu nepražuvęs,
Laimėjęs karą su daina,
Tada dainuosim, Motinėle,
Nes jau bus laisva Lietuva.

* * *

Sudie, vargdieniai, ginklo broliai,
Sudie, kovoti man gana.
Keliu į laisvę, vykdant šuolį,
Mirtis atlėkė alkana.

Iš jūsų tarpo mane atskyrė
Atlėkusi kulka alkana.
Pervėrė švinas man krūtinę –
Sudie, Tėvyne mylima.

Likimo lemta taip jau buvo –
Šiandieną žūti čia kovoju.
Akis užmerkiau prie beržyno,
Žalios pievelės lygumoj.

Lavoną priešai nusitvėrę
Užkas juoduos arimuos.
Motulė, sesė nusiminus
Prie mano kapo nerymos.

Gal greit sulauksit, broliai, laisvės,
Jau aušta rytas lūkesčių,
Laimužė jums jau nebetoli,
Nukris jau vargas nuo pečių.

O kai sulauksit, broliai, laisvės,
Ir Laisvės varpas ims skambėt,
Broliai, prašyčiau jūsų vieno –
Kritimo vietą pažymėt.

O kaulus mūsų jūs surinkę
Pakaskit kalne ant kapų,
Kad iš po žemių jie girdėtų
Gausmingą skambesį varpų.

* * *

Sudrebėk, galingas mūre,
Leisk į laisvę tu mane,
Nes vilioja mane jauną
Tėviškės lanka žalia.

Oi tu, sarge, mielas sarge,
Nuimk pančius nuo rankų.
Surakintos mano rankos,
Neišlauš virbų nuo langų.

Šviesią dieną, juodą naktį,
Taip čia ilgu ir baugu.
Už brangios Tėvynės laisvę
Tiek daug reik iškęst kančių.

Aš norėčiau dar nors kartą
Šviesią Saulę pamatyt
Ir tamsioj aukštoj padangėj
Šviesias žvaigždes suskaityt.

* * *

Sugrįžk, pavasari, vienplaukis,
Dainuok šakelėj putinų,
Juodoj nakty manęs sulaukęs.
Aš gint Tėvynės išeinu.

Grišiu, kai vyšnios žiedas skleisis,
Pabudęs saulės spinduliais.
Širdin kai laisvės aidas belsis,
Žygiuojant Tėviškės keliais.

Beržų šakelėm apsikaišęs,
Pakvėpink žemę vien žiedais,
Sukviesk dienas, naktis į vaišes,
Kaip būdavo pas mus kadais.

Ir ant šakos, ir ant žiedelių,
Žydėk viršūnėse klevų.
Akis išgrauš tos kelio dulkės,
Beieškant prarastų dienų.

Ateik sielon nors valandėlei,
Ateik pas partizaną tu,
Kaip neša saulė džiaugsmą gėlei,
O tu ateik, atnešk žiedų.

O jei negrišiu laisvės rytą
Iš vėtrų puotos kruvinos,
Mylėk, sesyt, lietuvi kitą,
Kad būt sūnus šalies laisvos.

Grąžink piliakalniams lakštutę,
Gegutę, kai sode kukuos,
Paguosk kančių dienų močiutę
Šaltuos Sibiro laukuos.

* * *

Sukilkime kiekvienas
Už laisvę Lietuvos,
Kad mūsų šventoj žemėj
Neliktų šunaujos.

Tada tikrai nurimsim,
Kai bus šaly ramu,
Kai naktį nebijosim
Pareiti į namus.

Kur sudegusi gimtinė,
Nauja graži stovės,
Kur žuvo partizanai,
Bijūnai žydės.

* * *

Šalia prie kelio palinkęs kryžius,
Baltos alyvos šnara tyliai.
Žolėm apaugęs kapas kareivio,
Kurs už Tėvynę žuvo seniai.

Nežino niekas kareivio kapo,
Ir neateina sesė jauna.
Neverks prie kapo tėvas, močiutė,
Baltos alyvos šnara tyliai.

Jaunas berneli, kada tu josi
Ginti tėvynės plačių laukų?
Skaudančia širdim tave palydėsiu,
Duosiu kryželį tau dovanų.

Jeigu kartais tektų lauke pražūti,
Svetimoj žemėj, priešų krašte,
O gal sužeistas sunkiai vaitosi,
Mažas kryželis primins mane.

O jeigu sugrįši į tėviškėlę,
Linksmas, laimingas lankysi mane,
Aš išsiilgus tavęs, brangusis,
Tarsiu žodelį – myliu tave.

* * *

Šėriau žirgelį per savaitėlę,
Pasibalnojau per valandėlę.
Gavau laišką, reiks į karą jot,
Su priešais kovot.

Karininkas kuopon visus surikiuos,
Šaunius kareivėlius visus apginkluos.
Uždės šautuvus ant mūsų pečių,
Prikabins kardelius prie balnų.

Sužė patrankos už aukštų kalnų,
Susiūbavo medžiai žaliųjų girių.
Žūsta berneliai, plūsta kraujuose,
O jų lavonai guli laukuose.

Nors žirgelis nieko nebijojo,
Tarp kulų, granatų manęs ieškojo,
Ir jis neradęs raitelio savo,
Greitai į namelius parkeliavo.

Namo parbėgęs, prie stuinios sustos,
Kur tas karžygys, kuris mane balnos?
Jau jis paguldė jauną galvelę
Už Tėvynės laisvę ir brangią Lietuvą.

Išėjo tėvelis, manė, kad sūnelis.
Žiūri, kad žirgelio kruvinas balnelis.
– Sūnau sūneli, mažą auginau,
Kad kovoj žūsi, niekad nemaniau.

Išėjo motinėle, gaudžiai verkdamą,
Žuvusį sūnelį prisimindama.
Puolė po kojom bėram žirgeliui,
Baltas rankas laužė, verkė sūnelio.

Išėjo sesutė gėlių prisiskynus,
Nešė vainiką ant kapų nupynus.
Nešė vainiką, gaudžiai verkdamą,
Žuvusį bernelį prisimindama.

* * *

Šiltą Sekminių tylią naktį
Lakštutė suokė taip liūdnai.
Ji laukė grįžtant partizanų,
Stovyklą saugojo jina.

Bet staiga pasigirdo šūviai,
Pranyko šviesa iš akių.
Netolimam mažam kaimely
Raketos skraidė virš stogų.

Eglute, miško karalaite,
Vadinsiu tave močiute.
Priglausk mane nuo pikto priešo
Po savo žalia šakute.

Priglaust eglutė negalėjo
Po savo žalia šakute,
Kulka krūtinę jam pervėrė
Ir kraujas sruvo iš žaizdų.

Antano vado akys merkias,
Draugų išduot negali.
Ir silpnas balsas.

* * *

Šlamėjo pušys šimtametės,
Siūbavo tamsūs ąžuolai.
Vai, daug žalia giružė matė,
Oi, daug iškentė jinai.

Teriojo brangiąją Tėvynę
Spalvų visokių vanagai,
Sudraskė mylimą krūtinę
Raudoni ir rudi nagai.

Mums nebereikia užtarėjų,
Nei išvaduotojų draugų.
Lietuvis laisvę pamylėjęs
Nekęs retežių raudonų.

Priglausk, giružė, prie krūtinės
Išvargusius savo vaikus.
Aukojasi jie dėl Tėvynės
Už šventus gimtuosius namus.

O kam už Lietuvą jie ryžos
Kovot kaip ąžuolai tvirti?
Jie išvaduos šalelę, kryžių –
Ta valanda arti, arti.

* * *

Taip tyliai banguoja gyvenimas mano,
Nebėra linksmų valandų.
Gyvenimą mano sugriovei,
O aš dėl Tavęs verkiu.

Dabar sužinojau, ko rūtos pravirksta
Kas rytą gailiāja rasa.
Ko jauna sesutė giružės kalneliu
Pramynė takelį basa.

O motin, mano motute senoji,
Su nemigo Tavo naktim.
Tu nerasi sodyboj sau vietos,
Pakolei užmerksi akis.

Lai žydi, žaliuoja jurginai daržely,
Neboja nei vėtrų, audrų.
Lietuvis kentėt ir vargt pasiryžęs –
Už laisvę numirt nebaisu.

Praeis pagaliau tos pilkos dienos,
Ir nemigo naktys praeis.
Mes tikim, kad kitas gražesnis gegužis
Kitokius mums žiedus parneš.

* * *

Tarp gėstančių Vėlinių žvakių
Ir širdį veriančių raudų,
Tik prie motulės šalto kapo
Aš prieglobstį randu.

Užgeso paskutinė žvakė,
Aplinkui vien tamsi niūri naktis.
Atisimenu, motulė sakė:
– Lankyki mano kapą vis.

Ir maldą karštą sukalbėki
Prie Motinos Marijos vis.
Jai vargus, rūpesčius sudėki,
Ji daug suteiks tau laimingų dienų.

O motin, prie tavo kapo
Iš didžio sielvarto alpstu.
Gyvenimas man kančia tapo,
Šaltan kapan priimki tu.

* * *

Tarp žaliuojančių karklynų
Gul kareivis Lietuvos.
Rankos, kojos sužalotos,
Teka kraujas iš galvos.

Viršum medžių skraido varnas,
Nori kariui kraują gert,
Karžygys, lūpas pravėręs,
Nori žodelį jam ištart.

– Oi tu, varne, juodas varne,
Negaląski tu nagų,
Tu pietų dar greit negausi,
Nes aš gyvas dar esu.

* * *

Tas Taujėnų siauras gatves
Kraujas plauna nuolatos,
Nes čia mėto partizanus,
Brangius sūnus Lietuvos.

Vidur miesto yr paminklas Vyties kryžiaus,
Ten vietelė mūs šventa,
Brangiu krauju partizanų
Juoda žemė permerkta.

Juos išvijo iš namelių
Driskių raudona gauja,
Namų vietoj beliko
Pelenų sauja balta.

Jų senieji tėvužėliai
Kenčia Sibiro šalčius.
Tie prakeikti komunistai
Veža tokius senučius.

Vaikšto jauna sesutėlė
Ten prie brolių kruvinų,
Akys, ašarom pasruvę,
Širdis plyšta iš skausmų.

Nes ji mato savo brolius,
Taip išniekintus baisiai.
Spardo kojom priėję
Tie prakeikti žmogžudžiai.

Nors jie nieko nebejaučia,
Nekankina jų skausmai,
Žuvo už Tėviškės laisvę
Drąsūs mūsų sakalai.

Na, palaukit jūs, bedieviai,
Ateis ir jums tokie laikai –
Nekęs jūsų lavonų
Brangūs tėviškės laukai.

Dar atėjo mergužėlė
Čia prie brolių kruvinų,
Ji pamatė bernužėlį
Ir paklausė: „Ar čia tu?“

Jis nepratarė nei žodžio,
Bet gulėjo sau ramus.
Prakeiktoji priešo kulka
Parengė jam čia kapus.

* * *

Tau, sesute, puikios gėlės,
O man kardas prie šalies,
Tau akis plaus ašarėlės,
Man – gaisrai kelius nušvies.

Tau rymoti, manęs laukti,
Man – kovoti mirtinai.
Gal sulauksi manęs jauno,
Jei neslėgs šalti kapai.

O jei žūsiu už Tėvynę,
Brangų vardą Lietuvos,
Tau žvaigždutė vakarinė
Tave pas mane atves.

Tu, sesut, ant kario kapo
Prisodinki daug gėlių,
O kad jos gražiai žydėtų,
Palaistyk vandenėliu.

Ten, kur šlamantys pušynai,
Kur lakštingalų balsai,
Ten nevystantys gėlynai –
Mūsų brolių ten kapai.

* * *

Tau, Tėvyne, daina mūs skambiausia
Ir darželio tau rūtų žiedai.
Patikėk, tu daugiau nevergausi,
Svetimi bus tavieji vargai.

Tau, Tėvyne, rytojų mes nešam,
Vien giedros ir saulėtų laikų.
Juk ne veltui tiek kraujo čia laša
Numylėtų tavųjų vaikų.

Tau, Tėvyne, mes kelią nuausim,
Težygiuosi laiminga tu juo,
Jei mes laisvės trimitais negausim,
Te į akmenį virsta vanduo.

* * *

Tavęs Uralai nepalaužė
Nei purvini šalti rūšiai.
Šventos idėjos neišplėšė
Žiaurūs plėšikai kraugeriai.

Iš vargų grįžęs Tėviškėlėn,
Priešui degei žiauriu kerštu,
Ir vėl žengei didvyrių keliu,
Sakei, kad laisvę parnešiu.

Nors sunkiai sužeistas dar gyneis,
Svaidei į priešą ugnimi.
Savo akimis regėjai,
Kaip slenka priešai alkani.

Kūną išniekino žiaurieji,
Guldė ant gatvės purvinos.
O vieną likusią motulę,
Kas ją bent paguos.

Pamačius motina apalpo,
Iš skausmo glaudė rankeles:
– O Dieve, Dieve brangiausias,
Užmerk ir mano akeles.

* * *

Tenai palinkęs prie kelio kryžius,
Baltos alyvos šnara tyliai,
Žolėm apaugęs miškinio kapas –
Jis už Tėvynę žuvo seniai.

Niekas nelanko miškinio kapo,
Nes jo nežino sesė jauna.
Prie kapo neverkė sena močiutė.
Baltos alyvos šlama tyliai.

Sesė lietuve, kada daržely
Rūtos ar žalios gėlės žaliuos,
Ateik, papuoški miškinio kapą,
Gal motinėlė nebedejuos.

* * *

Tenai už girių, už kalnų
Buvo daug brolių sužeistų.
Ir aš ten sužeistas buvau,
Gaila, kad jaunas toks žuvau.

Jaunystėj žūti tai skaudu,
Bet už Tėvynę nebaugu.
Už brangią laisvę Lietuvos
Negaila gyvybės savos.

Tu mano kapą aplankyk,
Rožėm, lelijom apsodink.
Tik gailių ašarų neliek,
Nes neprikelsi jau vis tiek.

Tegul gyvuoja Lietuva,
Visad laiminga ir laisva.
Tenai, bažnytkaimio laukuos,
Ramiai ilsėsiuos aš kapuos.

* * *

Tėviškės kelias toks ilgas, smėlėtas,
Išpintas erškėčiais ir vainikais gėlių,
Kur eidamas suklups kiekvienas karys,
Kiekvienas karys.

Suklupęs kareivis ant kelio smėlėto,
Galva jo visa kraujuota,
Ir klausia jis pats savęs:
– Vai, kur aš esu?

Aukštieji kalneliai,
Nukloti lavonais,
O sraunus upelis
Susidrumstė kraujuose.

Pikti žvėrys staugė
Miškuos ir javuos,
Draskydami kūnus
Mūs narsių karių.

Mylimos sesutės,
Žalias rūtas skinkit,
Ir vainikus supynę
Brolių kapus papuoškite.

* * *

Tėvyne, mano mylimoji,
Tu sūkury, Tu tolumoj.
Pavėsy liepų Tu svajoji,
Tu glūdi alpstančioj kaitroj.

Auksinės varpos pakelėse,
Sidabro upės tarp kalnų.
Mes visados, visad mes dviese –
Tu man, aš Tau kasdien šneku.

Tėvyne, mano mylimoji,
Tu amžina daina širdies.
Pakelių kryžiais Tu man moji
Ir už mane karštai meldies.

Baltais beržais gėlių darželiuos
Ir jūros mielu ošimu.
Visus skausmus Tavoos takeliuos
Savo širdin visad imu.

* * *

Tyliąją naktį jauni partizanai
Ramiai ilsėjos žaliame pagiry.
Jie išvargę ramiai miegojo,
Sapne vaizdavos rami ateitis.

Savo Tėvynėj jie linksmi skrajojo –
Miškų plačiųjų drąsūs sakalai.
Nejautė vargo nei pavojaus,
Džiaugėsi atsigulę, miegojo ramiai.

Tik ankstų rytą pagirį apsupo
Žiaurūs sribukai, pikti kraugeriai,
Ir kulų lietu į juos paleido,
Kur mūs partizanai miegojo ramiai.

Jauni partizanai pašoko iš miego,
Žiūri – į mišką užstoti keliai.
– Čia pasilikti mums nėra vietos,
Nes liepsnose skęsta šitie namai.

Kulkosvaidžiai groja melodiją liūdną,
Jauni partizanai kovoja narsiai,
Tik vienas paukštelis į mišką išskrido,
Nors kulkų lietus lijo smarkiai.

Savo gimtinėj, tarp žaliųjų pievų,
Tave pakirto daug kulkų aštrių.
Priglaudė galvą prie Tėvynės žemės,
Gegutė užkukavo graudingu balsu.

Žiaurūs sribokai juokės, tyčiojos,
Ką gi, bandite, tu užtarnavai?
Partizano lūpos negyvos šypsojos,
Akys užmerktos amžinai.

Verkt neatėjo tėvas nei motutė –
Jie toli – Sibire tarp kalnų aukštų.
Tiktai netoli raiboji gegutė
Tyliai užkukavo graudingu balsu.

* * *

Toli už girių leidos saulė,
Dainavo broliai ardami.
Dainavo tėviškės artojai,
Juodą arimą versdami.

Stovėjai, mama, tu prie vartų,
Kalbėjai: vakaras gražus,
Ir per naktis Tu nemiegojai,
Prie lopšio supdama vaikus.

Dabar ilgu tam senam sodžiu
Toli išskridusių vaikų.
Ir vakarai dabar nuobodūs,
Be jokio džiaugsmo ir dainų.

Bet lauk, motule, aš sugrįšiu,
Kada Tėvynė bus laisva,
Kada nebus žiaurios vergijos,
Neslėgs jau priešo letena.

* * *

Toli toli tarp keturių bokštelių
Stovi sargai, ginkluoti šautuvais.
Jie grotomis užtvėrė mano kelią,
Dainuoju aš, dainuoju su draugais.

Sudiev, Tėvyne, mano numylėta,
Sudiev, jums kloniai, upės ir miškai,
Sudiev viskam, kas gerbta ir branginta,
Aš čia tik dangų mėlyną matau.

Čia tamsios kameros ir geležinės durys,
Čia storos sienos, gilūs pamatai.
Ir sunku daros žmogui ant krūtinės,
Kai vien tik smurtą tematai.

Jau nebevaikščiosim parkais nei alėjom,
Nebematysim moterų veidų.
Tik pro grotas aplanko šaltas vėjas
Nuo gintarinių Baltijos krantų.

* * *

Tu išėjai, pageltus lapams,
Ruduo už lango verkė tau.
Ir ryto gėlės paskutinės
Sudie, sudie kartojo tau.

Sakei, sugrįši gimtan sodžiu,
Kai baigsis kova kruvina.
Suvilgė ašarom blakstienas
Ta laisvė trokštama.

Visa širdim tu pamylėjai
Varganų miškų takelius.
Apdainavai laukus ir sodžius,
Sesučių rūtų darželius.

Jau du pavasariai praėjo,
Vasara kloniais nuskambėjo.
Už tėvų žemę broliai kovės,
Negrižo tas, kas grįžt žadėjo.

Trečiam pavasariui užėjus,
Kai buvo laisvė taip arti,
Ištryško kraujas iš krūtinės –
Kodėl dalia tokia karti?

Žydės žilvičiai pakelėse,
Nupins sesutės vainikus,
Ir gimtam kaimo sodžiu
Paklos tau saldžius kapus.

Aš tavęs lauksiu dar pareinant,
Lakštutė čiulba taip liūdnai.
Tavo minčių išaustos dainos
Skambės plačioj laisvės erdvėj.

* * *

Už bakūžės, gale lauko,
Kai jaunutis aš buvau,
Liekną mažą obelaitę,
Pasodinęs auginau.

Bet žiedeliams jos pražydus
Prieš saulutę nekaltai,
Manęs laukė ilgas kelias,
Sunkios kovos ir vargai.

Lapams byrant rudenėlių
Aš ją vieną palikau.
Už tą gimtą brangią šalį
Į karužę išėjau.

Dega lankos, dega pievos,
Neris plaukia kruvina.
Mus į kovą vedė Vytis
Už Tėvynę su daina.

Bet kautynės mūs nelygios
Su raudonais slibinais.
Mūsų žemę jie pagrobė
Ir mes likom jų vergais.

Bet ir mirdamas minėsiu
Brangią šalį Lietuvos.
Ir tą mažą obelaitę,
Kurios šiandien taip ilgiuos.

Štai prabėgo daugel metų,
Kai nelaisvėj gyvenu,
Bet aš savo obelaitę
Ir Tėvynę aš menu.

* * *

Už raudono stalo budeliai susėdę
Ruošėsi į žygį niekšiškų darbų.
Susiskirstė grupėm, skirstosi jau sodžiais,
Paruoštos mašinos stovi už langų.

Vos tiktai rytuose aušrelė praaušo,
Į duris pabeldė budelio ranka.
Gryčioj pasigirdo žiaurus stribo šauksmas:
– Visi areštuoti ir išvežami!

Pravirko tėvelis, pravirko motinėle,
Pravirko sesutė, pindama kasas.
Pravirko ir beržas, pakely pasviręs,
Verkė ir darželis sidabro rasa.

Sesutė kraitelį verkdama dėliojo
Ir balsu graudingu budelius maldavo:
– Bausmę dovanokit, viską atiduosiu.
– Nereikia prašyti – patys pasiimsim.

Tėvelis, peržengęs senos pirkios slenkstį,
Liūdnam apsidairė į visas šalis.
Sudie, kiemeli, po kurį vaikščiojau,
Sudie, varteliai, liekat atkelti.

Sudie, kaimynai, visi artimieji,
Viską dovanokit, kas buvo blogai.
Gal jau nusueisim ir nesimatysim,
Budeliai išvežti gali mus amžinai.

* * *

Už tėviškę, už bočių žemę Šventą
Tu pakilai nenulenkęs galvos,
Kada žiaurus klastingas okupantas
Ištrint norėjo vardą Lietuvos.

Kai nakty kilo uždrausta trispalvė,
Lapeliai skelbė – nemirė tauta,
Kai priešą vėrė automatų salvės,
Visad žinojai – čia tavo vieta.

Rūsti lemtis, o galbūt išdavystė
Pakirto tavo sakalo sparnus.
Metus gražiausius žydinčios jaunystės
Sukaustė pančiais priešas tau nuožmus.

Ir praėjai per pragarą ir mirtį,
Šiandien džiaugies, kad Laisva Lietuva.
Užtai, kad jai neleidai žūti,
Šiandieną tau dėkinga Lietuva.

* * *

Ūžė miškas, šlamėjo nuo vėjo,
Vėjas laužė medžių šakas.
Pamiškėje sargyboj stovėjo
Partizanas, nuleidęs rankas.

Pasislėpęs kaip medžių šešėlis,
Prisiglaudęs prie medžio tyliai,
Jisai pamatė, kaip pamiške traukia
Enkavedė dideli būriai.

Partizanas, lietuvis nuliūdęs,
Vis galvojo, kaip čia yra:
Kodėl visi Lietuvą žudo,
Kodėl niekas nesigaili jos?

Kodėl taip atėjūnus pamilot,
Kodėl parsidavėt jiems?
Kodėl virtot sribais šunimis,
Kodėl trokštat mirties mums visiems?

Prisimenu, kaip brolių ir tėvą
Sribų gauja nutvėrė žiauriai,
Daužė galvą, pečius ir krūtinę,
Net trūkinėjo visi sąnariai.

* * *

Užėjo pikti rusai,
Sugaudė brolelius.
Sugaudė ir uždarė
Į kalėjimus tamsius.

Išėjo mūsų broliai,
Išėjo pas draugus.
Išėjo, kad būt laisvas
Mūsų Tėviškės Dangus.

Ne vienas jų išėjo,
Išėjo jų šimtai.
Užtai mūsų sodyboj
Beliko pelenai.

Vietoj gimtų namelių
Beliko pelenai.
Išdraskė atėjūnai,
Išdraskė ir stribai.

Kur braidė ir bėgiojo
Linksmi vaikų būriai,
Dabar ten žaidžia vėjas,
Verpetai ir rūkai.

Motulę sengalvėlę
Ir tėvą jie išvarė.
Oi, dar nežino vagys,
Kad jiems reiks bėgti iš čia.

Už pavergtą tėvą,
Už ašaras, vargus,
Už nužudytą brolių partizaną,
Už nuostolius baisius.

Paguldėt partizaną
Ant gatvės akmenų.
Bet koks likimas laukia
Išgamų stribų?

Tekės tuoj Laisvės saulė
Virš pavergtos šalies,
Pralietos ašarėlės
Oi, skaudžiai jus palies.

Nei vienas kraujo lašas,
Nei viena ašara
Nebus jums dovanota,
Jūs, budeliai Maskvos.

* * *

Užtemo saulutė –
Nuvyto jau laisvės žiedai,
Ir mūsų Tėvynėj
Vien girdis dejonių skausmai.

Išėjo į girią
Broleliai su priešu kovot
Ir savo Tėvynę
Iš rusų nelaisvės vaduot .

Paliko mergele
Ir savo senus tėvelius.
Jie ilgis ir laukia
Ir prašo globoti miškus.

Kai vakaro saulė
Padangę nudažė rausvai,
Mergaitės jų laukia
Ir tikis sulaukti tikrai.

Tikėkit – sugrįšim
Vėl laisvi į savo namus,
Kai mūsų Tėvynėj
Iš džiaugsmo šypsosis dangus.

* * *

Vartuos parimus sena močiutė,
Ir mergužėlė liko viena.
Ji sužinojo, ko vėjai pučia,
Jog partizanų sunki dalia.

Kapą apgaubė lieknas berželis.
Sužibo žvaigždės, verkė dangus.
Tarytum sakė, sudie, mergaite,
Nebebučiuosiu daugiau tavęs.

Ramiai ilsėkis, mielas berneli,
Širdis manoji ilgai liūdės.
Tokioj jaunystėj paguldei galvą –
Lietuva tave amžinai minės.

* * *

Vasaros vėjelis bėgiojo ir žaidė
Daržely tarp rūtų žalių,
Kodėl taip nuliūdę rožės skleidės,
Supos tarp jurginų margų?

Tarp raudonų rožių ir margų jurginų
Vaikščiojo mergaitė graži,
Ant jos rausvo skruosto ašaros sužvilgo –
Baisiai nusiminus ji.

Ak, Dievuliau brangus, kokia nelaiminga
Mūsų mylima šalis.
Pavergė ją rusai ir žiauriai kankina,
Gali plyšt iš skausmo širdis.

Tèviškėlė brangi, kraujuose paplūdus
Laisvę mylinčių žmonių.
Mėtosi lavonai nekaltų brolių
Patvoriuos, ant gatvių siaurų.

Mes, visi lietuviai, mylime Tėvynę –
Nebijom mirt už ją.
Mes visi trokštam, kad būtų laiminga
Kraujuose paplūdusi tauta.

Mes, visi lietuviai, tik drąsiai kovokim –
Atkovosim laisvę tautos.
Būsim laimingi Tėvynės gynėjai
Ir dainuosim dainas laisvai.

Vasaros vėjelis sugaudė daržely,
Suardė mergaitei mintis.
Saulei nusileidus už aukštų kalnelių
Tèviškę apgaubė sutema.

* * *

Veda kelias tolyn, kur saulutė teka,
Spinduliuose žaidžia rytmečio rasa,
Nuo pečių nuklojus rūko šydą vaiskų,
Gaiviai atsidūsta Tèviškė mana.

Prieblandoj sustoju prie upelio kranto
Ir klausaus, kaip bunda po nakties diena.
Vyturėlio dainą medžių lapai šnara,
Jos aidą kartoja skambanti banga.

Čia gimtinė mano – man ji gražiausia,
Ta šalis, kur davė skrydžiui man sparnus,
Nuo pečių nuklojus ryto šydą vaiskų,
Naują darbo dieną atneša pas mus.

* * *

Vieną tylią žiemos naktį
Mėnulis švietė taip liūdnai,
Rengės kelionėn partizanai –
Tie drąsūs sakalai.

Važiavo linksmi nusiteikę,
Jų nebaugino ateitis.
Nei vieno širdis nesuprato,
Kad priešais laukia jų mirtis.

Vos tik sodybą privažiavo,
Pasigirdo šūviai prie namų,
Tada suprato partizanai,
Kad jie pakliuvo tarp priešų.

Aplink kulkosvaidžiai kvatojo,
Ir aidas sklido po miškus.
Bėgiojo, slapstėsi partizanai,
Nes jų likimas toks žiaurus.

Štai krenta jaunas partizanas
Ant žemės, sniego apklotos.
Baltas veidelis mėlynuoja
Nuo žiaurios budelio rankos.

Nežino tėvas, motinėle,
Kad jų mylimas sūnus,
Didžiausius skausmus iškentėjęs,
Sugrįžo mirti į namus.

Akis jam motina užmerkė,
O duobę iškasė draugai,
Jam karstą sukalė broleliai
Ir palaidojo amžinai.

* * *

Vieną tylią gegužės dieną
Saulutė liūdnei žvelgė į namus.
Visi suklupome ant kelių,
Meldėm Mariją: „Gelbėk mus“.

„Gana“, – banditams pasigirdo,
Stribų balsas žiaurus:
– Greičiau sėskit į mašiną,
Į Sibirą vešim jus!

Visi į mašiną sulipo,
Tik viena motina dar ne,
Nes ji prisiminė paveikslą
Sūnelio savo, kur miške.

Sūnaus paveikslą pasiėmus,
Drebančiom lūpom bučiavo.
Ir atsisėdus į mašiną
Į Sibirą išvažiavo.

Važiuodama ilgai žiūrėjo
Į tą kraštą, kur jos namai.
– Sūneli, mano mylimas,
Aš tave palikau.

* * *

Vienumoj giružės sveikinai tu rytą,
Vienumoj tarp rožių sielos nerime.
Ko liūdnei dainuoja vakarais liepsnotais,
Savo dainoj, kam mini mane?

Prilijo ir pakilo daug žiedų į saulę –
Pavasaris – gegužis – sodo toliumoj.
Jau ruduo už lango, gal dėl to nemiela –
Liūdesys į širdį veržias įkyriai.

Tu skundeis kas rytą, vakarą vėlyvą:
– Liūdna žemėj, liūdna, nuobodi daina.
Palaidota laimė, meilė jau pražuvus
Ir širdis, sužeista laisvės, alkana.

– Prisimink, mergyte, tą praeitą laiką,
Kai pas taveėjau sodo takeliu.
Manoji širdis vien tave mylėjo,
Ir tu netikėjai, kad ta meilė žus.

Bet atėjo laikas, kai reikėjo skirtis,
Ir žiaurus likimas nedavė mylėt.
Man reikia iškeliauti į miškus tamsiuosius
Ir ten gyvenimą gal reiks palaidot.

Man supylė kapą prie gražių medžių,
Ilsiuos be karsto žemėj šaltoj.
Nebebus pasaulis niekuomet man mielas,
Ir jau tavo akys manęs nevilios.

Tad ateik, mergyte, tu prie mano kapo,
Neraudok taip gailiai, neraudok, oi, ne.
Įrašyk į širdį ant geltono lapo,
Kad negrižta meilė, laimė ir daina.

* * *

Virš Lietuvos lyja kulkos nuolatos,
Gal nebematysiu Tėviškės savos.
Nežibės tau akys meilės žiburiai,
Neskambės gitara liepos vakarais.

Toli nuo Tėvynės vienas aš liūdžiu,
Bet gitaros aidą aš sapne girdžiu.
Rodos, mylimoji skambina gitara,
Ir atskrido aidas iš toli į čia.

Ant lygių arimų ir tiesių vagų
Dar garuoja kraujas žuvusių draugų.
Neliūdėk, mergaite, skambink gitara,
Atsimink, kad meilė buvo amžina.

Kur kalnai, pakalnės, upės ir slėniai,
Kur tos mintys jaunos, linksmos kaip drugiai,
Žūstu už Tėvynę, kurią taip myliu,
Paskutinį kartą jai sudie tariu.
1945 12 09

* * *

Vos dvidešimt sulaukęs,
Jaunuolis jis buvo gražus.
Turėjo jis žmoną juodakę,
Sūnelis dar buvo mažutis.

– Palieku tau mažą sūnelį,
Auginki tu jį, globok.
Priminki nors kartą tėvelį,
Primink dar, prašau, pakartok.

Dar saulei netekėjus,
Dar žmonės miegojo aplink.
Į kamerą sargas įėjo:
– Laikas jau eiti su manim.

Į mašiną jį įsodino,
Galva nusviro žemyn.
Rankas kietai jam surakino,
Ir vežė bernelį tolyn.

Prie miško mašina sustojo,
Sargybinis liepė išlipt.
Jaunuolis pamatė tą duobę,
Kurioje reiks numirt.

Dar kartą pažvelgė aplinkui,
Dar kartą paklausė: už ką?
Toj kruvinas duobėj gulėjo,
Bet lūpos šnibždėjo: už ką?

Seniai taip reikėjo, mamyte,
Mažytį duobėje užkast,
O dabar be karsto, be žvakės,
Kaip šunį į duobę įmes.

* * *

Žaliuojančiam kaime užaugo trys sūnūs –
Trys sūnūs tvirti ąžuolai.
Išėjo į mišką gint Tėvynę nuo rusų,
Aukojosi kovose narsiai.

Skausmu išvogotas motinos veidas nušvinta,
Motulė vėl laukia sūnų.
Viens žuvo Klaibūnuose, antras Šapėje,
O trečias Traupio miestely.

Vėl suksis ratelis vienlangėj lūšnelėj,
Vėl plauks tylūs žodžiai maldos.
Veltui lauks motulė prie klevo vartelių –
Trys sūnūs negriš niekados.

* * *

Atėjo gaujos iš rytų
Į mūsų brangią Tėvynę.
Pasruvo žemelė krauju –
Ašarom apsipylė.

Ir tu išėjai iš namų
Į žaliuojantį mišką,
Ir nebijojai tų gaujų,
Kurios naikina viską.

Žaliavo medžiai ten gražiai,
Gražiai žydėjo gėlės,
Ramiai šlamėjo ąžuolai,
O tu miške sėdėjai.

Kai priešai puldavo miškus,
Tu jų nebijojai
Ir kažin ką galvojai,
Žiūrėjai pro žalius lapus.

Tu netekai savo draugų,
Sudėjai jiems dainą.
Nušovė priešai juos Rytų,
Kur žudydami eina.

Išvarė brolius iš namų
Ir mylimą sesutę.
Išvarė iš gimtų namų
Ir senąją motutę.

O tu, Bijūne, jaunasai,
Kiek matei pavojų,
Kai priešai puolė taip žiauriai,
Nuo jų miškai vaitojo.

Pavasarielis toks gražus
Išaušo jau laukuose,
Čiulbėjo paukščiai po miškus,
Sodely ir laukuose.

Mėnuo gegužės atėjo,
Tavo liūdnas likimas.
Gėlelės gražiai žydėjo –
Liko tik atsiminimas...

Nušovė priešai Bijūną
Tokioj gražioj jaunystėj,
Ta diena buvo liūdna,
Net gėlės ėmė vysti.

Nušovė, nuvežė tenai,
Į Truskavos miestelį,
O žmonės verkė jo gailiai,
Gailėjo, kaip tik gali.

Bijūną laidojo nakčia,
Kad niekas nematytų.
Padarė kapą paslapčia,
Kad niekas nematytų.

Gėlės nepuošia kapo jo –
Auga tik žolynai.
Gėlės žydės ant kapo jo,
Kai bus laisva Tėvynė.

Bijūnas – Antanas Daučiūnas, gimęs
1917 m. Šukonių kaime, žuvo Padvarninkų
kaime 1948 05 01, buvo užkastas
Truskavos žvyrduobėse, vėliau partizanai
jį palaidojo Petkūnų kapinėse.

* * *

Bolševikai tegul žino,
Kad dar kartą žygis bus.
Iš miškų ir iš beržynų
Vyrai jiems paruoš kapus.

Velnias buvo juos išnešęs,
Bet sugrįžo alkani.
Neprašytą mūsų svečią
Pavaišinsim ugnimi.

Ir stos vyrs prie vyro –
Jiems trispalvė plevėsuos,
Ką lig šiol globojo girios,
Tie stos ginti Lietuvos.

Už kiekvieną kraujo lašą
Bolševikai užmokės,
Tegul savo kailį neša
Ten, į Azijos gelmes.

Kils kaip lauko dobilėlis
Nepriklausoma šalis.
Ir vėl džiaugsis artojėlis,
Vėl gyvenimas prašvis.

Gedimino seną miestą
Partizanai atvaduos,
Kad jis vėl klestėtų, šviestų,
Kaip sostinė Lietuvos.

* * *

Buvo mažytis vaikelis
Ir augo pas savo tėvus,
Žydėjo jam gražios gėlės,
Jis buvo linksmas ir ramus.

Linksmi jis bėgiojo po pievą,
Kur žaidė drugeliai linksmi,
Ten žaidė vis kasdieną,
Jam švietė saulutė skaisti.

Ir džiaugė tėveliai senieji,
Kad auga toksai jų sūnus.
Žydėjo ten medžiai žalieji,
Ir kraštas toks buvo ramus.

Bet priešai užplūdo mūs kraštą,
Suardė ramumą šalies.
Uždėjo šaliai sunkią naštą.
Ar ilgai jie šalį slėgs?

Atėjo kartą pikti priešai
Į senųjų tėvelių namus.
Visur krečia ir ieško,
Šliaužioja visur po kampus.

Surado jie jauną sūnelį,
Kurs slėpės nuo priešų žiaurių,
Ir vedė pas baltą berželį,
Net buvo žiūrėti griaudu.

Sušaudė jaunutį sūnelį
Prie žalio berželio tenai.
Ir nuvežė jį ten prie kelio,
Kad jį matytų žmonių šimtai.

O žmonės žiūrėjo ir verkė.
Neapykanta priešui baisi,
Kad jaunas lietuvis taip kentė,
Kol užgeso gyvybė brangi.

Palaidojo jį tamsią naktį
Prie eglutės jaunutės žalios,
Medinį kryžių jam pastatė
Ir papuošė gėlėmis gražiomis.

Gera jam bus gulėti
Lietuvos žemelėj brangioj.
– Už Tave aš žūstu, Tėvyne, –
Jis sakė mirties valandoj.

* * *

Gegužės tos dienos neramios,
Ir naktys tos liūdnos labai.
Ir buvo kada labai gražios –
Praėjo seniai tie laikai.

Sustojo mašina prie namo,
Atūžus nakties vidury.
Oi Tėviške, Tėviške mano,
Kiek skausmo lietuvio širdy.

Išlipo iš mašinos priešas –
Toks piktas, klasingas, žiaurus.
Jo šautuvo durtuvas ilgas,
Jis vaikšto piktas po namus.

Priėjęs prie stovinčio namo,
Pabeldė piktai į duris,
O žmonės sapnuot nesapnavo,
Kad priešas čia juos aplankys.

Įlėjęs į kambario vidų,
Sušuko klasingu balsu.
O žmonės, kai priešą išvydo,
Kaip buvo jiems liūdna, skaudu.

Prikėlė iš miego senelius,
Mažuosius visus vaikelius.
Ir liepė išeit ant kelio –
Palikt gimtuosius namus.

Jų širdys kaip žvėrių pikčiausių,
Užuojautos nėra nei kiek.
Jie veža vaikelius mažiausius,
Ar jaunas, ar senas – vis tiek.

Į Sibiro tolimą šalį
Ar į aukštus Uralo kalnus
Jie veža lietuvių nekaltą
Iš savo Tėvynės brangios.

Užkalti vagonų langeliai,
Ten trokšta be oro vaikai,
Ir verkia vežami seneliai –
Kokie sunkūs atėjo laikai.

Ten Sibiro plotai didieji
Ir Uralo aukštieji kalnai,
Ten vargsta visi išvežtieji,
Kaip sunku jiems yra tenai.

* * *

Kai sūnų išleidai į Laisvės Kovas
Ir ašarą nubraukei tyliai,
Pašvaistė ties pamiške švietė rausva,
Ir nešė kulkosvaidžius vyrai.

Kulkosvaidžiai grojo per dieną ir naktį,
Nuo salvių skambėjo žalias šilas.
Kiekviena gėlė buvo baimės pilna,
Kiekvienas žmogus buvo piktas.

Kai šūvių įsakymas liepė nutraukti,
Pakilo būriai tarsi žvakės.
Už aušrą, už mėnesį degė skaisčiau
Išblyškusios Didvyrių akys.

Rytuose išblėško sidabrinė aušra,
Ir buvo nutilusios salvės.
Į kapines žengė lygiuojanti greta,
Sušaudytos rankos ir galvos.

Kai skausmas sustingdė krūtines visų,
Tik šautuvų tūtos blizgėjo.
Tada takeliu į Didvyrių kapus
Pavargusi senutė atėjo.

Ir tarė jinai partizanui vienam:
– Palaukit, jei turit dar laiko.
Aš noriu pažvelgti į akis vienam,
Kurs buvo tikras mano vaikas.

Sausa ir gyslota, bet tvirta ranka
Ji vartė kiekvieną lavoną.
Ir prijuostė josios nusvirus marga
Nusidažė nuo kraujo raudonai.

Karžygiai sustingo nebylioj maldoj
Ir šautuvus pirštais paglostė.
Senutė bučiavo lavoną sūnaus,
Nurėžusi smėlį nuo skruosto.

Ir niekas netarė žodžio tada,
Tik vėjas nerimaudamas trypė.
Senutės sausa ir gyslota ranka
Prie veido prilipo.

Karžygiai pajuto – minutė sunki,
Pakėlė rankas prie kepurų,
Norėjo pažvelgt į jojo akis –
Ir štai jis akių nebeturi.

* * *

Kai sutemos bučiuoja žemę,
Saulutė leidžias už kalnų.
Ateina liūdesys į širdį
Ir ilgesys gimtų namų.

Matau aš verkiančią motutę,
Palinkus tėvą dirvoje.
O kaip norėčiau jiems padėti,
Bet esu priešų rankose.

O kaip norėčiau dar sugrįžti
Prie laisvėje paliktų draugų.
Paguost motiną, tėvelį,
Parnešt jiems puikių gėlių.

Pakėliau galvą iš svajonių –
Plieninės grotos prieš akis.
Užtvertas kelias man į laisvę,
Paliko vien liūdna širdis.

Juozas Eglinskas

L i e t u v a i

Daug pavasarių Tu, Lietuva,
Matei jau baltų, žydinčių.
Šiandieną Tu tokia liūdna,
Prislėgta švininių minčių.

Tavo brangūs vaikai tremtiniai,
O sodžiai – vien pelenai.
Tik vėjai paliko laisvi,
Nepavergtus juos tik matai.

Nuo amžių kalba mylimoji,
Paminta lyg lapas nuvytęs,
Lyg vargšas benamis klajoja
Sesutės darželis nuvytęs.

Paukšteliai rytais vakarais
Tau himnus ramybės aukoja,
Bet Tu nerami vis dairais,
Kai vieškeliu gaujos žygiuoja.

Ir verki suklupus arimuos,
Kai guli ant gatvės sūnus,
Kaip obelis galva pražilus
Daugiau dar lenkia pečius.

* * *

Neliūsk, o Lietuva brangioji,
Tu laikinai vergė likai,
Vieningai, drąsiai Tave gina
Partizanai – tavo vaikai.

Tavo vaikai – didvyrių ainiai,
Dėl Tavęs mirti nebijo.
Tavo vaikai – žiedai jaunieji,
Gins brangų vardą Lietuvos.

Per amžius Tu buvai garbinga,
Ir ta garbė neturi žūt,
Nors kraujo daug reiks pralieti,
Bet Lietuva laisva turi būt.

Skambės per amžius padavimai,
Kad lietuviai moka mylėt
Tėvynę savo tokią brangią,
Dėl jos negaili kraują liet.

Ir vėl, Tėvyne, tu žydėsi,
Kaip ta lelija po langais,
Lyg iš mirties prisikėlus,
Gėrėsies savo vaikais.

Mes trokštam laisvės, dėl laisvės kovojam,
Už laisvę Tėvynės brangios,
Negailim nieko ir viską aukojam –
Laimėt ar negrižt iš kovos.

Česlovas
1951 06 09

* * *

Mes žengiam su saule, su daina,
Su narsia širdy drąsa,
Kad mūsų šalelė Lietuva
Per amžius būtų laisva.

Nors audros šalelei mūs gresia,
Ir priešai ją pulti mėgins,
Mūs meilė Tėvynei nepražus,
Nes gretos ją narsiai gins.

Ir trenks perkūnu mūs ginklai
Iš gojų ir pagirių,
O mūsų narsieji sakalai
Mūs priešą mirtin nuves.

Mes žengiam merginų lydimi,
Jos puošia gėlių žiedais.
Sesutės, dabinkit darželius,
Joks priešas čia neateis.

* * *

Nusibodo kentėt, jau gana,
Gana tų ašarų, skriaudų.
Jau daug išlieta tenai kraujo,
Jie žuvo, kad mums būtų ramu.

Jie žuvo už laisvę tautos,
Kentėt nenorėjo ilgai.
Už laisvę paguldė galvas,
Kad Tėvynė būtų laisva.

Garbė per amžius jiems tebūna,
Ir kapas gėlėmis žydės,
O kraujas už laisvę išlietas,
Kaip perlas per amžius mirgės.

Dar kartą – gana tų aukų,
O laisve, kur tu taip ilgai?
Ar tu negirdi raudų,
Kurias iškentėjo vaikai?

Tą kraują didvyrių išlietą
Teuždengia Laisvė balta.
Po ilgesio lauktų dienų
Težydi laisva Lietuva.

Pranė Stundienė
1954 m.

* * *

Saulė tekėjo šiandien verkdama,
Paukšteliai suokė taip liūdnai.
Gal nujautimas taip bylojo,
Kad liejas kraujas srovėmis.

Miškas lapais siaubu ošė,
Žemė alsuoja mirties aidu.
Du partizanai su piemenėliais
Linksmi kalbėjo kaip angelai.

Štai sudrebėjo žemė gimtoji,
Šūviai tratėjo, paraku žemė pakvipo.
Du lietuvius užklupo rusai,
Kovojo narsiai abu prieš pulkus.

Ir krinta lietuviai
Lyg žiedai, pakąsti šalnu,
Ir vėl alpsta motulė, sesutė,
Ir vėl Tėvynei perverta širdis.
1948 07 10

* * *

Skrajojo gegužis Tėviškės laukuos,
Ir balti narcizai skleidė žiedelius,
Tiktai Bijūnėlis liūdėjo daržely,
Sakė: „Nežaliuosiu jau tuos metelius“.

Kilo žiauri audra Tėviškės arimuos,
Ažuolėlio draskė žaliuosius lapus,
Ir jauną Bijūną žiaurusis likimas
Prieš šventas Sekmines nuvarė į kapus.

Verkė motinėle per šventas Sekmines,
Liūdėjo sesutė ir draugų būrys.
Jaunos lietuvaitės vardą jo minės,
Sakė, nebevaikščios nakties vidury.

Skrajos vėl gegužis Tėviškės arimais,
Ir balti narcizai skaisčiai sužydės.
Tiktai nežaliuos jau Bijūnėlis žalias,
Ir jo lūpos žodžių niekad nekalbės.

Bijūnas – Antanas Daučiūnas

* * *

Suskambės Laisvės varpas,
Suskambės mūsų daina.
Ir prašvis mums laisvės dienos,
Būsime laisvi visada.

Kai pakils trispalvė –
Mūsų tautos vėliava,
Kaip Lietuvą valdė rusai,
Prisiminsime visada.

Įdomu bus prisiminti
Lietuvos šalies miškus.
Jie bylojo visus laikus,
Ir išsaugojo jie mus.

Miškuos ėjo karštos kovos,
Kuriose žuvo mūsų draugai,
Kur Lietuvos partizanai,
Kur supilti jų kapai.

* * *

Šiandien tu, brangi mūsų Tėvyne,
Po priešų kojom suklupai.
Visai jie Tave išteriojo
Kaip žiaurūs, plėšrūs vanagai.

Po Tavo gražiąja padange
Nebeskamba skambi daina.
Vien šūvių aidas, gaisro dūmai,
Ir vien girdėti aimana.

Vėl mūsų brolių kraujas plūsta
Nuo žiaurių priešų prakeiktų.
Ir sunkus didis nusivylimas
Suspaudžia širdį mūsų visų.

* * *

Tyra lyg gintaro lašelis,
Skaisti lyg rožė raudona,
Miškais išpuošta ir takeliais
Marijos žemė Lietuva.

Joje mes gimėm ir užaugom,
Pamilom ją mes iš mažens.
Jos garbę gynėm ir saugojom,
Ir neišduosim svetimiems.

Išmokom šlovint josios vardą
Iš savo protėvių senų.
Šiandieną, pakėlę laisvės kardą,
Mes žengiame kančių keliu.

Nenusimink, sena močiute,
Kad viena likusi namuose.
Sugrįš pakrypusion pirkutėn
Su laime mylimi vaikai.

Nutilo dejonės, klaikios raudos,
Nutilo vaitojimai žmonių.
Ir Laisvės varpas gaus kaip gaudęs
Virš Lietuvos žalių laukų.

Prašvis Tėvynėj laisvės rytas,
Sugrįš tremtiniai iš Rytų.
Gyvenimas bus – naujas rytas,
Papuoštas laimės vainiku.

Sugrįšim mes miškų takeliais,
Ištarsim: „Sveika gyva!“
Miškais papuošta ir kalneliais
Marijos žemė Lietuva.

*Juozas Eglinskas, Omsko lageris
1954 m.*

BROLIAMS PARTIZANAMS

Pavasari žibutės pražydo,
Ir skleidės geltonos purienos,
Išėjai tu iš tėviškės savos.

Negirdėjai tu pergalės triumfo,
Ir sugrįžtant draugų nematei,
Tave pridengė juodas šešėlis,
Žaizdos plūdo krauju tau tada.

Laužė Motina rankas iš skausmo,
Verkė senas tėvas balsu,
Kai jų sūnūs negrižo –
Ir negriš niekada.

Nesugrįši tu vieškeliu baltu,
Tau berželiai prie kelio neoš.
Nebevaikščiosi Šušvės pakrantėm,
Nekukuos tau gegutės šiluos.

Daug jau metų prabėgo pro šalį –
Kaip toj upėj šalto vandens.
Tenetemdo mūs šviesią padangę
Juodi debesys karo audrų.

1944–1996 m.

GAILA!

Gaila man ošiančio pušyno,
Kur kovės broliai sakalai.
Gaila man žaliojo beržyno,
Kur liejos kraujas mūsų brolių.

Iškirto priešas jau giružę,
Sutrypė žemę Lietuvos,
Pravirkdė jauną jautrią širdį –
Taip žuvo laisvė vėlei jos.

Užaugo giružė, sužaliuos,
Ir pušys oš vėl išdidžiai.
Per kraują, ašaras ir kančią
Vėl kelsis laisva Lietuva.

Supins gelsvas kasas sesutės
Ir sės vėl rūtas po langais,
O ten toli, žalioj giružėj,
Stovės paminklas amžinai.
Užrašė sesuo Birutė

* * *

Atėjo vakaras į girią,
Atėjo ilgesys pas mus.
Berželių šakos prasiskyrė
Ir pučia vėjas nuo namų.

Prie laužo sėdi laisvės broliai,
Akis įsmeigę į liepsnas.
Tai vėl prasmego girių toliuos
Kovos ir nerimo diena.

Plevenk, plevenk, miela liepsnele,
Ir su mumis drauge dainuok.
Į laisvę veda vienas kelias,
Į saulės kupinas dienas.

Atėjo vakaras į girią,
Veidai užsidegė ugnim.
Šviesa tamson sau kelią skynė,
Drąsiai mes žvelgiam ateitin.

* * *

Partizane, ko taip liūdi,
Blanksta tavo skruostai?
Ar mamaitės pasiilgai?
Ar vaidenas tau namai?

Žalias miškas čia apsupęs
Užliūliuos Tave slapčia.
Ir sena močiutė tyliai
Pabučiuos tave sapne.

Tave grįžtantį į mišką,
Ji toli toli lydės.
Slaptą ašarą nubraukus,
Širdy ilgesys žydės.

Tau kovoje, partizane,
Tenesudreba širdis.
Nes tik tu savo Tėvynei
Laisvės saulę parneši.

* * *

Sušlamėjo girios medžiai
Nuo žiaurių vėjelių.
Ir išėjo partizanais
Daug jaunų bernelių.

Oi, giružė, tu žalioji,
Ar ilgai tu glausi mus?
Kol laisvužę iškovosim,
Ar atstosi mums namus?

Partizano vienas kelias –
Už Tėvynę kovoti.
Žalios Tėviškės giružės,
Laisvės dainą jam dainuos.

Tu močiūte, tu mergele,
Tu neverki, neliūdėk.
Kai sugrįšim iš giružės,
Laisvė Tėviškėj žydės.

Ir kol mūsų Tėviškėlė,
Brangios laisvės susilauks,
Partizanai ir giružė,
Brolius karo žygin šauks.

DAINOS, UŽRAŠYTOS K. KISIELIENĖS IŠ VADOKLIŲ

Kazimiera Imbrasaitė-Kisielienė gimė 1926 m. Panevėžio rajone, Ramygalos sen., Giedraitynės kaime.

Šeima buvo gausi: šešios seserys ir vienas brolis. Visa šeima turėjo gerus balsus, ir jų namuose visad skambėdavo dainos.

Giedraitynės kaimas buvo tarp miškų, o tėvai – Salomėja ir Tomas – rėmė partizanus.

Imbrasų namuose visad vykdavo gegužinės ir birželinės pamaldos. Vakarais rinkdavosi kaimynai, ateidavo ir partizanai. Po pamaldų jaunimas pasilinksmindavo.

Kazimiera, būdama garbaus amžiaus, padainavo ir užrašė 98 dainas, kurios saugomos Kėdainių krašto muziejuje. Gyvena Vadokliuse.

* * *

Aš išmainiau laukus Tėvynės
Į miesto triukšmą neramaus.
Ir aušrą, melsvą, sidabrinę –
Į drėgną orą ir tamsaus.

Prisimenu laikus laimingus,
Kada iš darbo grįždavau
Su dalgiu ant pečių galingų,
Aš laisvės dainas dainavau.

Sutikdavo mane tėveliai –
Kaip gera buvo ant širdies.
Linksmi čiulbėdavo paukšteliai
Per visas dienas ir naktis.

Traukia man jėgas paskutines
Dirbtuvės dūmai ir ugnis,
O jūs, laukai, brangios Tėvynės,
Kada išvysiu aš jumis?

Sėdau prie lango pailsėt,
Klausaus dainelės skambančios
Ten, toli kaime, kur girdėt
Balselis mano mylimos.

* * *

Aš prieisiu prie atviro lango,
Oš klevai ir beržai žali,
Tavo žvilgsnį, nutolstantį, brangų,
Atminimai parneš iš toli.

Mano tolimesnė mylima drauge,
Su žibučių melsvu žiedeliu.
Ir tų žodžių, kuriuos man kalbėjai,
Niekuomet aš užmiršt negaliu.

Negaliu ir nenoriu tikėti,
Kad taip greitai nuvysta žiedai,
Kad negrįš vakarai tie saulėti,
Lyg nutolę vaikystės aidai.

Tu klajojai,ėjai vis aplinkui,
Daugel kartų per miškąėjai,
Bet vis tiek, mano mylima drauge,
Širdyje man mieliausia likai.

* * *

Atėjo azijatai
Į tėviškės laukus
Ir klausia: „Motin, motin,
Kur tavo sūnus?“

Motiną išvarė
Stribai su šautuvais,
Šiauliuose ją kankino
Ir tardė, kur sūnus.

Motina tylėjo –
Neišdavė sūnaus.
Užtat šaltam Sibire
Per amžius ji vergaus.

* * *

Aukštaičių žalias kraštas aidi,
Čia skamba girios ir laukai, –
Kai žengia broliai partizanai
Tėvynės miškais ir laukais.

Ant grėbliu remiasi mergelė,
Po kojom kvepia pradalgiai.
Ir daina nuovargį pakeičia,
Kai žengia broliai sakalai.

Daugiau jau, broliai, nekentėsim,
Prispausti priešų svetimų,
Dabar šaunioj karių brigadoj
Visa siela ir širdimi.

* * *

Baltijos pakrantėn tu nuskrisk, vėjeli,
Kur tokia mažytė kenčia Lietuva,
Kur seni pakrypę smūtkeliai,
Kur sena bakūžė, taip brangi, sava.

Kryžiais pasipuošus Lietuvos šalelė,
Dainomis skambėjo Baltijos krantai.
Tu eini tremtinio sunkų ilgą kelią,
Nebeliko džiaugsmo, juoko ir dainų.

Už laukus žaliuosius jie sušaudė brolių,
Iš laukų žaliųjų motiną išveš.
Nenešios sesutės gintaro karolių,
Piemenėlių dainos laukuos neskardens.

Baltija motutė vilnija į krantą,
Smėlį padabino gintaru gelsvu.
Tik ne sesės puošias, ne broliukai renka,
Bet plėšikų rankos, suteptos krauju.

Baltijos pakrantėj, pušys, taip negauskit,
Nenustelbkit balso tremtinio dainų,
Melsvo Nemunėlio, vėjau, tu paklauski,
Ar ilgai Tėvynė pavergta dejuos.

* * *

Buvo gražus gegužės rytas,
Buvo rasa dar nenukritis,
Saulutė rengėsi tekėt –
Mūs brolius išvežė kentėt.

Atskyrė vaikus nuo tėvų,
Sesės, brolius nuo draugų.
Paliko sesės darželius,
O broliai bėrus žirgelius.

Užtiko juos dar miegančius,
Saldžius sapnus sapnuojančius.
Jie netikėjo niekados,
Kad juos išveš iš Lietuvos.

Išvežė juos ne svetimi,
O kaimynai ir pažįstami.
Išvežė juos tenai kentėt,
Savo krašto neregėt.

Mielą sesutę apkabinęs
Ir nuraminęs palikai,
Žadėjai laisvę iškovoti –
Per greitai mirtį sutikai.

Neverk, sesute, savo brolio,
Kad mirties lūpos jį palies,
Ir neparneš tau karolių
Iš juodo Sibiro šalies.

* * *

Dar anksti rytelį, kai saulutė teka,
Broliai šnekučiavo po žygių nakties.
Štai ir netikėtai priešai juos užpuolė –
Krito partizanai ant žemės šaltos.

Lauks seni tėveliai grįžtančių sūnelių,
Prarymos rankes, pražiūrės akis.
Nebegrįš sūneliai vidury nakties,
Nebegrįš aplankyti tėvelių senų.

* * *

Draugai, man žuvus neliūdėkit,
Neliekit ašarų gailių,
Ant mano kapo jūs nedėkit
Švelnučių žydinčių gėlių.

Tepuoš prastutį mano kapą
Tik Vyčio kryžiaus kaspinais.
Gal tas, kur turi širdį karštą,
Kary, ne veltui gyvenai.

Kai bersit žemę ant krūtinės,
Duobė kimiai, kurčiai aidės.
Tegul trys salvės paskutinės
Gyvu trenksmu man sutratės.

Bet nepalikite našlaičio
Jūs mano kapo tarp kitų,
Ant jo sodinkit ąžuolaitį,
Išsaugs jis ąžuolu tvirtu.

* * *

Geroji židinio liepsnele,
Šventoji mūsų tautos dvasia,
Tave mes ne į bokštą keliam,
Tave mes keliam širdyse.

Plazdék, šlamék, trispalve,
Ir grumkis su vėju audroj,
Liepsnelė širdy lyg ugnelė
Su atgimimu Lietuvoj.

Tavas spalvas motutė audė
Dainom ir raštais vingriais,
Kudirkos varpas garsiai gaudė,
Kol ėjom Lietuvos keliais.

Plazdék, šlamék, trispalve,
Ir grumkis su vėju audroj.

Paskui nuo kalno Gedimino
Į šiaurę ištremta buvai,
Tave grandinėm surakino
Kaip vergą, bet tu nepražuvai.

Plazdék, šlamék, trispalve,
Ir grumkis su vėju audroj.

Pakilk nuo Tėviškės arimų
Virš upės, ežero, kalvos.
Palaimink, Dieve, Atgimimą
Kaip laisvą paukštį Lietuvos.

* * *

Greit išglostys saulė upelio purienas,
Pavasaris, kaip vaikas, pirmus žingsnius žengs.
Tavęs nesulaukęs, bernužėli mielas,
Neramus vagoje bėris ilgai žvengs.

Liks atsilapoję žiedų pilnos dienos,
Tėviškės arimai grįžtant tavęs lauks.
Mama vis dar verkia prie kryžiaus suklupus,
Dar ji tebelaukia grįžtančio sūnaus.

O sūneli mielas, brangus vienturtėli,
Palikai mane vieną vargti be tavęs.
Išėjai apginti Tėvynės brangiausios,
Nesulaukęs laisvės žuvai prie Neries.

* * *

Kaip obelis, mamyt, palinkus,
Galva baltumo jazminų,
Dar neseniai supai man lingę, –
Dabar gyventi išeinu.

O kaip norėčiau bėgt per pievas,
Skardent senu rageliu,
Bet mane miškas taip vilioja, –
Jau laikas žengt tėvų keliu.

Palikt pakrypusią bakūžę,
Palikt mamytę verkiančią,
Palikt ir mylimą mergaitę,
Sesutę, rūtas laistančią.

Bet aš sugrįšiu, miela mama,
Kada Tėvynė bus laisva,
Kai nebebus žiaurios vergijos,
Neslėgs mūs priešo letena.

Gal išvažiuosim už Uralo
Tremtinių brolių aplankyti,
Arba už tolimo Baikalo
Snieguose galvas paguldyti.

* * *

Kai pavasarį žemė žydės,
Saulės spindulius gers šilo toliai,
Ir pareis ir parbėgs Pamerkiais,
Gintariniais vartais mūsų broliai.

Sūrų prakaitą brauks nuo kaktos,
Vėl trobelėj bus šilta ir gera.
Tik tos kruvinos brydės rugiuos,
Tik rugeliai ant kalno šnara.

Po senais ažuolais kilot jūs, sakalai,
Ir krūtinėm laisvę gynėt.
Pasilikot jauni, dainose amžinai –
Partizanai – sūneliai Tėvynės.

Nemiršta karžygio širdis,
Kai gyvybę už laisvę aukoja.
Tik suvirpa birželio naktis,
Ir legendomis žemė alsuoja.

Žiemkentėliai speigus iškentės,
Ir įveiksim raudoną vergiją.
Žydi laisvė širdy ir žydės,
Kai rugiai rasų ašarom lyja.

* * *

Kelelis dunda tolioj,
Pabudę kaimo šunys loja.
Pribėgsiu aš prie lango tuoj, –
Gal partizanai atvažiuoja.

Išbėgsiu pasitikt viena –
Sutikt mylimą prie vartų.
Tegul girdės vien sutema
Žodelį vieną tą išstartą.

O gal nuo to veideliai raus,
Tegul motulė to nežino.
Tegul galvos, kad nuo alaus,
O gal nuo obuolinio vyno.

* * *

Ko liūdi žalia giružė?
Ko tu nuliūdai?
Uždainuos tau laisvės dainą
Lietuvos vaikai.

Ačiū tau, žalia giružė,
Kad mus gelbėjai.
Tu gynei visus nuo priešių,
Tad ir mus apgynei.

Neliūdėk, žalia giružė,
Ateis tie laikai –
Uždainuos mūsų anūkai,
Lietuvos vaikai.

* * *

Liepsnojo rūmai, degė pilys,
Smiltelė liko tik viena.
Piliakalniai numirę tyli,
Bet ta smiltelė – Lietuva.

Tu paklausk, ką šneka girios
Birželio nakties tylumoj.
Kur Nemunėlis tyliai irias,
Ten tavo kraštas Lietuva.

Bučiuok, lietuvi, šitą žemę,
Ji tavo motina šventa.
Dvasia didvyrių čia gyvena
Ir jos vardas – Lietuva.

* * *

Lietuvaite tremtinėle,
Ežerų šalies dukra,
Nemokėsi aust drobelių
Iš Tėvynės ištremta.

Tau gelsvas kasas nukirpo,
Motinėlė verkdama,
Kada vagonus užkaltus
Išlydėjo Lietuva.

Bet širdy išlik lietuvi,
Nepamiršk gimtos kalbos,
Gal senatvėje sugrįši
Į šalelę Lietuvos.

Bet, sugrįžus neberasi,
Tos bakūžės, kur gimei.
Tavo Tėviškę išdraskė
Tartum lizdą vanagai.

* * *

Mėnulis į dangų pakilo,
Kareivis mergaitę pamilo.
Mergaitei apie meilę kalbėjo,
O ryt kapuose gulėjo.

Kareivi, kur tavo gimtinė?
Kareivi, kur tavo namai?
Kareivis žūsta už Tėvynę,
Kur numirs – ten jo ir namai.

* * *

Mėnulis šviečia taip nuliūdęs,
Danguje mirga daug žvaigždžių.
Išėjo mylimas į mišką,
Mergaitė liūdi tarp gėlių.

Atskriski, margas sakalėli,
Ištieski plieno sparnelius,
Parnešk nuo manęs merguželei
Nors kelius meilės žodelius.

O jūs rūtelės, jūs žaliosios,
Žaliuokit visada daržely.
Nebesulauksi mylimojo,
Kuris pražuvo pakeleje.

Mėnulis šviečia taip nuliūdęs,
Danguje mirga daug žvaigždžių.
Oi verkia, verkia mergužėlė,
Netekus mylimo bernelio.

* * *

Miškus, laukus ir pievas
Apgaubė sutema.
Motulė gailiai verkė,
Sūnelį leisdama.

Sūnelis žilą galvą
Motulei išbučiavo.
– Sudiev, brangi mamyte,
Ar grįšiu – nežinau.

O jeigu aš ir grįšiu,
Kai priešų čia nebus,
Kai kalne Gedimino
Trispalvė plevėsuos.

* * *

Nelaimei ar laimei tave pažinau,
Mergaitę iš tolimo sodžiaus.
Ką skyrė likimas, tikrai nežinau,
Ką paslėpei savo žodžiuos.

Norėčiau atspėt slapčiausias mintis,
Laimingas su tavim pabūt,
Keliaut drauge per audringas naktis,
Vis vien man – gyvent ar mirt.

Be pudros, dažų, be šilkų, paprasta,
Tik gelsvosios kasos supintos.
Buvai man žibuoklė, pirmoji rasta,
Laukų Lietuvos išauginta.

Tave pažinau tik prieš vienus metus
Mažytėj gryčiotėj prie kelio.
Niekada nepamiršiu ugningų žvilgsnių,
Graži melsvaake mergele.

Duok ranką, mergaite, nežaisk su manim,
Sakyki, jei nori, tau laiškus grąžinsiu,
Ir vienišas liūdnas nueisiu tolyn,
O širdžiai mylėt neužginsiu.

Nedaug temylėjau – nebuvo kada,
Audroje gyvenimas bėga.
Nueisiu ir aš tenai,
Kur miško broliai mano miega.

* * *

Nešauk manęs, Tėvyne,
Neskaudink man širdies.
Sunki dalia tremtinio –
Toli, be ateities.

Ilga eilė vagonų,
Kančios ir skausmo daug.
Veidai išblyškę žiūri –
Pagalbos čia nelauk.

Stulpai pro šalį slenka,
Laukai, veja žalia.
Tremtinio šiaurėj laukia
Naktis šalta, šalta.

Nešauk manęs, Tėvyne,
Nešauk ir neviliok.
Šaltuos šiaurės ledynuos
Mums laisvės žiedą duok.

* * *

Neturiu aš lobių, rūmų nei pilių,
Tik turiu Tėvynę, kurią aš myliu.
Čia gimti takeliai, ežero banga,
Čia mano dalužė, nors ir nelengva.

Vyturėlių dainos žadina rytais,
Vakarinės rasos spindi deimantais.
Taip gražiai svyruoja girių ąžuolai,
Ir rugiai prie kelio lenkiasi žemai.

Kai linai pražysta dangaus melsvumu,
Man jaunystė grįžta su tyliu džiaugsmu.
Vakare, kai rūkas kyla virš laukų,
Man svajoti gera, širdyje jauku.

Myliu lakštingėlės giesmeles liūdnas,
Ir su ja dainuoju ilgesio dainas.
Man nereikia turtų, rūmų, nei pilių –
Aš esu laimingas, kad Lietuvą turiu.

* * *

Nurimk, sesut, gana raudoti,
Nušluostyk ašaras gailias.
Praeis vargai, takai kraujuoti,
Gyvensim mes dienas dailiai.

Linksmi mes grįšim į Tėvynę,
Ji mus po sparnu priglaus,
Ir duos mums meilę begalinę,
Ir aušrą rytmečio dangaus.

Tada daržely tu ilsėsis,
Nuvargus po sunkios dienos,
Ir širdimi kažko ilgėsies,
Gražiai lakštutė tau giedos.

Ateis bernelis numylėtas,
Priglaus tave jis prie širdies.
Dangus žvaigždutėmis nusėtas
Nušvies tau kelią ateities.

* * *

Nušovė Burbulį Vaciuką,
Savaitę laikė ant turgaus.
Pro šalį motina praėjo,
Bet nepažino ji sūnaus.

Kitiems ir kryžiai pastatyti,
Ir prisodinta žolynų,
O jam kulių tik pritaškyta
Ir apjuokintas stribų.

Ir vargo bus tiems pareigūnams,
Ir lietuvaityms toms gražioms,
Kurios aklai vien rusams dirbo
Ir šnipinėjo paslapčia.

*Vacys Burbulis – **Bégūnas**, gimęs 1917 m.
Gudelių kaime. Žuvo 1951 12 08 Gudelių
kaime Ramygalos valsč. Trakų miške.*

* * *

Partizanai, Lietuvos partizanai,
Kritę mūšiuos už Tėviškės laisvę.
Partizanai, Lietuvos partizanai,
Jūs krauju gimtą žemę aplaistėt.

Priedainis

Partizanai, Lietuvos partizanai,
Jūs krauju gimtą žemę aplaistėt.

Partizanai, nelygioj kovoj kritę,
Turkaus aikštėj išniekinti kūnai,
Partizanai duobėse suguldyti –
Jūs Tėvynės narsiausi sūnūs.

Priedainis

Partizanai, Lietuvos partizanai,
Jūs krauju gimtą žemę aplaistėt.

Partizanai prikėlė Tėvynę
Iš nakties, iš nelaisvės griuvėsių.
Partizanai, maldoje kasdieninėj
Jūs vardus amžinai minės.

* * *

Pasaulyje gražu ir stebuklinga,
Žvaigždutės mirga nakties tylumoje.
Kodėl man taip nuobodu ir liūdna?
Ilguios kažko ir laukiu.

Iš dangaus aš nieko nebelaukiu,
Ir man negaila praeities dienų.
Tiktai trokštu tylios kapų ramybės,
Noriu užmigti tyliai amžinai.

O tu sesute, miela lietuvaite,
Papuoški kapą gražiom gėlėm
Ir nebeverki mylimo bernelio,
Jis už Tėvynę žuvo garbingai.

* * *

Pavasario saulė prašvito meiliai,
Ji glosto ir veidą bučiuoja.
Gaivina ir prausia šaltoji rasa,
O jis jau tik vos bekvėpuoja.

Mėnuliui pakilus, aplinkui rasa,
Vos girdimai jis dar dejuoja.
Tu mano Tėvyne, tu mano brangi,
Aš tau savo gyvybę dovanoju.

* * *

Pražydo mėlyna žibutė
Vidury miško tamsaus.
Ateik, sesut, nuskink žibutę,
Gal širdis ilgesio nejaus.

Mes garbę parnešim Tėvynei
Ant savo kruvinų pečių.
Tave, mergyt, išbučiuosiu
Ir išvaduosiu nuo kančių.

Tu nerymok rūtų daržely
Nuo vakarėlio lig aušros.
Tu nesulauksi to bernelio,
Nes jis iš karo neparjos.

Jau tavo mylimas pražuvo
Toli svetimam krašte,
Ir ta širdis, kurią mylėjai,
Švinine kulka perverta.

Išdygo naujas smėlio kapas,
Kur kryžiai lenkiasi pilki.
Kritai nuo kulkų išdavikų,
Kad mes gyventume laisvi.

* * *

Prie šilų kaimo, prie kalvų
Sodyba, šerkšnu aptraukta.
Du partizanai Lietuvos
Narsiai kovojo visados.

Tik staiga nuostabūs garsai:
– Sudie, Tėvyne, amžinai.
Iš Viliaus gelsvųjų kasų
Pasruvo kraujas visu smarkumu.

Paskui nuvežė į Vadoklius,
Paguldė miesto aikštėje.
Paskui dar aštriais kastuvais
Juos sukapojo gabalais.

Vilių kai kas dar atpažino,
O Lelijavo – visai ne.
Galva baisiai suknežinta,
Budelių baisiai sutrypta.

***Vilius** – Klapėdos krašto vokiečių, dezertyravęs iš Vermachto kariuomenės ir perėjęs pas partizanus. Buvo Vyčio apygardos partizanų štabo narys, sumanus kovotojas, meistriškai valdė kulkosvaidį, ne kartą kovoje išgelbėjo savo draugus. Gera kalbėjo lietuviškai, buvo geras daininkas. Tikroji jo pavardė nežinoma. Žuvo 1947 03 10 Šilų kaime (Vadoklių valsčius).*

***Lelijavas** – spėjama, kad tai Bronius Bytautas iš Giedraičių. Atbėgo pas partizanus ištrūkęs iš apsupties, buvo labai nuvargęs, partizanai davė jam Lelijavo slapyvardį. Grojo armonika, turėjo gerą balsą. Su Viliumi buvo ištikimiausi Danieliaus Vaitelio – **Briedžio** kovotojai. Žuvo kartu su Viliumi.*

* * *

Stribai stribokai,
Jums Dievas nepadės.
Nušovėt bernelį,
Kas mane mylės?

Nekentėt jūs rusų,
Nekentėt vokiečių.
Ir kodėl nekenčiat
Savo brolių lietuvių?

Kankinot ir draskėt
Ilgais savo nagais,
Užtat jus lietuviai
Vadina budeliais.

Kratas baisiausias darėt
Ir vogėt visada.
Kentėjo partizanai,
Nes vogėt jų vardu.

Išnykit jūs, sribokai,
Išnykit kuo greičiau,
Nes tada Lietuvai
Gyventi bus geriau.

Jūs žudot nekaltas šeimas,
Kankinat senelius
Ir atimat sunkiai uždirbtus
Ir tuos kelius litus.

* * *

Sudeginti namai gimtieji,
Išvežti Sibiran tėvai.
Partizano tik šautuvas brolis,
Ateitis – šaltieji kapai.

Priglaudžia tik žalias miškas,
Atjaučia tik ryto šalna,
Užtaria lakštutė sesutė, –
Sunki partizano dalia.

Į mūsų šalelę prigrūdo
Visokių čekistų žiaurių.
Savieji išgamos siuto,
Tėvynę išduodami.

Per juos į mišką išėjom,
O laisvę palikom čionai.
Mes, būdami varge ar laisvi,
Tėvynę mylėsime karštai.

* * *

Tėvynės sūnūs, dukterys kovojo
Už laisvą mintį, tėvų namus.
Ne vienas ginklą imdamas žinojo,
Kad grįžt nelemta, kad už laisvę žus.

O mano Lietuva, o krašte gimtasis,
O lino žiede, mėlynų debesų.
Tave myliu aš, didvyrių Tėvyne,
Kovot ir mirt už tave einu.

Ką mena senas kapo kauburėlis,
Ką šiandien atmena atmintis brangi?
Tik Tėviškėj laisvoj pražysta gėlės,
Nors buvo karžygių kova sunki.

Tėvyne mano, Lietuva brangioji,
Jei reiks aš žūsiu, mirsiu už tave.
Ir partizanų priesaiką kartosiu,
Erškėčių kloniuos kils vėl Lietuva.

* * *

Už kelio pakrypus bakūžė –
Ten du našlaitėliai maži.
Užšalusį langą jie pūtė
Ir laukė sugrįžtant tėvų.

Neturi mažyčiai mamytės –
Ji mirė šaltam Sibire.
Turėjo tik vieną tėvelį,
Ir tas ant gatvės purve.

Kristau, išgirsk meldimą
Iš kraujo pralietų širdžių,
O jeigu jau leidai jiems žūti,
Gailėkis našlaičių mažų.

Skaistaveidis mėnulis patekėjo
Ir krito vėsa ant langu,
O du našlaitėliai rymojo
Ir laukė sugrįžtant tėvų.

Jis žuvo už laisvę Tėvynės,
Už laisvę brangios Lietuvos.
Jis savo mažyčių našlaičių
Daugiau nematys niekados.

* * *

Už Tėviškę, už bočių žemę šventą
Tu pakilai, nenulenkei galvos,
Kada žiaurus klastingas okupantas,
Ištrint norėjo vardą Lietuvos.

Kai nakty kilo uždrausta trispalvė,
Lapeliai skelbė – nemirė tauta,
Kai priešą vėrė automatų salvės,
Visada žinojai – čia tavo vieta.

Rūsti lemtis, o gal išdavystė
Pakirto tavo sakalo sparnus.
Metus gražiausius žydinčios jaunystės
Sukaustė pančiais priešas tas nuožmus.

Tu praėjai per pragarą ir mirtį,
Šiandien džiaugies Lietuva laisva.
Užtai, kad jai neleidai žūti,
Šiandieną tau dėkinga Lietuva.

* * *

Užėjo pulkas rusų
Kaip vakaris debesis.
Ir apstojo žalią mišką,
Gal lietuvių pamatys.

Ir sugriaudė visas pulkas,
O lietuviai tiktai du.
Gynės broliai, kiek pajėgė,
Kiek turėjo šovinių.

Ir aistringai vyrai gynės
Su granatom rankose.
Rusai puolė kaip pasiutę –
Durtuvai jų rankose.

Nepamiršiu aš to vaizdo,
Kol gyvensiu vienumoj,
Ir svajosiu visą laiką,
Kol paminklą pastatys.

LIETUVOS PARTIZANŲ DAINOS (1946 – 1954) SURINKO IR SURAŠĖ KOSTAS LUNYS

* * *

Rožėm sužydėjus, žvaigždelėm sužibus,
Rožėm sužydėjo girios ąžuolai.
Jaunas partizanas mergaitei taip tarė:
– Sudie, aš išeinu, negrįšiu ilgai...

Mergaitė suprato pavojaus tą žygį,
Prisidengė rankom mėlynąsias akis,
Nosinaitę šilkinę ašarom vilgė,
Tarė: „Partizane, juk baisi ta mirtis!“

Jisai pasiėmė plieno aštrųjį kardą,
Sunkų automatą ant jaunučių pečių,
Jaunajai mergaitei lūpas pabučiavęs
Taip tarė: „Aš išeinu prie savo draugų.“

Rodos, kad tyliai jis ėjo, nieks negirdėjo,
Ir mėnuo jam švietė, berods, neaiškiai,
Bet vos tik prašvitus tuoj šūvis pasigirdo:
Jį priešai pamatė, nors ėjo tyliai.

Toli jisai buvo nuo savo brolelių,
Kai priešų pasitiko jį net keli šimtai,
Bet jisai kovojo ir prieš jų daugybę,
Kol sparnais pridengė dangaus angelai.

Sužeistoj krūtinėj skausmai vis didėjo,
Ir nieks negirdėjo sužeisto kančių,
Berželis tik siuntė šaltos rasos lašą
Ant sužeisto veido karžygio brangaus.

Bet jisai kovojo ir prieš jų daugybę,
O tokiai daugybei pritrūk' šovinių.
Paskutinįjį šūvį sau krūtinėn atrėmė:
„Priešams pasiduoti gyvas negaliu!“

Ir grojo automatai skardųjį maršą mirties,
Saulutė tekėjo ir verkė seni ąžuolai,
Jaunoji krūtinė nuo skausmo užgeso,
Šalton žemėn krito kraujas rausvais žiedais.

Priešai pastebėję, kad jis nebegyvas,
Jį puolė kaip pasiutę išalkę vilkai:
Vieni batus traukia, kiti laikrodėlį sega,
Ir skrebai vis klausia: „Ar nepažinai?“

Kišenes iškratę dokumentų ieškojo,
Kad galėtų ūkį viešai konfiskuot.
Vien parašą tą tik tokį terado: „Klajūnas,
Dėl Tėvynės mano darbai ir mirtis!“

Mergaitė iš rūtų vainiką nupynė,
Per naktį nemigo, ji verkė gailiai,
Ji nori žinoti, kur laidos velionį,
Kad galėtų kapelį papuošti slapčia.

Klajūnas – Bronislovas Pakalnis, gimęs 1910 m.
Raguvoje. Žuvo 1945 11 08 Raguvos
apylinkėse.

* * *

Vieną dieną vedė Žaibas Atėjūną:
– Einame į mišką, čia bangu stovėt.
Bet ir jų nelaimei laukė automatai,
Jų širdis nežino, kad reikės gulėt.

Ėjo jie per mišką takeliu vingiuotu,
Miške buvo tylu, nieko negirdėt,
Vos tik pirmą ugnį slibinai atidengė,
Krito narsus Žaibas Medinų miške.

Sužeistas jo draugas dar gynės, kiek galėjo,
Žaibo nenorėjo toj vietoj palikt.
Labiau dar sužeistas jis trauktis turėjo,
O toliau pelkynė – ten žuvo ir jis.

Girdėjo tėveliai: miške jų kautynės,
Ir jie nežinojo, ar sūnūs dar grįš,
O sūnūs jau guli kraujuose paplūdę,
Jiems negaila tėvų nei draugų.

Skrebai jiems toj vietoj ženklus nusegiojo,
Diržus jiems nujuosė, iškratė kišenes.
Kruvinieji lavonai ant žemės gulėjo, –
Niekas negailėjo, tik kojomis spardė.

Sumetė abudu į vieną vežimą,
Šiaudais juos apkratė tartum plėšikus,
Ir liepė nuvežti tiesiog į Šešuolius,
Gal pažins koks žmogus šituos „banditus“...

Vieškelėlis ten verkė, ir akmenys dejavo,
Kraujas jų tekėjo ten po vežimu,
Žaibas, Atėjūnas jau guli sustingę,
Nebetars: „Tėvyne, aš Tave myliu!“

* * *

Pabučiavo gegužis Tėvynę,
Skleidė žiedus balta obelis.
Pro žibuokles, geltonas purienas
Tyliai slenka žiaurioji mirtis.

Žalias ažuolas šakas nuleidęs,
Tyliai verkė visa širdimi,
Partizanai, priešus pastebėję,
Į miškelį subėgo tekini.

O tuoju laiku gegutė kukavo,
Krito lapai žali nuo šakų,
Kada Liūtą mirtis pabučiavo,
Melsvos akys pasruvo krauju.

Brangusis Liūtai, o kas tave atskyrė
Nuo mūsų Tėvynės plačiųjų miškų?
Juk narsiai už laisvę tu visad kovojai
Ir josios gynėju buvai tu drąsiu!

Paskutinįjį kartą gailiai atsidusus
Suliepsnojo krūtinėje jojo širdis,
O kraujas iš lėto iš žaizdų jam sruveno
Ir gyvenimas merkė žydrąsias akis.

Ar tikėjo tada narsus Viesuliukas,
Kad mėnuo gegužio jam mirtį atneš,
O priešai, lavoną jo nusitvėrę,
Į Taujėnų miškelį atveš?

Ir daugiau neberegės jisai mūsų saulutės,
Nebegirdės nė lietuvių mergaičių dainų,
Tik vėjas, veidus pabučiavęs,
Padės pilti žemę ant jojo akių.

Drąsusis Puškinas jau ginklą iškėlė,
Pasigirsta jo riksmas siaubingai klaikus.
Į gyvenimo taurę tokią audringą
Žiaurioji mirtis jam įpylė nuodų.

Kai išvargęs sau tyliai ilsėjos Vaitelis,
Po tų žygių ir mūšių tų tokių sunkių,
Ošiančiais miško takeliais
Žiaurioji mirtis jam atslinko pamažu.

Liūtas – Antanas Juzukėnas. Būrio vadas, gimęs
1913 m. Kavarsko valsč. Sudeikių kaime. Žuvo
1948 05 03 Kadrėnų miške.

Viesuliukas – Antanas Vaitelis, gimnazistas iš Janapolio

kaimo. Žuvo apsuptyje.

Puškinas – *Vladas Ališauskas. Rinktinės vado pavaduotojas, gimęs 1914 m. Žemaitkiemio valsč. Jukonių kaime. Žuvo 1948 12 30.*

Vaitelis – *Danielius Vaitelis – Briedis. Vyčio apygardos vadas, gimęs 1913 m. Geležių kaime. Žuvo 1948 05 13 Juodvisinės kaime.*

* * *

Ir vėl pražydo sode vyšnios,
Ir krinta jų balti žiedai,
Motut, ko rymai prie vartelių
Ir ko gailiai gailiai verki?

Kaip storos liepos augalotos,
Ir tu, sūneli, toks buvai,
Ir tėviškėj po žaliom vyšniom
Pačioj jaunystėje žuvai.

Tu išgirdai Tėvynės balsą,
Kai ji alsavo mirtimi,
Ir stodamas jai į pagalbą
Pasitikėjai savimi.

Tą rytą ūkanos aptemdė,
Skaisti saulutė netekės,
O pagiry po senu kryžium
Sunkus kulkosvaidis dundės.

Daug krito priešų išdavikų,
Daug krito budelių tautos,
Bet ir tavęs, sūnau, neapleido –
Gyvybės, žydinčios, jaunos.

Draugai tavi linksmi dainuoja
Tėvynės ošiančiuos miškuos,
O tu, sūnau, guli ant gatvės,
Už laisvę žuvęs Lietuvos.

* * *

Aušo rytas, puikus, krištolinis,
Miške nuotaika vyrų gera,
Nakties įspūdžių pokalbis pilnas,
Prie ugnelės įdomi šneka.

Staiga sušlama, miškas suošia,
Ir sargybinio šūvis staigus.
„Vyrai, priešas jau slenka – judošius,
Prie ginklų!“ – vado balsas drąsus.

Ir pakilo drąsuoliai kaip vienas,
Pasigirsta staugimas šiurpus,
Ugnį svaido netirpstantis plienas,
Drąsa dengia kautynes karių.

Baltam sniege parausta raselė,
Ošia miškas tylus, neramus,
O palinkusi eglės šakelė
Pabučiavo karžygius šešis.

Verkė jauna mergaitė iš skausmo,
Širdis plyšta ir sukas galva.
– Ak, Dievuliau, už ką aš nubausta,
Kodėl jis nebegrižta nakčia?

Verkia tėvas: negrižta sūnelis,
Verkia sesė, močiutė sena,
Veidu riedančios ašaros byra,
Kenčia skausmą visa Lietuva.

* * *

Keliavo brolis partizanas
Tėvynės kloniais ir laukais,
Jaunoj krūtinėj širdis plakė –
Jis nežinojo, kur jis eis.

Jis eidamas tyliai kartojo:
– Tėvyne, mano mylima,
Žemele, mano tu brangioji,
Kada gi būsi tu laisva?

Naktį mėnulis aiškiai švietė,
Žibėjo žvaigždės danguje.
Mirties šešėliai čia jam liepė
Sustot, sustoti kelyje.

Kai jis pavargęs čia ilsėjos,
Miegojo lig dienos aušros,
Kai netikėtai pastebėjo
Šnipai iš budelių gaujos.

Raudoni priešai jį sušaudė:
Čia pylės kulkos kaip lietus,
Ir automatai sunkūs gaudė,
Raudojo mėlynas dangus.

Kai jis sužeistas jau parkrito,
Alsavo iš gilios širdies,
Ir angelėliai jam atskridę
Linkėjo laimingos mirties.

O jisai paėmė kryželį,
Ranka drebėjo nuo skausmų:
– Aš laiminu tave, Tėvyne,
Ir motinėle dar kartu.

Kai sužeistas jis jau gulėjo,
Jį spardė batų kulnimis,
O jis nėkart nesuvaitojo,
Tik pratarė: „Jau man mirtis...“

Kai į vežimą kelt reikėjo,
Jį priešai kėlė ant baslių,
Ilgi plaukai jam svėrė galvą,
O jis nebejautė skausmų.

Močiutė apie mirtį sužinojo,
Ji rovės plaukus nuo galvos:
– Nebematysiu aš sūnelio,
Nei jo akelių mėlynų.

* * *

Vieną žvaigždėtą gruodžio naktį
Vėjelis pūtė taip tyliai,
Žygiavo narsūs partizanai,
Mūsų gynėjai lietuviai.

Jie ėjo linksmi nusiteikę,
Jų nebaugino ateitis,
Nepastebėjo anei vienas,
Kad seka kraugerio akis.

Ištroškęs kraujo išdavikas
Atvedė driskių čia pulkus,
Ir čia lietuvis kraugeringas
Pražudė didvyrius penkis.

Tą rytą krito baltos snaigės,
Saulutė kilo kruvina,
Kai apglėbė laukus ir krūmus
Žiaurioji budelių gauja.

Ir užmerkė akis šviesiausias
Narsus mūsų vadas Lietuvos,
Kurs niekad nebešauks prie ginklo
Naikinti žvėriškos gaujos.

Tą rytą žuvo vadas Plienas,
Kovojęs su driskiais neilgai,
Už laisvę ir pavergtą šalį
Daug žygių nuveikė jisai.

Žuvo su juo kartu Geniukas
Už brangią žemę Lietuvos,
Jis troško iškovot mums laisvę
Nuo budelio žiaurios rankos.

Argi tikėjosi Narutis,
Krienas ir Puškinas – draugai,
Kad rytas čia atneš jiems mirtį,
Baigsis gyvenimas, vargai.

Čia žuvo penki narsūs vyrai
Už brangią laisvę Lietuvos,
Už ką gyvybę paaukojo,
Suteiks jiems Dievas palaimos.

Plienias – Alfonsas Morkūnas, kapitonas, Didžiosios kovos apygardos B rinktinės vadas, vėliau apygardos vadas, gimęs 1908 m. Juodiškių kaime. Žuvo 1948 12 30.

Geniukas – Pranas Grigas, B rinktinės vadas, gimęs 1916 m. Pabaisko valsč. Antakalnio kaime. Žuvo 1948 12 30.

Puškinas – Vladas Ališauskas, rinktinės vado pavaduotojas, gimęs 1914 m. Žemaitkiemio valsč. Jukonių kaime. Žuvo 1948 12 30.

Krienas – Bronius Medelskas, kuopos vadas, gimęs 1927 m. Nuotekų kaime. Žuvo 1948 12 30.

Narutis – Bronius Dūda, DKA B rinktinės kuopos vadas, gimęs 1912 m. Žemaitkiemio valsč. Kezių kaime. Žuvo 1949 12 30.

* * *

Paklebeno duris partizanų būrys,
Paklebeno į kaimo trobelę.
Atidarė duris, džiaugėsi mylima,
Kad bernelis dažnai atsilanko.

Naktis buvo šviesi, mes sumigom visi,
Tik mėnulis pro debesis blausės.
Žiaurūs rusai vagiai, mūs Tėvynės rykliai,
Jie mums didelį pokylį rengė.

Pasigirdo kažkas – lyg motoro urzgimas,
Ir jau rusai apsupo tą kiemą,
Sudrebėjo namai, išbyrėjo langai,
Kol granatos mums praskynė kelią.

Žuvo broliai šeši. Kas vainiką nupins?
Kas nuskins partizanui gėlelę?
Jį ant gatvės numes, šaltas vėjas paguos:
Juk lietuvius už laisvę kovojo!

* * *

Kur Šventoji teka ir tanki giružė,
Ten, kur auga eglės, uosiai ir beržai,
Šaltą rudenėlį, vidury giružės,
Ten apsigyveno laisvės nešėjai.

Neilgai jiems teko ten linksmi gyventi,
Neilgai skambėjo jų linksma daina,
Iš draugų savųjų rados išdavikas,
Jis atvedė gaują plėšikų čionai.

Sekmadienio rytą, dar saulei tik tekant,
Linksmi šnekučias po žygio draugai,
Ir štai netikėtai juos priešai užpuolė,
Ir krito devyni pervertom širdim.

Kaip gegužės mėnuo, nuo šalnos pakąstas,
Nuvysta žiedelis galvutės jaunos,
Taip vidur giružės pervertom krūtinėm
Gulėjo lietuviai šalies pavergtos.

Nesulauks tėvelis jau grįžtant sūnelio,
Ir šventam kapely jų nieks nelaidos,
Tik miško paukšteliai ir žvėrys piktieji
Nekaltus jų kaulus po mišką nešios.

Nesulauks jau močiutė grįžtant sūnelio,
Pražiūrės akeles, rankas prarymos,
Nebegriš sūnaitėlis vidur naktųžėlės,
Nebegriš nuraminti motulės senos.

* * *

Pūtė rytų šaltas vėjas,
Girelė ošė liūdnei,
Du jaunučius partizanus
Lydėjo mirties sargai.

Ten nebuvo aukštų medžių,
Šimtamečių ąžuolų,
Vien tik krūmai susiraižę
Ir siauri takai tarp jų.

Tais siaurais takais žygiavo
Partizanai Lietuvos,
Jie niekuomet netikėjo,
Kad juos kaip kiškeilius dabos.

Jie niekuomet nesuprato,
Kad čia priešai jų vis lauks,
Ir į nekaltas jų krūtines
Kulkos lėkdamos sukauks.

Automatams pakvatojus
Tarp medelių ošiančių,
Žuvo drąsūs partizanai –
Bėga kraujas iš galvų.

Rusai, kaip šunės pasiutę,
Pagrobė jų lavonus,
Įsimetę į vežimą,
Atvežė į Taujėnus.

Ten, Taujėnuose, už tvarto
Numetė juos atbulai:
Vieno galva, antro kojos –
Taip ilsėsis amžinai.

Vieno galva sudaužyta,
Antram akmuo po galva,
Už brangios Tėvynės laisvę
Ir už vardą jos šventą.

Prie jų buvo dvi mergaitės,
Draugės jaunystės dienų,
Širdeles skausmai suspaudė,
Kai pažino juos abu.

Buvo rytas ūkanotas,
Laikas darės neramus,
Išvažiavo motinėlė
Ieškot, kur guli sūnus.

Suskambės varpai bažnyčioj
Už tave, mielas sūnau,
Tik tai, kur tave palaidos,
Aš, sūneli, nežinau.

Buvo rytas ūkanotas,
Sekmadienis neramus,
Dievas pašaukė pas save
Du Tėvynės gynėjus.

* * *

Vidury šalto gruodžio, naktį,
Kai vėjas siuto tarp kalnų,
Tyliai žygiavo partizanai,
Nešdami laisvę širdyse.

Važiavo linksmi nusiteikę,
Jų nebaugino ateitis,
Nė vieno širdis nesuprato,
Kad prieky laukia jų mirtis.

Ir, privažiavus jiems sodybą,
Pasigirdo šūvis prie namų,
Tada suprato partizanai,
Kad jie pakliuvo tarp priešų.

Aplink kulkosvaidžiai kvatojo,
Ir skraidė aidas po miškus,
Bėgiojo, slapstės partizanai,
Likimas laukė jų žiaurus.

Štai krito jaunas partizanas
Ant sniegu žemės apklotos,
Baltasis veidas mėlynuoja
Nuo žiaurios budelio rankos.

Paliko verkiant motinėle,
Namelių vietoj – pelenus,
Kovot už laisvę tėviškėlės
Paliko jaunus brolius du.

Kai sužinos sena močiutė,
Jos akys ašarom apsilies,
Kad ant Taujėnų siauros gatvės
Guli jos mylimas sūnus.

O tas, kur sužeistas dejuoja,
Daug, oi daug skausmo iškentės.
Pakilęs bėgo jis su broliais,
Palikdams kruvinas pėdas.

Paskui pakinkė broliai žirgą,
Sodino draugą vežiman,
Važiuoja tiesiai į gimtinę,
Parveža tėveliui senajam.

Nežino tėvas, motinėlė,
Kad jų mylimas sūnus,
Didžiausius skausmus iškentėjęs,
Važiavo mirti į namus.

Jis laisvas mirti juk galėjo
Ant motinos senos rankų,
Prie seno mylimo tėvelio,
Tarp sesutėlių ir brolių.

Akis jam motina užmerkė,
O duobę iškasė draugai,
Sukalė karstą jam broleliai
Ir palaidojo amžinai.

Ir štai išdygo naujas kapas
Netoli tėviškės namų,
Čia ilsis drąsus partizanas
Iš pulko gynėjų narsių.

Ir kai ateis pavasarėlis,
Raiba gegutė užkukuos,
Tik gailiai verkia mergužėlė –
Jos mylimas guli kapuos.

* * *

Keliavo jie ilgą kelionę
Į gimtą kraštą, į namus –
Gal ten geriau priglaus juos žmonės,
Gal ten likimas bus ramus...

Priėjo kaimą, kurs vadinos
Vareikių kaimas, vienkiemiai,
Ir jie tikėjos, kad joks priešas
Užpulti čia jų neateis.

Vos patekėjo skaisti saulė
Ir jos aukso spinduliai
Lyg sako: gera šiam pasauly,
Kai viskas einasi gerai.

Nespėjo linksmintis, nė džiaugtis,
Nes priešai buvo jau arti,
Kad jie nespėtų įsibrauti,
Ginklus pasiruošė visi.

Štai krito Pranas, Baravykas,
Saugys, Lakūnas ir kiti.
Jie mirdami drąsiai kartojo:
„Tėvyne, žūstam už Tave!“

Saugys sužeistas nedejavo,
Pridėjo ginklą prie galvos:
„Paimki, Uosi, mano ginklus
Ir eiki nuramint mamos.“

Visus išblaškė po arimus
Plėšikų, žudikų gauja.
Erškėtis prie kelių suklupo,
Septintam kliuvo mirtinai.

Ir greitai broliai išsiskirstė,
Netekę daugelio draugų,
Nė vienas brolis nepasakė,
Kad už Tėvynę mirt sunku.

Ir visų tokia mirtis laukia,
Bet jiems nebaisi ateitis,
Jie miršta, žūsta ir kovoja,
Kad būtų tik laisva šalis!

Pranas – pavardė nežinoma.

Baravykas – Petras Žlioba, gimęs 1923 m. Bierių
kaime. Žuvo 1947 01 22.

Lakūnas – Vytautas Gricius, gimęs 1926 m.

Keturvėjų kaime. Žuvo 1947 01 22.

Saugys – Petras Ignatavičius, gimęs 1923 m. Laičių kaime. Žuvo 1947 01 22.

Uosis – Marijonas Krogeras, gimęs 1927m. Laučių kaime. Žuvo 1948 11 13.

Erškėtis – Raudonis iš Šalnų kaimo. Žuvo 1947 01 22.

Septintas – Vytautas Mackėla, gimęs 1927 m. Šalnų kaime. Žuvo 1947 01 22.

* * *

Atėjo vakaras į girią,
Atėjo vakaras pas mus.
Berželių šakos prasiskyrė
Ir vėjas pūtė nuo namų.

Prie laužo sėdi laisvės broliai,
Akis įsmeigę į liepsnas.
Tankiai pabunda girioj toli
Kovos ir rūpesčių diena.

Plevenk, plevenk, miela liepsnele,
Ir su mumis kartu dainuok.
Į laisvę veda mūsų kelias,
Į saulę artinas diena.

Atėjo vakaras į girią,
Atėjo ilgesys pas mus.
Šviesa tamsoj sau kelią skina,
Drąsiai žygiuojam per miškus.

* * *

Išėjo broliai gint Tėvynės,
Paliko kruvinus takus,
Paliko, vargo neišvargę,
Jaunystę, meilę ir džiaugsmus.

Paliko senas žilas tėvas,
Paliko motina sena,
Kuri po kryžiumi suklupus
Pasaulį keikė verkdamą.

Vargus pasaulio greit išvargsim,
Atrasime karių kapus,
Kur ilsis broliai partizanai,
Juos žiaurūs budeliai iškas.

Išėjo broliai gint Tėvynės,
Kovot už laisvę Lietuvos.
Šiandieną žūsta nepažinę,
Kad driskių gauja valdo mus.

* * *

Ko šiandien nusiminęs,
Nuleidęs šakeles,
Berželis dar apverkia
Praleistas dieneles?

Ko stovi liūdnas kryžius
Ten toli pakely?
Ko verkia mergužėlė
Rūtelių daržely?

Ir ko rymai, močiute?
Ko lauki prie vartų?
Ir laukdama kartoji:
– Sūneli, kur gi tu?

Ir ta žalia eglutė
Kartos tau taip tyliai:
– O brangus Alijoši,
Kam mane palikai?

Kiek kartų tu rymojai
Po šita eglute!
Kiek kartų tu kalbėjai
Su savo močiute!

Ji glostė tavo plaukus,
Bučiavo veidelius
Ir klausė: „Ak, sūneli,
Kada gi laisvė bus?“

Bet tujai laisvės nesulaukei
Kaip ažuolas puikus,
Ir palikai savuosius brolius
Ir tėvelius senus.

Tu bėgdamas nuolat kartojai:
Aš dar gyventi trokštu,
O angele, pridenki
Savu mane sparnu!

Bet tavo jėgos geso,
Pabėgęs tu žuvai,
Sakei: „Sudie, Tėvyne,
Ir jums, žali miškai!“

Nežino tavo kapo
Mergaitė mylima
Ir nežydės ant kapo
Našlaitė mėlyna.

Tik rytą vakarėlį
Gegutė tau kukuos,
O žalioji dilgėlė
Kapelį tau papuoš.

Alijošius – Povilas Kupčinas, gimęs 1927 m. Taujėnų
valsč. Mažeikių kaime. Žuvo 1950 03 02 Gabrėnų kaime.

* * *

Žalioj gėlėtoje pievoje
Tarp žydinčių gėlių
Dejuoja mūsų broliai
Sužeisti – nuo skausmų.

Sužeistos jų krūtinės
Nuo budelių žiaurių.
– Oi, motin, motin brangi,
Kaip mirti man sunku!

Neverkit, senas tėve,
Ir motina sena!
Neverki, mergužėle,
Lietuvė tu tikra!

Nuvežę į miestelį
Ant bruko paguldys.
Tu neik ir nelankyki,
Nes jie tave tardys.

Kulkosvaidžiai kvatoja –
Vėl bus naujų aukų.
Seniau miškuose žmonės
Pražūdavo tik nuo vilkų.

* * *

Repšėnų miškely, pačiam viduryje,
Kur lakštutė čiulba rytais vakarais,
Drąsus tautos sūnus, vadas Ažuoliukas,
Laimingai gyveno su savo draugais.

Rytą vakarėlį keldams ir guldams,
Visad jis buvo linksmas, toks linksmas ir smagus,
O iš jo krūtinės, iš lūpų žavinčių
Jo kilo į Aukščiausiąjį tyli malda.

Vadas Ažuoliukas visais savo vyrais,
Jais pasitikėjo kaip pats savimi,
Bet jis netikėjo, kad jo brangus brolis
Jį galėtų bausti žiauria mirtimi.

Dieduška žmogėdra, tautos išdavike,
Prisidengęs rūbais tėviškės brangios,
Jau seniai galvojai tėviškę parduot
Ir pareikalauti nekaltų aukų.

Lietuvos žemelę dengė pirmas sniegas,
Ir aušrelė brėško tolimuos rytuos,
O per mišką ėjo rusai prakeiktieji,
Vedami Darielos, niekšo Lietuvos.

Kaip kad Judas Kristų, taip Dariela brolius,
Kaip galėdams stūmė mirčiai į nagus,
Pinigus paėmęs už nekaltą kraują,
Tartum avies kailį užsivilko jis.

Niekas netikėjo, kad jau šį rytelį
Brangaus Ažuoliuko ir jojo draugų
Žiaurūs mirties šūviai ir kančios vainikai
Išplėš jiems gyvybę ir papuoš kapus.

Staiga sudejavo priešo automatas,
Įsiviešpatavo amžina šalna.
Ažuolas užmerkė mėlynas akutes,
Nebeišsipildė jo graži mintis...

Kaip žvaigždė Aušrinė apalpo Danutė,
Žiaurus priešų kulkų sunkiai sužeista,
Vos tik pražydėjo jaunystės žiedelis,
Nelaiku pakando amžina šalna.

Tuo pat laiku žuvo Gintaras narsutis,
Drąsus ir kuklūtis žiedas mūs tautos.
Gedulas papuošė likusius jo vyrus,
Lyg kad avinėlius kvepiančiuos miškuos.

Pagriebę jų lavonus vežė į Kavarską,
Girdis keiksmo žodžiai, pašaipos dainų,
Iš paskos Dariela, Judas išdavikas,
Seka lyg pasiutęs rusiškas šuva.

Mūs brolių lavonus prie mūro pastatė,
Priešai paveikslavo ramūs, išdidi,
O Dariela spardė Ažuoliuką kojom,
Keikdamas vis klausė: „Ko tu čia guli?“

Už Tėvynę žuvę – jiems garbė didvyrių,
Mūsų partizanams Lietuvos miškuos,
Angelai papuoš juos kankinių vainikais
Ir Aukščiausias nori šių gražių aukų.

Nenuliūsk, močiute, kada sužinosi,
Kad sūnelis mielas užmerkė akis.
Dievas juos mylėjo, užtat taip ir leido,
Kad jūsų šeimoje rastų kankinys.

Išgama, tau vardo mes nebesurasim,
Krauju apšlakstei tu skliautus dangaus,
Nesidžiauk, pabėgęs tu nuo partizanų,
Tautos išdaviką pats likimas baus.

Ažuoliukas (Ažuolas) – Antanas Juogėla. Algimanto apygardos Šarūno rinktinės, Butageidžio kuopos, Tigro būrio vadas, gimęs 1913 m. Kavarsko valsč. Vaidevų-čių kaime. Žuvo 1948 11 13. Partizanai jį labai gerbė ir vadino Ažuoliuku.

Dieduška – Jonas Dariela, išdavikas: išdavė savo vadą ir kovos draugus.

Danutė – Danutė Dovydėnaitė. Sužeista bandė pabėgti, bet buvo nušauta.

Gintaras – Jonas Dagelis, gimęs 1903 m. Žuvo 1948 11 13.

* * *

Vienumoj giružėj sveikina tu rytą,
Vienumoj tarp medžių šilo ošime.
Ko liūdnai dainuoja vakarais liepsnotais?
Savo liūdnoj dainoj kam mini mane?

Ar meni, mergaite, tą praeitą laiką,
Kai pas taveėjau sodo takeliu,
Ir tavo širdelė tik mane mylėjo,
Ir tu negalvojai, kad meilė pražus?

Bet atėjo laikas, kad reikėjo skirtis,
Ir žiaurus likimas nedavė mylėt.
Metas iškeliauti į miškus tamsiuosius
Ir tenai gyvybę man reikės padėt.

Man supylė kapą tarp jaunų medelių,
Aš guliu be karsto žemelėj juodoj,
Niekada pasaulis nebebus man mielas,
Ir tavo akutės nevilios manęs.

* * *

Pražydo pirmos melsvos žibutės,
Paukštelių dainos skamba linksmi,
Tėvynės ginti išėjo broliai,
Tylūs, bet narsūs kaip tie arai.

Vartuos rymojo sena močiutė,
Ir mergužėlė liko viena,
Jinai žinojo, ko vėjai siuto:
Mat partizano sunki dalia.

Įsiutęs vėjas kaukė ir staugė,
Draskė nuo medžių pirmus žiedus.
Kvatojo ginklai, sprogo granatos,
Lydėjo žygin plačiais laukais.

Aš pasiklausiu šiaurį vėjelį:
Kokią man laimę žada rytoj?
O gal tik vieną juodą vargelį,
Gal reiks gulėti žemėj juodoj?

Kulka pervėrė jauną krūtinę,
Jėgos išseko, alpo širdis,
Tarytum sakė: „Sudie, mergaite,
Jau nematysiu tavęs, oi, ne!“

Kapą apgulė lieknas berželis,
Rasos lašelis gaivins dar mane,
O gal nukritęs nuo beržo lapas
Papuoš man kapą rudens laike...

* * *

Ne rasos lašelis ritosi nuo smilgos,
Ne akmuo žėrėjo tūkstančiais gaisrų,
Motinėlės veidą ašaros suvilgė,
Kai sūnus keliavo, ėjo iš namų.

Buvo drėgnas, drėgnas motinėlės veidas,
Ant raukšlėto veido buvo skausmo daug,
Vieną teturėjo, tą pavojun leido,
O širdis lyg sakė, kad nebesugrįš.

Nors ranka drebėjo, laimindama sūnų,
Nors širdis žadėjo plyšti nuo skausmų,
Bet Tėvynė šaukė: „Tegu taip ir būna:
Leidžiu tau keliauti, eiti iš namų“.

Ūžė ir dundėjo tūkstančiai patrankų,
Po mūs kraštą skraidė švinas ir ugnis,
Godžios priešo rankos smaugė mūsų šalį,
Kai kovon išėjo partizanų jis.

Sūnus jautė auką motinos brangiausios
Ir supratęs verkė ašarom karčiom,
Bet jisai žinojo, kad Tėvynė stosis,
Nors galva riedėtų nuo pečių.

Buvo karštos dienos, bėgo kraujo upės,
Pergalė riedėjo ryto skaistumu,
O jis jaunas mūsų vidury suklupo
Dėl Tėvynės laisvės, motinos namų.

* * *

– Į laisvę, į laisvę! –
Per naktį kalbėjo,
O rytą ant gatvės
Nušautas gulėjo.

Jam priešai subadė,
Sudraskė krūtinę,
O jisai atsakė:
– Žūstu už Tėvynę!

Priešai gėrė kraują
Jam lig paskutinio lašo,
Kol melsvos akutės
Nuo skausmo užgeso.

Tada tik apleido,
Sargybą paliko,
Kad tik neatneštų
Mergaitė vainiko.

Dar vakar galingas
Buvai partizanas,
O šiandien banditas,
Prakeiktas šunų.

Dar vakar gelsvus plaukus
Dailiai šukavai,
O šiandien ant gatvės
Kraujuos plūduriavai.

Dar vakar prie krūtinės
Vyties kryžių spaudei,
O šiandien ant gatvės
Akmuo galvą spaudžia.

Dar vakar prie miško
Kulkosvaidžiu šaudei,
O šiandien ant gatvės
Skrebai kojom spardo.

* * *

Ant gatvės lietuvis gulėjo,
Jo kraujas žibėjo purve,
Saulutė veide jo spindėjo,
Ir močiutė jo verkė slapčia.

Lietutis jam veidą mazgojo,
Vėjelis nušluostė šilku,
Tamsiojoj naktelėj liūdėjai:
– Nesulauksi, močiute, ir Tu...

Nesulauks močiutė sūnelio,
Negrįš jis tamsiojoj nakty,
Jis žuvo už savo Tėvynę
Ir guli numestas purve.

Jis žuvo už savo Tėvynę.
Priskinkit jūs, sesės, gėlių,
Papuoškit jūs jojo krūtinę,
Lietuvos partizanui žuvusiam.

* * *

Jau girdėti patrankų gaudimas,
Liepsna tirpdo ištisus sodžius,
Žūsim, broliai, nes mūsų toks likimas,
Per kraują Tėvynė laisva tepaliks.

Jums, sesutės, rūtelių darželiai,
Jums lelijos, jums pievų žiedai,
O mums, vargdienėliams Tėvynės sūneliams,
Tik amžinas miegas ir šalti kapai.

Nebelaukit jūs mūsų, sesutės,
Nebeateisim tyliais vakarais,
Nebepinsim gražių sutartinių
Kvapios šienapjūtės tyliais vakarais.

Ei, pasauli, kam leidai mums žūti
Ir svajones paverst pelenais?
Juk ir mums buvo lemta laimužė,
Juk ir mūsų krūtinėse plakė širdis!

Praeis keli metai ir jūs mus pamiršit,
O kartais minėsit, galbūt, dainose,
O motinų skausmą, kančias ir dejones
Tildys vyturėliai, pragydę rytais...

* * *

Rytui auštant, šviesai švintant
Ir švitenant pamažu,
Kai Narutis dar miegojo
Ir sapnavo jis tyliai.

Su pirmais dienos šešėliais
Ir pirmaisiais spinduliais
Jį pažadino iš miego
Automatų grojimai.

Kažkoks išgama pasakė,
Kad jis guli klojime,
Atidengė kryžmą ugnį
Ir sušaudė rugiuose.

Kai nušovė partizanus,
Skrebai ėmė rankom plot.
Užsitaísė gramofoną
Ir pradėjo kažką šokt.

Kai paguldė juos ant sniego,
Sniegas gėrėsi krauju,
Rausvos lūpos jam sustingo,
Nebetars daugiau: „Myliu!“

Nebetars: „Sudie, Tėvyne!“
Nei močiutei senajai,
Nebetars: „Sudie, tėveli!“
Nei mergaitei mylimai.

Oi, tu, Nėriau, brangus Nėriau,
Koks linksmutis tu buvai,
Gruodžio dvidešimt aštuntą
Nelaimingas pražuvai!

* * *

Tu pasimelski, mano miela,
Už mano laimę ir mane,
Sunki dalia sūnaus benamio,
Oi, vargstu, vargstu aš miške!

Tų poterėlių, kurių išmokė,
Niekad nesukalbu ramiai,
Nes gaujos žulikų raudonų
Mus gauda tyliai, atkakliai.

Pervėrė širdį mano jauną
Juodas mongolas iš Rytų,
Raudonas kraujas mano nekaltas
Nudažė kelmo samanas.

Dar kartą žodis pasigirsta:
– Ak, mano siela nekalta...
Pribėga išgama savasis
Ir laužo kaulus, kiek gana.

Nurengė kūną visai nuogą,
Savaitę laikė ant turgaus,
Pro šalį motina prabėgo –
Nepažino savo sūnaus.

Ten, Kauno gatvėj, prie malūno,
Skrajojo juodas angelas mirties,
Ten dar nekaltos lietuvaitės
Rauduoja prie naujos duobės.

Ten buvo kulų pritaršyta –
Ilgi plaukai, mėlynos akys,
Ten buvo mūsų palaidoti
Broliai, nekalti lietuviai.

* * *

Ar žinai tu, jaunute mergyte,
Dėl ko liūdnas tave aš lankau?
Sunku skirtis, nerimas kankina:
Paskutinį gal kartą matau?..

Kai palydi mane iki vartų
Ir paspaudi man ranką linksmi,
Klaidžioju aš tamsioj naktužėlėj,
Nesurasdams, kur laimė mana.

Nieks nežino, kur mirtis laukia,
Gal už kaimo, gal tavo namuos,
Gal gulėsiu ant gatvės numestas
Ir daugiau nematysi manęs...

Tad nebūki žiauri taip, mergaite,
Nesijuoki lengva šypsena,
Leisk dar kartą tave pabučiuoti:
Galiu žūti nuo kulkos staiga.

* * *

Ateik, pavasari vienplaukis,
Dainuok šalelėj putinų,
Tamsioj nakty manęs nelauki:
Aš gint Tėvynės išeinu.

Dainuok, kai vyšnių žiedai skleisis,
Pabudę saulės spinduliuos,
Kai širdin laisvės varpas belsis,
Žygiuojant mums tėvų laukais.

Grąžink piliakalniams lakštutę,
Gegutė lai sode kukuos,
Kančių dienoj paguosk močiutę,
Lai ji neverkia ten, laukuos.

O jei negrįšiu laisvės rytą
Po vėtrų ir didžių kovų,
Mano mergele, raski kitą:
Dar bus sūnų šaly laisvoj.

* * *

Anksti rytą mūs broliai keliavo,
Jiems ant lūpų lengva šypsena,
Jau prinokusios varpos svyravo,
O jiems vėjas bučiavo veidus.

Ir sutikę važiuojant tautietį
Sėdo abu jie jo vežiman,
Nes pavargę nuo ilgos kelionės
Ir jie skuba pas savo draugus.

Bėga žirgas ir muisto galvelę,
Dulkes svaiddo į šonus plačiai,
Ir pakilus į dangų saulelė
Žaidė jų ilgaisiais plaukais.

Kalba Judas ir juokiasi Plienai,
Eina laikas toksai neramus,
Kad po mūsų gimtinę žemelę
Vaikšto priešų raudonų gauja.

Bet štai smarkiai sutrenkė, sužibo,
Kulkom svaiddo kaip lietus lašais,
Ak, Dievuliau, už ką prasikaltom,
Kad Judą jau iš mūsų atskyrei?

Judas – Albinas Miknevičius.

Plienai – Juozas Špokas. Žuvo kartu 1948 m.

* * *

Menu: atbridot jūs per sniegą
Baltučiai tartum angelai,
Skaistūs raudoni jūsų skruostai –
Skundeisi tu, kad sušalai.

Šildžiau pageltusias rankutes,
Tu ant peties man užsnūdai,
Sakei: „Grišiu, kai žydės sodai,
Tada rymosime ilgai“.

– Sugrįžk, Arūn, dabar jau žydi
Po mano langu obelis,
Ir tavo garbanom auksinėm
Priklauso šių žiedų dalis.

Jau žuvo mūsų vadas Dulkė,
Lapelis Apynys – broliai,
Sakyk, sesut, ar grįš dar laisvė,
Ar dar kentėsime ilgai?..

* * *

Dvyliktą kovo, anksti rytą,
Atsiskyres nuo draugų,
Jis už laisvę jaunas krito
Ant žemelės mūsų tėvų.

Saulė veido neberodė
Ir nebešvietė aiškiai,
Rytas buvo ūkanotas,
Siautė sniego sūkuriai.

Kai sužeistas jis gulėjo
Ant žemelės šios juodos,
Skrebai spardė, kiek norėjo,
Plaukus rovė nuo galvos.

Kai laidoti jį reikėjo,
Duobės kasti nedavė –
Skrebai spardė, kiek norėjo,
Į durpyną įmetė.

Tegu jis ten sau kovoja,
Gal jis laisvę iškovos.
Varnos akis, šunes kaulus
Po durpyną išnešios.

Susirinkę žmonės verkė:
Gaila lietuvio sūnaus.
Gal jam Dievas taip paskyrė,
Bet jau driskiams nevergaus!

Bet nurimk, brangus lietuvi,
Ir jiems Dievas nepadės,
Už lietuvių kraujo lašą
Galvas jų šimtai padės!

* * *

Garbingą šalį paaukojo,
Kai puolė gaujos kraugerių,
Vyrų pulkai kovon išėjo
Parnešti laisvę arba žūt!

Per šėlstančią audringą jūrą,
Jūreivi, karžygy narsus,
Vedei į kovą savo būrį
Už žemę šventąją tėvų.

„Garbė per amžius!“ – šlama girios,
„Garbė jiems!“ – plaka širdys jų.
„Garbė Jūreiviui, Šturmui, Linui
Ir jų visiems kovų arams!“

Už tą žiedelį melsvą lino,
Už priespaudą žalių miškų,
Linelis prisiekė Tėvynei
Parnešti laisvę arba žūt!

Jūreivis – Albertas Pakenis, gimęs 1929 m. Andrioniškio valsč. Liūto būrio partizanas. Žuvo Niūronių kaime 1951 04 14.

Šturmas – Romas Launikas, gimęs 1922 m. Traupio valsč. Sodeliškių kaime. Žuvo Repšėnų miške 1947 01 06.

Linai (Linelis) – Stasys Bagdonavičius, gimęs Vindeikiškių kaime 1918 m.

* * *

Beržai nuliūdę šakas nuleido,
Nakties šešėliai apgaubė ją –
Palangėje rymo jauna mergaitė,
Kad neateina jos mylimas.

Akys įdubę, veidai išbalę,
Širdy matyti žiauri kančia.
Ji prie kryželio per naktį klūpo,
Kad tik nežūtų mylimas kare.

Jisai sugrižo, kai aušo rytas,
Šviesioj pašvaistėj brėško dangus.
Nemigę naktis, išvargę dienas –
Drąsuolių žygis buvo narsus.

Jisai dar vakar su priešais kovės,
Sibiro meškoms laužė nagus.
Jūs nenušausit to bernuželio –
Mano mylimas yra narsus!

* * *

Žvengia juodbėrėlis prie rūtų darželio,
Tvirtai prikabinas prie uosio tvoros.
Gal ir jis suprato, kad jau paskutinį
Kartą juo atjojo lankyt mylimos.

Čia skambėjo dainos ir aidėjo juokas,
Veržėsi pro langą muzika žavi.
Kodėl šiandien tyli lūpos surakintos?
Kodėl širdis verkia, nors gamta graži?

Žaidė mėnesėlis tarp baltų šermukšnių,
Tarp karpytų lapų, kekių raudonų,
Prie mergaitės lovos blykčiojo žvakutės,
Verkė rudenėlis jos jaunų dienų.

Keros gelsvo lino puošė vainikėlį,
Sužeistą krūtinę pridengė ranka,
Jos nekaltą širdį pervėrė du šūviai –
Tai mūs išdavikų Lietuvos auka.

Dabar dega žvakės prie stiklinio lango,
Klausosi alyvos jos širdies skausmų.
Skamba brolių pančiai ant pūslėtų rankų,
Jai srovelė kraujo teka iš žaizdų.

Jai lengviau numirti ant tėvelio rankų –
Tėvą apkabinus nejauti skausmų.
Už Tėvynę žuvus bus ramiau ilsėtis:
Žemė bus lengvesnė tėviškės laukų.

* * *

Aš verkiau parimus rūtelių daržely,
Kai paspaudęs ranką tyliai išėjai.
Ašarom sidabro verkė rūtos žalios,
Verkė ūkanose skęsdami laukai.

Kas paklaus: „Kam byra gailios ašarėlės?
Kas rūteles laužant „padėk Diev!“ sakys?
Ir ko tu, mergaitė, tokią tylią naktį
Prie tų drobės staklių taip giliai verki?“

Tyliai mėto šeivas staklės ažuolinės,
Tiesia plonas gijas taip margai, margai,
Rankšluosty išausiu: „Lietuva Tėvyne,
Tu didvyrių žeme, mes Tavo vaikai!“

Ir kai mūs žemelė bus nuo kraujo soti,
Tu pas man atjosi bėru žirgeliu,
Atnešiu vandens Tau moliniam ąsoty,
Duosiu nusišluostyt rankšluosčiu dailiu.

Tau prie kelio kryžiai, tau daina sesučių,
Tu skendi mergaičių tyliam liūdesy,
Baltoje tu drobėj, margaraštėj juostoj,
Tu, šalie didvyrių, įausta esi!

Kryžiai Tavo vardą kraujumi įrašė,
Rudenį palaukėm ėjo knygnešiai,
Vieniša mergaitė verkė ir rymojo,
Kad bernelis žuvo kovoje seniai.

* * *

Siuto rusai kaip pasiutę
Tarp Taujėnų – Ukmergės,
Troško jie nušaut Tankistą,
Kad negintų mūs šalies.

Jiems padėjo išdavikas,
Atsiradęs iš savų,
Užtat Lietuva neteko
Partizanų mūs penkių.

Žemę dengė kulų lietūs,
Saulę – dūmų kamuoliai,
Atvažiavo pikti skrebai
Su sumanymais savais.

Tankistas – Antanas Stimburyš. Būrio vadas, gimęs
1920 m. Žuvo 1948 11 13.

Kartu žuvo **Uosis** – Marijonas Krogertas.

Radvila – Tomas Našlėnas, gimęs 1913 m.

Robinzonas – Antanas Keburyš, gimęs 1909 m.

Jaunutis – Jonas Ignatavičius, gimęs 1927 m.

Visus išdavė Juozas Bieris.

* * *

Kūnas subadytas, rūbai nuplėšti,
Perverta krūtinė, plaukai kruvini.
Mama, mamyte, aplankyk mane,
Pažiūrėk, kaip sunku mirti žaizdose!

Skuba į miestelį mama tekina,
Aplankyt sūnelio bėga verkdama.
Mama, mamyte, ir t.t.

Negirdėjo mama, kada šaukė jis,
Amžinuoju miegu merkdamas akis.
Mama, mamyte, ir t.t.

Kai laukus jau gaubė tyli sutema,
Ten prie mažo lango meldėsi mama.
Meldėsi už sūnų, kad sugrįžt greičiau.
– Ak, sūneli mielas, kaip seniai mačiau!..

* * *

Tai buvo šalta žiemos naktelė,
Mėnulis švietė taip neaiškiai,
O partizanai taip tyliai ėjo,
Po kojom sniegas girgžda tyliai.

Jie visi ėjo, linksmi nusiteikę,
Pavojaus žygio nesuprato
Ir nežinojo, kad mirtis žiauri
Vadą Šarūną išsirinko.

Piktieji priešai aplink bėgiojo,
Kojomis spardė, rūbus draskė,
O jis negyvas viens gulėjo,
Pasaulio vargus jis užbaigė.

Tai buvo šalta žiemos naktelė,
Mėnulis švietė taip neaiškiai,
Sudie, jūs broliai, sudie, jūs partizanai,
Mane pridengs šalti kapai.

Oi, berže, berže, tu svyruonėli,
Kodėl negimiau aš toks kaip tu?
Būt nereikėję dabar gulėti,
Pačioj jaunystėj kur už laukų.

Šarūnas – Juozas Survila. Būrio vadas, apygardos štabo narys, gimęs 1920 m. Gružų kaime. Žuvo 1947 03 08.

* * *

Ir vėl apsiniaukė žydrioji padangė,
Perkūnas vėl svaido žaibus,
Palikęs našlaičiais narsų savo būrį
Ant gatvės mūs vadas brangus.

Nežino tironai, kad jis buvo vadas,
Jį išdavė laipsnio ženklai,
Tačiau jie nežino, koks kerštas jų laukia
Ir kuo apmokės jiems už tai.

Strazdelis lyg miega, užmerkęs blakstienas,
Ant gatvės jis guli ramus.
Ir kur priglaus galvas senieji tėveliai,
Nes jis jų vienturtis sūnus?

Nors budeliai žiaurūs kankinti nedrįso,
Jis guli visam gražume –
Rožančius su kryžium jam puošia krūtinę,
Iš skausmo užmigo sapne.

O kiek kautynių esi laimėjęs,
Kiek laimės tau teiks Dangus,
Dabar palūžęs kaip lapas nuo vėjo,
O milžine, vade, drąsus.

Ir ko gi mes lauksim prie vieškelio grįžtant?
Kam skinsim gražiausius žiedus?
Kas parneš mums laisvę, laimingą rytojų?
Mirtis baigia rinkti vadus...

Strazdelis – Jonas Rimavičius. Žuvo 1947 05 23.

* * *

Likime, likime,
Koks gi tu žiaurus!
Kam vargini mane,
Suleidęs nagus?

Palikau tėvelius
Ir jauną mergelę,
Turėjau išeiti
Į žalią girelę.

Ar lauki, meilute,
Tyliais vakarais?
Ar kitą vilioji
Savais pažadais?

Tu kitą jau myli
Ir daug ką jam žadi,
O man, meilute, lieka
Tėvynė tik brangi...

* * *

Šarūnai, Šarūnai –
Tu vadas drąsus!
Palikai kovoti
Su rusais vienus...

Tu buvai dar jaunas
Kaip bijūno žiedai,
O Tavo drąsumu
Didžiavos vadai.

Tą vardą – Šarūnas –
Žinojo plačiai,
Iš kelio jam traukės
Pasiutę skrebai.

Į laisvę jis žengė
Visuomet drąsus,
Ir Siesikų vardas
Paliko garsus!

* * *

Verkė miškas, medeliai šlamėjo,
Vėjas laužė jų liaunas šakas,
Pakraštyje sargyboj stovėjo
Partizanas, nuleidęs rankas.

Jis stovėjo tarp medžių šešėly,
Pasislėpęs tarp krūmų giliai,
Ir pamatė – kaip žvėrys atslenka
Enkavėdų didžiuliai būriai.

Jis pamatė jų žvėriškus žvilgsnius
Ir lenktus lyg erelio nagus,
Kietą kruviną Stalino ranką,
Kuri žudo Lietuvos vaikus.

Jį išmetę ant gatvės tyčiojas,
Sako: „Kelkis, laisva Lietuva!
Ko guli, ar kovoti nenori?
Ar jau Tu pavargai, ar gana?“

* * *

Tenai toli, prie Meilūnų,
Plati lyguma.
Lūpos mirštančio kartojo:
– Sudie, Lietuva!

Mes išėjom keturiose –
Ir labai linksmi,
O sugrižom tiktai trise –
Ir labai liūdni.

Mes ten šokom, vakarojom,
Buvo linksma ten,
Muzika žavingai grojo,
Viliojo ratan.

O tie skrebai prakeiktieji
Prišliaužė nakčia:
– Gal banditai vakaroja,
Kad taip linksma čia?

Mes jaunieji trys broleliai
Suspėjom išbėgt,
O Lazdynas, tas gražuolis,
Paliko gulėt.

Plieno ginklas suskambėjo,
Krisdams iš rankų,
O Lazdynas sudejavo:
– Mirti nebaisu!

Imkit, broliai, mano kūną,
Laidokit greičiau,
Kad bedieviai nepaimtų,
Būtų man geriau!

* * *

Gražus išaušo gegužės rytas,
Bet ne visiems jisai ramus,
Lietuvis vaikšto nusiminęs,
Kad priešas ardo jo namus.

Susirinkę sesės į būrelį
Pynė Marijai vainikus,
Šiandien suklaupę prie jos sosto
Šaukėm: „Marija, gelbėk mus!“

O priešai juos su kojom spardė,
Draskė Marijos vainikus:
– Greičiau jūs sėskit į mašiną,
Į Sibirą išvešim jus!

Visi į mašinas susėdo,
Tik viena motinėle ne,
Jinai prisiminė paveikslą
Savo sūnelio, kurs miške.

* * *

Jau verda kova kruvinoji
Ir krenta priešo sviediniai,
O gal šaltuose apkasuose
Prislėgs žemelė amžinai...

Jau kardą prisegė prie šono,
Šautuvą dėjo ant peties,
Mačiau, kaip verkė motinėle,
Kai sūnus ėjo gint šalies.

Klaupiau prieš motiną ant kelių,
Kad ji palaimintų mane.
Tada širdis man suskandėjo:
Kažin, ar grįšiu... gal ir ne...

Jau sužydėjo sode vyšnios,
Ir debesys plaukė aukštai.
Alyvos mėlynos nuvyto,
Kai atsisveikinau su ja.

Ji nusimovė aukso žiedą
Ir davė man dėl atminties,
Tada širdis man suskandėjo:
Jaučiau sunkumą ant širdies.

– Neverk, mergyte, prie langelio,
Prie tų alyvų mėlynų.
Palieku tau prie motinėlės,
Aš gint Tėvynės išeinu.

Jau krankė juodvarniai nutūpę,
Jie mano kraujo atsigers,
Nebematysiu aš savųjų,
Manęs iš kapo neprikels...

Tu pastatyki juodą kryžių,
Auksinėm raidėm užrašyk
Pavarde, vardą, kad lietuvis,
Ramybėj ilsis jo širdis.

O aš po storu žemės sluoksniu
Lauksiu lietuviškos maldos.
„Sveika, Marija“, – sukalbėki
Už tikrą sūnų Lietuvos.

* * *

Žaliuose Lietuvos laukuose
Žolynai žiedus skleidžia,
O Tavo lūpos, nors pabalę,
Dar ruso bučkių geidžia.

Sugrįžk, lietuvaite,
Kol grįžti nevėlu.
Žinok, kad tu parduodi
Mūs garbę lietuvių!

Argi patinka Tau mongolas
Iš Azijos laukų?
Argi nerandi Lietuvoje
Sau tinkamų draugų?

Dainuoki, lietuvaite,
Lietuviškas dainas,
Grąžinki Tu savąsias
Suklydusias dienas.

Kodėl nešioji uniformą
Ir kariškus batus?
Ar sudėvėjai savo rūbus,
Lietuviškus brangius?

Neseki svetimtaučiu:
Jis Tau ne pavyzdys,
Juk Tu – laisva mergaitė,
Jis – dvasios kalinys.

Pilkieji Lietuvos arimai
Dar gailisi Tavęs,
Kai nusibosi mongolui,
Tave kitam paves.

Jau juokiasi žmonės
Iš Tavųjų darbų,
Kad Tu nesigaili
Savo jaunų dienų.

Negaila man Tavęs, mergaite,
Kad garbę praradai.
Tave vadina laisva dama,
Ir žodžiais keik šiurkščiais.

Negrįžki, lietuvaite,
Į tarpą lietuvių,
Žinok, kad netinki
Tu tarp savo brolių!

* * *

Laukuose dobilas raudonas,
Laukuose rasa tviska,
Pamiršo mus jaunas artojas,
Pamiršo jau jis viską.

Pamiršo jis ir žemę,
Pamiršo ir namus,
Tik dairosi aplinkui
Ir klausosi, kas čia bus.

Perskaičius margą popierėlį,
Jam ašaros ištryško,
Galvoja, ar važiuot į frontą,
Ar bėgt greičiau į mišką.

Galvoja ir dūsauja,
Jam gaila gimtų namų,
Jam gaila jo mergaitės
Ir jos melsvų akių.

Jau dauguma miškuose slapstos,
Tik naktimis namus telanko,
Išaušus rytui, miškan vėl slenka,
Ten šautuvėlius savo tvarko.

Ten čiulba paukšteliai
Tarp medžių taip meiliai,
Ten slapstosi miškuose
Mūs broliai lietuviai.

Skrebukas slankioja pakrūmiais,
Klauso ausis išpūtęs:
Ar neateis čia partizanas
Pabelst į šią pirkutę?

Nubausime skriaudėjus,
Nubausim žudikus,
Ateis iš miško sūnūs,
Laisva Tėvynė bus!

* * *

Bolševikai gerai žino,
Kad dar kartą žygis bus –
Iš miškų ir iš karklynų
Vyrai jiems paruoš kapus.

Buvo velnias juos išnešęs,
Bet sugrižo alkani,
Neprašytą šitą svečią
Pavaišinsim ugnimi.

Kils iš žiedo dobilėlis,
Nepriklausomos šalies,
Ir vėl džiaugsis artojėlis,
Jam gyvenimas nušvis.

Gedimino seną pilį
Partizanai atvaduos,
Kad klestėtų ji ir šviestų
Kaip sostinė Lietuvos.

Ir sustos prie vyro vyras,
Mūs Trispalvė plevėsuos,
Iki šiol globoję girias,
Jie stos ginti Lietuvos.

Už kiekvieną kraujo lašą
Bolševikai užmokės.
Tegu savo saulę neša
Ten, į Rusijos gelmes!

* * *

Vos koją įkėlė,
Rekvizuot pradėjo:
– Vežkit mėsą, grūdus:
Stalinas badėja!

Rusų kareivėliai,
Tie pilki pacukai,
Jiems ant rankų žiba
Vogti laikrodukai.

Stalčių atidarę,
Rado laikroduką.
„Sudie, išvažiuojam!“ –
Partizaną čiupe.

Saulė patekėjo
Mongoliško tipo –
Mūsų Lietuvoje
Nieko nebeliko.

* * *

Kai išalko „draugas“ Bobinkovas,
Nebegavo duonos iš draugų,
Jis atėjo kaip žvėris pikčiausias
Išžudyti brolių lietuvių.

Jis pamėgo mūsų puikią žemę,
Greit pavirto kiaule penima,
Deltuvoje, gavęs gerą vietą,
Žmonėms sakęs esąs pabaisa.

Jisai sakėsi esąs drąsuolis:
Žudė žmones, šaudė banditus,
Per Mušelką vijo bobą šuoliais,
Kad pavytų, numetė ginklus.

Štai pro šalį ubagas keliavo,
Pastebėjo pievoj jis kažką
Ir paėmęs kaip lazdas sąvąsias
Užsidėjo ginklą ant peties.

Grižo vienas „vargšas“ Bobinkovas,
Gavęs garo nuo kitų skrebų,
Ir vargšelio kinkos sudrebėjo,
Kai nerado paliktų ginklų.

Namoėjo snapą nukabinęs
Vienas, bailiai dairės pagiriais,
O po krūmais partizanai laukė
Su jo pačio paliktais ginklais.

Gaila tavęs, „vargše“ Bobinkovai,
Greit tavęs nieks nebebijos,
Vaikai, bobos šluotom ir kažergom
Tave, vargše, tankiai išvanos!

Bobinkovas – Deltuvos sribas, pasižymėjęs žiaurumu.

* * *

Netoli Taujėnų – vienkiemis Skuodinė,
Tenai auga alksniai ir ravuos karklynės,
Tuos tankiuos krūmeliuos netoli namų,
Ten penki sėdėjo bailučiai skrebukai.

Iš trijų vyrų gūdumoj nakties –
Skrebam pasirodė arti dešimties.
Skrebas vyresnysis rėkė: „Stoj, bandit!“
Leido pirmą šūvį ir pradėjo vyt.

Bet laimingai vyko – nieko nenušovė,
Tik skrebai prie namo bėgo išsižioję,
Po tokio sajuzo daug ginklų nerado,
Užtat savo priešams jie atkeršyt žada.

* * *

Dvi švilpynės, vienas tonas:
Ir Berlynas, ir Maskva
Susikūrė gražią peklą,
Sako: „Laisva Lietuva.“

Nei jis draugas, nei jis ponas,
O jo būdas ir spalva:
Viens raudonas kaip šėtonas,
Kitas rudas kaip šuva.

Tegyvuoja sausa norma
Ir nesaldyta kava,
Neišskirsi nė iš formos,
Kur Berlynas, kur Maskva!

Neria kilpą tau ant kaklo,
Sako: „Laisva Lietuva“,
Jei nešoksi kaip tas ponas,
Nuo pečių nulėks galva.

* * *

Vienąkart prie tvarto naktį
Buvom prišliaužę tyliai
Ir girdėjom Kūčių naktį,
Ką kalbėjo gyvuliai.

Mušą dvyliktą Kalėdų,
Gera dūšioj ir širdy,
O ant laktos atsitūpęs
Pirmas prakalba gaidys:

– Gerbiamieji tvarto ponai,
Ar jūs žinote, ar ne,
Ką planuotojai raudoni
Paišo penkmečio plane?

Jeigu dėtų po kiaušinį
Visos vištos ir gaidys,
Pagal planą penkmetinį
Pusės normos neišdės.

Užplanuota, numatyta,
Kaip nuo partijos girdėt,
Kad per parą pusketvirto
Kiaušinėlio reiks padėt.

Pasistenkite, vištelės,
Pabandysiu ir aš pats,
Nes kitaip valdžia mus gali
Mest į kruopas verdančias!

Čia ir žąsys sugageno:
– Dievulėliau, kaip baisu,
Užplanavo Kremliaus senis
Toną plunksnų ir pūkų!

Kol dejavo kiemo paukščiai,
Kad nupeš visus plikai,
Žala karvė šieną maukė,
Pamaišydama ragais.

Baigus karvė atsiliepė,
Išsižergusi plačiai:
– Tuos planus ir aš po liepa
Pakabintus perskaičiau.

Kiek ten sviesto, tiek nė molio
Nėra žemėj, net baisu,
Ką čia paišo tie mongolai, –
Ir nuplėšiau su ragu!

Kaba sūriai kaip karvojai,
O kolchoze pagiry,
Kojas užvertė margoji,
Štai tau sūris ir varškė!

Šlaunį kasosi bekonas,
Nerimaudamas kluone:
– Gal į tuos planus raudonus
Jie įtraukė ir mane?

Pamatytum, kokie kumpiai,
O didumo lyg kelmai!
– Tu netiksi, tu per trumpas! –
Karvė aiškina linksmai.

Pamatytum, kiek dešrelių,
Už rankovę ilgesnių!
Stovi kiaulė su paršeliais,
Šimtas dvidešimt spenių.

O kuilys jau kaip mašina,
Prisikišusi skaičiau:
– Reprodukatorium vadina,
Kad tik suktųsi greičiau.

Čia ir avinas mekena:
– Nežinau, ko nusitvert?
Penkis šimtus pagal planą
Man ėriukų reik sutvert!

O nuo būsimo ėriuko
Vilnų vis po du kilu!
Pasakysiu: „Vyrų, striuka,
Netesėsiu, negaliu...“

– Gal ir traktorius gamina? –
Susirūpino arklys, –
Traktorius, žinai, kaimyne,
Niekam tikęs gyvulys!

Įsirioglinį į arimą
Ir neišlipa iš ten,
O paskui jau arklius ima:
– Eikite, girdi, ištempt!

Kas tą traktorių sutvėrė
Toku gyvuliu durnu?“
O partorgas sako: „Bėri,
Nesupranti, modernu!

Gyvuliukas jisai geras,
Niekad kojų neužvers!“
– Koks ten geras, kad nė aro
Jis per dieną nesuars!

Ko čia jūs visi kaip vienas
Aimanuojat, o manęs
Nei su pienu, nei su vilna
Niekas nelietė plane...

Visas tvartas atsigręžė,
Ogi žiūri– tai ožka:
– Aš už bloką komunistų,
Man patinka jų tvarka!

Už mane ir mano vyras,
Amžinatilsį ožys,
Jis strebiteliu ir mirė,
Juk galėtumėt pažint...

Na, ir ko čia jie nedarė,
Gal tik šiandien atsibus?
Kas tik nutveria, tas bara,
O jie bėga per laukus.

Ir už ką juos šitaip baudžia,
Rodos, nieko gi daugiau?
Veža žmones, veža grūdus,
Kad gyventi būt linksmiau.

Jei nuplėšė kartais stogą,
Tai nuo namo išvežtų,
Pasakykit, kas čia blogo,
Tai darbeliai „nekaltų“.

Visas tvartas atsiduso
Ir užsnūdo pamažu.
Nusikeikę „pamaskovski“,
Mes sugrįžome daržu.

* * *

Kai buvo ramūs dar laikai,
Mylėjau aš tave karštai,
O dabar mane Tu pamiršai
Ir atėjūną pamilai.

Su juo Tu gyvenai linksmi,
Alutį gėrei, dainavai,
O kai ateidavo naktis,
Su tavim guldavo ir jis.

Tau buvo linksma ir smagu
Gyvent tarp rusų svetimų,
Tau nešė rūbus svetimų,
Iš lietuvičių atimtų.

Bet neilgai ir jis čia bus,
Bėgs atėjūnas į namus,
Tada paliksi viena tu –
Be atėjūnų, be draugų.

Nė vienas sūnus Lietuvos
Nebemylės tokios damos,
Nors ji visus meiliai kalbins,
Bet jos jau nieks neapkabins.

Bus per vėlu, kai susipras,
Batus, sijonus, kai praras.
„Kuda idioš?“ – nieks nepaklaus,
Kur ta Katiuša prisiglaus.

Verkšlens: „Tavarišč, kur esi?
Kodėl manęs tu nežiūri?
Sunku gyventi man basai,
Sijonas kiauras jau visai.

Kam palikai mane taip greit?
Yra berniukų, nėr kaip prieit...
Ateik, paguosk ir nuramink!“
Tėvelio ieškau jau aplink.

* * *

Sveikas, Stalinėli,
Tu raudonas jauti,
Draugai jau tave
Ruošiasi papjauti.

Trumenas pas turkus
Jau viską sugrūdo
Ir ruošias išmušti
Tą raudoną brudą.

Pasaulį tu norėjai
Pats vienas užkariaut,
Bet tučtuojau pradėsi
Tu, kaip tas veršis bliaut.

O, vai gi tu, bandite,
Sau sėdi Kremluij mieste,
Tačiau vis vien turėsi
Vien' kartą tu padvėst.

Nors tu esi ir „draugas“,
Mums „tėvas“, o ne ponas,
Vis viena mums būsi
Tu velnias tik raudonas.

Gimei tu banditu,
Banditu tu ir dvėsi,
Prisivirei sau košės,
Ir vienas ją suėsi!

* * *

Linksminkis, žmogau, linksmink vaikus savo,
Nes jau tie linksmi, kur mieste gyvena.
Tarnybas turi, puikias algas moka
Ir „Metropoly“ su Katiušom šoka.

Niekas nežinojo, kaip velniai atrodo,
Dabar tuos velnius ir ant rublio rodo.
Žiūrėk: ant šimto, ant to rublio pliko,
Žiūrėk: tas velnias be ragų paliko!

Stalinas – tai velnias, Lenins – padėjėjas,
Užtatai numiręs vietos neturėjęs.
Peklon nusigrūdo, velniai išsigando,
Dabar tie velniai po miestelius lando.

Linksminkis, žmogau, ant slidaus parketo,
Nes kai numirsi, gausi danguj vietą.
Aukštai sėdėsi, imsi dūšiom kyšių,
O mes kolchoze vaikščiosim suplyšę...

* * *

Saulutė patekėjo,
Užėjo debesiai,
Mūs tėviškę užvaldė
Raudoni ubagai.

Užvaldė mūsų šalį,
Naikina namelius,
Ir rūtom neužsėsi
Tuos rūpesčius, vargus.

Atėjo piktas skrebas
Ir skrebino duris,
Sakyki: „Motin, motin,
Kur tavo yr sūnus?“

Bet motina tylėjo,
Neišdavė sūnaus,
Užtai šaltam Sibire
Per amžius ji vergaus.

Budėk, budėk, lietuvi,
Už laisvę Lietuvos,
Kai driskius pamatysim,
Kulkosvaidžiai kvatos.

Iš vyžų virsta driskiai,
Mums vargas vargt gana,
Prašvis mums greit šviesesnė,
Gražesnė rytdiena.

Raudonas piktas gėles
Greit partizanai išskins,
Užtai mums sesės rūtom
Krūtines padabins.

* * *

Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta,
O mes ar sugrįšim kada?
Prabėgs mūsų dienos – gražioji jaunystė,
Širdyje pasiliks tik skriauda.

Už grotų plieninių gyvenimas eina,
Bet tik nebe tas, nebe tas...
Visa Lietuva atsidūrė kalėjime,
Ir kas ją, vargšėlę, į laisvę išves?

Aš silpnas ir menkas kalėjime už grotų,
Kentėsiu kančias aš kantriai,
Kad daugiau neverktų, daugiau nedejuotų
Vaikai pavergtos Lietuvos.

Į laisvę, į saulę, į ateitį šviesią,
Kad ji jau daugiau nebevergautų,
Pagalbos kas ranką nelaimėj ištiestų,
Pažadins iš sapno klaikaus.

Dievuliau brangiausias, už ką tiek kančių?
Ar drausta Tėvynę mylėt?
Nejaugi laimingos laisvos Lietuvos
Neteks daugiau jau matyt?

Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta,
O mes ar sugrįšim kada?
Kas iš mūsų dienų gražiosios jaunystės,
Kad laisvės Tėvynėj nėra...

* * *

Pražydo pirmos gelsvosios purienos,
Ir vyturėliai čiulba jau aukštai,
Išeina arti senas tėvužėlis,
Savoj žemelėj versti vagos.

Aukštai pakilo danguje saulutė,
Ir debesėliai plaukė taip aukštai,
Jis nežinojo, kad reikės palikti
Gimtuosius namelius, lygius laukus.

Jis nežinojo, ko vėjai siuto,
Ir ko nerimo sena širdis,
Tarytum atjautė savo nedalią,
Kad reiks palikti gimtus namus.

Pasviręs klevas graudžiai pravirko
Ir žalios rūtos su juo kartu,
Nes išvežė senus, senus tėvelius
Ir palydėjo liūdesyje juos.

Išvežė senus mano tėvelius,
Ir sesę išvežė kartu,
Tave palikęs, brangi gimtine,
Vaduot Tavęs aš išeinu!

* * *

Oi, laisve, toli pasislėpus,
Sugrįžki, sugrįžki kada!
Mes laisvės klajūnai beteisiai
Kovojam vien tik už tave!

Prie kelio palinkus bakūžė,
O joje vaikeliai maži.
Rasotą langelį jie pūtė
Ir šaukė: „Tėveli, kur tu?!“

Skaistveidis mėnuo patekėjo
Ir krito rasa nuo žiedų.
Maži našlaitėliai liūdėjo
Ir laukė sugrįžtant tėvų.

Mažyčiai neteko mamytės:
Ji mirė šaltam Sibire.
Turėjo tik vieną tėvelį –
Ir tas jau ant gatvės purve...

O Dieve, o Dieve, išgirski
Tas maldas ir aukas žmonių!
O jeigu jiems mirtį paskyrei,
Gailėkis vaikelių mažų!

* * *

Pamilau Tave, brangi Tėvyne,
Nuo pat kūdikystės dienų.
Ieškodams laimės juodam arime,
Aš Tau supyniau daug dainų.

Žali dirvonai, žvaigždėtas dangus,
Tamsioj naktelėj paukščių takai...
Man tas gimtinės kampelis brangus,
Kur tyliai ošia žali miškai.

Tie gražūs sodžiai, rūtų darželiai
Pavergė širdį mano giliai.
Ir išbarstyti sodo takeliai,
Tarytum purienos žydi gelsvai.

Tarp žalių rūtų gražiam daržely
Mergaitė kalba su žiedais.
Ji apdainuoja savo nedalią
Gegužės tyliais vakarais.

Dievuliau brangus, kodėl taip yra?
Laimužė, kur tu nuskridai?
Kodėl gi mūsų graži jaunystė
Vysta lyg rudeni žiedai?!

Mums buvo ilgos juodos dieneles,
Kas dieną bridom per vargus.
Ir brangus lietuvis ne vienas
Atrado Sibire kapus.

Arba toli ten, už Uralo,
Kur glūdi amžina naktis,
Kasyklos prakeikto metalo
Užtemdė jų melsvas akis.

Jie mirdami liūdnai kartojo:
– Mama, čionai mani kapai,
Ak, tėviškėle, šalie brangi,
Ak, kokie gražūs tavi laukai!

Ir tu, jaunute mergužėle,
Gėlele tėviškės laukų,
Nebesulauksi bernužėlio,
Neglostys tau šilko plaukų...

* * *

Lietuva brangi, Tėvyne mano,
Kada išplauksi iš kančių tvano?
Ant upės kranto kada stovėsi,
Pilna liuosybės laimės turėsi?

Tu daugel metų esi kankinta,
Lietuva mano, Tėvyne šventa!
Ką tik nuėmė retežių vieną,
Uždėjo antrą, kietą kaip plieną.

Ir vėl iš naujo tapai apkalta,
Sužeista širdis – širdis perversa!
Ir vėl pradingo linksmybė tavo,
Žiaurus liūdesys užviešpatavo.

Namelių vietoj – pelenų pusnys,
Darželių vietoj siūbuoja usnys,
Laukai, dirvonai, krauju aplieti,
Ir aptaškyti akmenys kieti.

Miškuose guli Lietuvos sūnūs,
Laukiniai žvėrys drasko jų kūnus,
Ir kiek paguldė į juodą grabą
Žiaurioji ranka prieš nelabo!

* * *

Mačiau ne kartą šiurpų vaizdą,
Šeimas kai vežė iš namų,
Kai motina ant rankų laikė
Pora vaikelių mylimų.

Vaikeliai klykė kaip paukšteliai
Šalia bealpastančios mamos,
Jau užplombuoti jų nameliai
Žiaurių budelių Lietuvos.

Mačiau, kaip tėvas nusiminęs
Laistė juos vandeniui šaltu,
Mažus vaikelius apkabinęs,
Dejuodamas verkė kartu.

Mačiau, kaip motina sugrįžus
Ir blaškės tartum beprotė.
Žiaurūs budeliai porą vyžų
Vien išjuokimui primetė.

Mačiau vagonus pilnutėlius
Iš bado mirštančių žmonių,
Mačiau vaikelius mažutėlius,
Mirštančius tarpe kalinių.

Mačiau, kaip turtus pasidalinę,
Jie gėrė, užė per naktis,
O išdavikai komunistai
Išdavinėjo lietuvius.

* * *

Neklausk, neklausk, brangi mamyte,
Už ką kalėjiman patekau!
Užtai, kad tėviškę mylėjau
Ir broliam valgyt padaviau.

Neklausk, kodėl veidai pabalę,
Sėdžiu tarp sienų keturių,
Aš nematau, kaip saulė teka,
Negirdžiu balso vyturių.

Išvežė toli, už Uralo,
Tremtinių brolių aplankyt,
O gal už tolimo Baikalo
Sniegynan galvą paguldyt...

Aptemo akys rūščių žvilgsnių,
Apkurto ausys nuo keiksmų,
Tik dėl Tavęs, brangi Tėvyne,
Kentėt ir mirti nesunku!

* * *

Šaltas vėjas užia, kaukia už langų,
O mano krūtinėj ilgu, neramu.
Skrustu nuriedėjo ašara viena,
O širdis vaitojo, laisvės trokšdama.

Neverk, motinėle, motule sena,
Neberymok prie vartų – jau ašarų gana!
Dar prabėgs pro šalį daug dienelių, daug...
Aš pas tave sugrįšiu – tu tikėk ir lauk!

Jeigu bus man skirta tokia ateitis:
Sibiras, Uralas, tolima šalis,
Takeliu sugrįšiu, laistytu krauju,
Nes Tave, Tėvyne, taip karštai myliu!

Man sapne vaidenos Nemuno krantai,
Girios, plačios lankos ir gimti namai.
Pabundu iš miego, praveriu akis,
Girdžiu: sargo žingsniai, raktų skambesys.

Niekas ir nežino, kiek tu čia kenti,
Kalinio dalužė, oi, sunki, sunki!
O saldi paguoda atskrenda tada,
Kai ramina širdį alpstanti malda.

Dievas neapleidžia smilgos palaužtos
Ir benamio paukščio, ištikto audros.
Neapleis ir mūsų tėviškės brangios:
Čia Marijos žemė, o vaikai mes jos!

* * *

Sukaukė rūščiai Sibiro vėjas,
Baltutės snaigės krito tyliai,
Lange parimus, vakarą tylų
Jauna lietuvė verkė tykiai.

Ak, Dieve brangus, kodėl Tu atskyrei
Nuo žemės šventosios, gimtųjų namų?
Ar aš nemokėjau mylėti Tėvynės,
Ar kalne aukštajam nurauti linų?

Sėjau aš rūtą, margus jurginus,
Laisčiau našlaites tarp jazminų,
Ant brolio kapo, kurs laisvę mums gynė,
Aš dėjau vainiką tarp samanų.

Aš papuošiau tėvo baltą seklyčią
Margais raštuočiais, margaisiais, margais.
Kaip gera čia būtų bernelio sulaukt!
Ak, Dieve brangusis, o kurgi jisai?..

* * *

Upės plauks į melsvą tolį,
Gervės lėks ir vėl sugrįš.
Nežinau, brangi mamyte,
Ar pabelsiu į duris...

Nežinau, pro kur pareiti:
Ar mūs sodelio takeliu?
Tėviškėlė pasikeitus,
Nėr darželyje gėlių...

Kur gimta bakūžė rymo,
Kur dainėles dainavau:
Iš laukų liko dirvonai,
Iš bakūžės – pelenai...

Jei pareičiau, kas gi lauktų
Prie vartelių geltonų?
Veltui tave vardu šaukčiau –
Tu toli ten, už kalnų!

Brolis toli už Uralo,
O močiutė jau kapuos.
Kas paklos man patalėlį?
Kas nuvargusį paguos?..

DAINOS IŠ RAMYGALOS UŽRAŠYTOS VYTAUTO ILEKIO

* * *

Ant Nemuno kranto smėlėto,
Pakėlus į dangų rankas,
Stovėjo jauna lietuvaitė
Ir kalbino šaltas bangas.

Sakykit, laisvutės bangelės,
Ar ilgai dar vargai kankins?
Ar ilgai spaus mus retežiai,
Uždėti piktųjų priešų?

Jie mano brolelį nušovė,
O tėvą marina badu.
Išdraskė mūs šeimos lizdelį,
Pravirkdė jaunutę mane.

Dėl jų mano motinėle
Atsigulė šaltuos kapuos.
Dėl jų likau našlaitėlė,
Nerandu ramybės namuos.

Sakykit, sakykit, bangelės,
Ar ilgai vargai kankins?
Ar greitai, ar greitai tėvelį
Manosios akelės matys?

1945 m.

* * *

Aš netikėjau, kad baltos rožės
Galės pavirsti erškėčiais dygiais.
Ir netikėjau, kad meilės žodžiai
Galės pavirsti kovų aidais.

Aš netikėjau, kad išdavikas
Ruoštų Tėvynei klaidius kapus.
Ir netikėjau, kad žemam žmogui
Savo Tėvynėj vietos nebus.

Aš apsirengsiu kareivio rūbais,
Galvą pridengsiu plieno šalmu.
Ir iškeliausiu į žalią girią –
Gal ten atrasiu savo draugus.

* * *

Audringą, tamsią, gūdžią naktį,
Kai vėjas užė laukuose,
Žygiavo broliai partizanai,
Nešdami laisvę širdyse.

Ant pečių kabo šautuvėliai,
O širdyse plieno drąsa.
Tik melsvos akys merguželių
Lydėjo žygin visada.

Prašvis laukai brangios Tėvynės,
Vergijos pančiai sutrupės.
Tada, mieloji mergužėle,
Priglausiu tave prie širdies.

Saulutė leidžias vakaruose,
Mėnulis teka danguje.
Žaliam miške po baltu beržu
Jo kapą puošia mylima.

1946 m.

* * *

Buvo gražus gegužės rytas,
Dar rasutė nenukritus.
Saulutė rengėsi tekėti,
O lietuvius vežė kentėti.

Juos vežė savi,
Savo kaimo pažįstami,
Juos išvežė toli, toli,
Iš kur sugrįžti negali.

Atskyrė tėvus nuo vaikų,
Brolius, seses nuo mylimų,
Juos išvežė toli kentėt –
Savo tėvynės neregėt.

Juos rado tebemiegančius,
Saldžius sapnus sapnuojančius.
Jie nesapnavo niekados,
Kad juos išveš iš Lietuvos.

Paliko tėvai namelius,
Žalias sodybas ir laukus.
Apleido sesės darželius,
O broliai bėrus žirgelius...

1948 m.

* * *

Dėl ko jaunos ima į karužę?
Dėl ko veža į tolimus rytus?
Dėl ko mes esam prasikaltę,
Kad mus veža į tolimus rytus?

Vaikai klausia: „Kur mūsų tėvelis,
Kodėl jis nebegrįžta nakčia?“
Motinėle pradėjo gailiai verkti
Ir pradėjo vaikelį migdyt.

– Mikit, mikit jūs, mieli vaikeliai,
Mikit, mikit saldžiuoju miegelio.
Mūs tėveliai jau toli rytuose –
Dievas žino, ar grįš jie kada.

1946 m.

* * *

Gražioj gėlėtoj pievoj
Tarp tviskančių gėlių
Vaitojo jaunas partizanas
Sužeistas nuo skausmų.

Sužeista jam krūtinė,
Bet plaka dar širdis.
O kam dabar gelbėti,
Jei laisvę gynė vis?

Sužeistas jis vaitojo
Tarp budelių rankų:
– Oi motin, motin miela,
Kaip likti be tavęs sunku.

Neranda jo nei brolis,
Nei motina sena.
Neranda jo sužeisto
Mergytė mylima.

Atveš jį į miestą,
Paguldys ant gatvės.
Tu nueik ir neraudok,
Nes jie tave tardys.

Kiek čia daug žūsta brolių!
Kiek daug gerų draugų!
Ir kraujas neišdžiūsta
Nuo gatvės akmenų.
1947 m.

* * *

Išėjo broliai iš miškelio
Ir ėjo keliais, takeliais.
Susėdo valgyt vakarienės
Ir prieš kelionę pailsėt.

Nors širdis jautė kažką bloga,
Bet lūpos žaidė šypsena.
Lietuviai neturi ko bijoti,
Nes jų veiduose matyt drąsa.

Rusų pulkai jau eina,
Apstojo kelius, takelius.
Sargybinis nepastebėjo –
Buvo tamsu, visur tamsu.

Buvo išleista daug raketų,
Liepsnojo kūliai ir šiaudai,
O mūsų broliai partizanai
Be galo gynėsi narsiai.

Vienas sužeistas partizanas
Narsiai dar griebėsi už ginklo,
Antram sužeistam partizanui
Paplūdo kraujas iš žaizdų.

Nors mūsų broliai narsiai gynės,
Bet jie jau baigė šovinius,
O rytą, saulei patekėjus,
Paguldė brolius septynius.

1947 m.

* * *

Jau girdėti patrankų gaudimas,
Liepsna tirpdo žaliuosius kaimus.
– Žūsime, broliai, gal mūsų toks likimas, –
Per kraują laisva Lietuva tepakils.

Ir nelaukit Jūs mūsų, sesutės,
Mes negrįšim baltais sakalais,
Nedainuosim dainų sutartinių
Kvapnios šienapjūtės vakarais.

O Dievuliau, kam leidai pražūti
Ir pavirsti baltais sakalais?
Juk mums buvo skirta laimužė,
Juk mūsų krūtinėj dar plakė širdis.

Jums, sesutės, rūtelių darželiai
Ir laukuose lelijų žiedai,
O mums partizanams, Tėvynės sūneliams,
Vien amžinas miegas ir šalti kapai.

1946 m.

* * *

Kas gi man, mergele, tokią dalią skyrė,
Kad reikės numirti šaltam Sibire?
Užkaltais vagonais lietuviai važiavo,
Žiaurūs komunistai smarkiai patruliavo.

Vilnius, gražus miestas, daug vargų patyrė,
Kad vienus nuo kitų plėšė, žudė, skyrė.
Skaidrus langas buvo, gert vandens norėjau,
Žiaurūs komunistai man vandens gailėjo.

Nelemta man Tėviškėj gyventi,
Nelemta man buvo juoktis su visais.
Ir mane vagonu dulkėtu
Išvežė likimas svetimais keliais.

Man likimas skyrė liūdną liūdną dalią
Ir liepė palikti viską, kas brangu.
Visko buvo gaila, bet užvis gailiausia
Mano mylimos mergaitės.

* * *

– Ko, sena močiute,
Gailiai pravirkai?
Gal suspaudė tavo širdį
Skausmai ir vargai?

Kam vistančiom rankom brauki
Gailias ašaras?
Kam virpančiom lūpom siunti
Į Dangų maldas?

– Kaip neverkti, neraudoti,
Kad kenčia širdis.
Vai, kas mano brangų
Sūnaitėlį gražins.

Jis išėjo gūdžią naktį
Su kerštu širdy.
Savo ašaras ir maldas
Aukosiu už jį.

O kai daug naktų prabėgo
Varguos ir skausmuos,
Mano mielas sūnaitėlis
Rados jau namuos.

Bet sugrižo jis negyvas,
Su skausmu veide.
Visas kraujuose paplūdęs,
Perskelta galva.

Nebylys gulėjo karste,
O draugų daugiau.
– Kelkis, kelkis, mielas vaike,
Atbuski, sūnau.

Oi neverki, motinėle,
Atbus Lietuva.
Mes atkeršysim už viską –
Oi daug priešų žus.

1945 m.

* * *

Kur Juodoji plaukia
Ir tamsi giružė,
Tenai auga eglės,
Uosiai ir beržai.

Pernai rudenėlį
Vidury giružės,
Tenai apsigyveno
Laisvės nešėjai.

Bet neilgai teko
Jiems tenai gyvent,
Neilgai skambėjo
Jų dainų aidai.

Iš draugų savųjų
Išdavikas rados.
Atvedė plėšikų
Gaują jis tenai.

Kai tik ankstų rytą,
Dar saulutei tekant,
Broliai šnekučias
Po žygių nakties,

Staiga netikėtai
Priešas juos užpuolė,
Ir žuvo berneliai
Pavergtos šalies.

Kaip gegužės naktį
Nuo šalnų pakąsti,
Nukrito žiedeliai
Jaunos gėlelės.

Taip ten vidur miško
Pervertom krūtinėm
Krito bernužėliai
Ant žemės šaltos.

Neieškos tėveliai,
Kur ilsis sūnelis.
Į šventas kapines
Niekas jo nelaidos.

Tiktai miško paukšteliai
Ir vilkai piktieji
Nekaltų grauš kaulus,
Po mišką nešios.

Lauks sena močiutė
Grįžtančio sūnelio,
Pražiūrės langelį,
Rankas prarymos.

Bet negriš sūnelis
Vidury naktelės,
Negriš aplankyti
Močiutės senos.

* * *

Lietuva, tu mano brangioji,
Pakelki žydrąsias akis
Į šitą Tėvynės gynėją,
Kur kautynėj ištiko žiauri mirtis.

Jo garbanos krauju pasruvo,
Ir akys įdubo giliai.
Tik karžygio šaltą lavoną
Bučiavo saulės spinduliai.

Mane motina augino
Ir vargo per dienas naktis.
Užauginus paleido varguose,
Kad papulčiau priešo naguos.

Paliko jis jauną mergelę
Ir savo senus tėvelius.
Jį priešai išmetė ant gatvės,
Nutraukė nuo kojų batus.

Jis basas, rūbais sudraskytais
Gulėjo ant žemės šaltos.
Ir kraujas iš lėto tekėjo
Iš jo sudraskytos galvos.

Lietuva, tu mano brangioji,
Kiek daug tu pagimdei sūnų,
Kurie kaip lapeliai pabalę –
Jie krinta ant tavo laukų.

Dėl laisvės brangiosios Tėvynės
Daug žuvo narsiųjų karių.
Krauju palaistyta žemė.
Dieve, gelbėk nuo priešų.

* * *

Mes išeinam – likit, sesės,
Auskit drobių rietimus.
Lekia paukščiai, žinių neša,
Kad Tėvynė šaukia mus.

Mes išeinam – broliai brangūs,
Nepamirškite vagos.
Ūžia giria, neša gandą,
Šaukia ginti Lietuvos.

Paskutiniai lapai krinta,
Broliai, eisim jau, sudie.
Vėtroj beržas jau palinko,
Mes nelinksim kaip jie.

Skriausti nieko mes neduosim –
Brolio, sesės nei dukters.
Už Tėvynės šventą laisvę
Mes numirsim, jei reikės.

* * *

Nauji laikai mums spindi, žydi –
Laisva galinga Lietuva.
Už bočių žemę ir tikyba
Štai plevėsuoja vėliava.

Petys petin, jaunime,
Draugai dvasią atgaivins.
Drąsiai pirmyn!
Mus šaukia Dievas ir Tėvynė.

Graži jaunystė mūsų žydi,
Nebijo vėtros ir audros,
Mus idealai nuolat lydi
Blaivybės, mokslo ir drąsos.

Petys petin, jaunime,
Drąsiai dvasią atgaivinsim.
Drąsiai pirmyn!
Mus šaukia Dievas ir Tėvynė.

* * *

Nedaug kuo skiriasi viens nuo kito
Rusų kareivis ir šuva.
Jiems vienas planas sustatytas –
Sutrypt, sunaikint Lietuvą.

Upelyje vanduo pakilo,
O gal nuo ašarų gaivių.
Ir tu eini, mūsų Tėvyne,
Vargingu kruvinu keliu.

Jau klykia paukščiai pabaidyti
Ir greitai negrįš savuos lizduos.
Ir mūsų broliai nesuranda
Savuos miškuos, savuos laukuos.

Šiandieną vienas draugas krito –
Linksmiausias buvo jis būry.
Ir jo lavonas paguldytas
Miestelio aikštės vidury.

Ant jo kepurės Vyties kryžius,
Ranka pakelta prie galvos.
Jis sako, kad pasiryžęs
Kovot ir mirt dėl Lietuvos.

Plačiai pravertos melsvos akys,
Balti jo rūbai kruvini.
– O motina, kas tau pasakė,
Kad vardą verkdamą mini?

Upelyje vanduo pakilo,
Prie kranto liejos ant žiedų.
O man jaunos lietuvaitės
Ant kapo atneša gėlių.

Ir žydi gėlės, jos nevysta
Ir dar nebaigia žydėt.
Tik vysta grožis ir jaunystė,
Sunku vergaut, sunku kentėt.

1947 m.

* * *

Nelaiminga dalelė tu mano,
Prakeikta dalia partizano.
Dieną naktį varguose kamuoji,
Dieną naktį varguose laikai.

Sudeginti namai gimtieji,
Išvežti Sibiran tėvai.
Partizano tik šautuvas brolis,
Ateitis – šaltieji kapai.

Priglaudžia mus tik žalias miškas,
Atjaučia tik ryto šalna.
Užtaria sesutė lakštutė –
Sunki partizano dalia.

Kai groja miške automatai,
Ir skrenda aplinkui mirtis,
Prisimenu gimtąjį sodžių
Ir melsvas mergaitės akis.

Mums žmonės galanda liežuvius
Ir deda banditų vardus.
Jie Tėviškę savo tik žudo,
Jie laisvi niekadės nebus.

* * *

Neverk, sesut, prie mano kapo
Ir man širdelės negraudink.
Tu uždainuok man linksmą dainą –
Mano krūtinę nuramink.

Tau švies saulutė ir mėnesėlis,
O man – tik tamsi naktelė.
Tau žydės gėlės lelijėlės,
O man – tyli juoda žemelė.

Mane nužudė pikti priešai –
Jie man išbadė akeles.
Peiliu pervėrė mano širdį,
Kad nematyčiau aš tavęs.

Ateik, sesut, prie mano kapo
Ir šalia rūtą pasodink.
Tavo širdis taip meiliai plaka –
Ir mane jauną prisimink.

Ateis birželis, žydės gėlės,
Tėvynė kelsis iš kapų.
Tik nesikelsiu aš iš kapo
Ir nedainuosiu tau dainų.

1952 m.

* * *

Nuimkit nuo kojų grandines,
Paleiskit iš urvo tamsaus,
Kur čiulba raibieji paukšteliai,
Kur motina laukia sūnaus.

Kur beržas svyruoklis svyruoja,
Kur sesės dainuoja dainas.
Paleiskit vargstančius brolius,
Grąžinkit jiems laisvės dienas.

O daina tolumoje suskambėjo,
Jos aidas pasklido toli.
Išvargintas kūnas virpėjo,
Akys jau matė laisvės dienas.
1946 m.

* * *

O laisve šventoji,
Kur tu pasidėjai?
Kam tave išblaškė
Žiaurūs rytų vėjai?

Ar greitai vėl atskrisi
Į mūsų padangę
Paskelbti Lietuvai
Tą laisvę brangią?

Ar greitai apleis gaudę
Kraugeriai čekistai,
Išgamos Lietuvos –
Mūsų komunistai?

Mus jie apstojo
Ginkluoti kaip žvėrys.
Žmones gaudė, vežė,
Vogė, ką nutvėrė.

O kas jiems pakliuvo,
Sveikas ar ligonis,
Greit iš namų vežė
Be jokios malonės.

O kas pabėgo,
Ir jie nesugavo,
Stribiteliai turta
Dalinos kaip savo.

Į vagonus grūdo,
Kiek tik galėjo.
Nors jie alpo, troško –
Niekas jų nežiūrėjo.

Kas gal apsakyti,
Kiek vargų patyrė?
Kurie silpnai buvo,
Tie vagonuos mirė.

Į Sibirą vežė žmones,
Nors visai nekaltus.
Miškuose paleido,
Ten, kur baltos meškos.

Ten tik siaučia audra
Ir mirtis vaidenas.
Kūnais mūsų brolių
Ten meškos maitinas.

Tūkstančiai jau mirė
Nuo šalčio ir bado.
Už kalnų Uralo
Ten kapus atrado.

Ten ant jų kapo
Niekas rūtų nesėjo.
Nei sesės, nei broliai
Ašarų neliejo.

Dėl jų mirties niekam
Širdies neskaudėjo.
Apkabinus kryžių,
Močiutė neraudojo.

O Dieve, pasigailėk,
Mūsų atpirkėjau.
Argi taip lietuviai,
Taip daug nusidėjo?

Panele Švenčiausia,
Gelbėk ir padėki.
Nors mūsų vaikelių
Tu pasigailėki.

1948 m. atsiųstas iš Sibiro.

* * *

Oi neklausk, sesute,
Kodėl taip nuliūdom,
Tėviškėj prie vartų
Kodėl mes parimom.

Kodėl nebeskamba
Dainų sutartinė,
Kai kada skambėjo?
Taip garsiai, garsiai.

O dabar tik tykiai
Mūs brangi dainelė
Lietuviškam kaime
Skamba taip tyliai.

Kaip gali skambėti
Linksma dainužėlė?
Kaip gal nedejuoti
Broliai sakalai?

Kaip gal nedejuoti,
Kai pasaulis žydi?
Drasko mūsų šalį
Alkani vilkai.

Dar tebebaltuoja
Plačiai išbarstyti
Lietuviški kaulai
Sibiro laukuose.

Vėl jau ešelonai
Mūs brangiausių brolių,
Baisiai surakintų
Slenka į Rytus.

Ak, neklausk, sesute,
Ko šiandien nuliūdom,
Kodėl mes parimom
Tėviškėj prie vartų.

Vėl jau ešelonai
Mūs brangiausių brolių,
Baisiai surakintų
Slenka į Rytus.

Ak, neklausk, sesute,
Ko šiandien nuliūdom,
Kodėl mes parimom
Tėviškėj prie vartų.

Mes jauni išeisim
Vieškeliais plačiausiais,
Mes krauju nuplausim
Tėvynės skausmą kartu.

1947 m.

* * *

Oi, pasimelsk, miela mama,
Už mano laimę ir mane.
Sunki dalis sūnaus benamio –
Oi, vargstu vargstu aš miške.

Tuos poteries, kurių išmokei,
Niekad nekalbu ramiai.
Tiek žudikų gaujos raudonos
Kovoja, gauda atkakliai.

Pervėrė širdį mano jauno
Mongolas juodas iš Rytų.
Raudonas kraujas mano nekaltas
Pasruvo kelme samanų.

Ten už miestelio, už malūno,
Skrajojo Angelas mirties.
Kai dvi nekaltos lietuvaitės
Raudėjo prie naujos duobės.

* * *

Partizanams einant sviro vasarojus,
Gal tai buvo vakar, gal labai seniai.
Vakarinę maldą jiems žiogeliai grojo,
Ir skaniai kvepėjo sode jazminai.

Prieš rūtų darželį pamažu žygiavo
Narsūs partizanai pavergtos tautos.
Švelnutis vėjelis jiems akis bučiavo,
Palinkus šakelė alyvų baltų.

Raudoni bijūnai žemyn galvas lenkė,
Ir prie jų stovėjo mergelė graži.
Partizanams priėjus: „Labas vakars“, – tarė,
Lūpose jos žaidė šypsena skaidri.

Tu klausais lakštučių lauko sutemoje
Ir skini žiedelį – myli jis ar ne.
Aš nesužinojau ir nesužinosiu,
Ar apverksi mūsų kritusį mane.

Tarp baltų alyvų, raudonų bijūnų
Ginklai suskambėjo laisvės nešėjų.
Jaunutė mergaitė meiliai kalbėjo –
Tartum lakštutė tarp žalių šakų.

Vai, už ką, Dievuli, tokia bausmė,
Kad užleidai šalį raudonų gauja?
Kelinti meteliai, kai kraujuose plaukia,
Mūsų nelaiminga brangi Lietuva.

Partizanų akys ašarom pasruvo.
Brangi lietuvaite, tiesą tu sakai:
Kad kraujuose plūsta brangi Tėviškėlė,
O už ją aukojas narsūs lietuviai.

Gal mes visi krisim kaip pageltę lapai,
Nespėję ištarti nei žodžių maldos.
Tik artojo žagrė lygins mūsų kapą,
Ir maži paukšteliai giesmeles giedos.

Gal mums reiks žūti prie krantų Dubysos,
Bejėgiams vaikeliams pavergtos šalies.
Neverk, mergužėle, nes bus už Tėvynę
Paskutinis lašas kraujo iš širdies.

1948 m.

* * *

Paskutinį sūnų į mišką išleidai,
Dėl Tėvynės meilės jį paaukojai.
Ir krito sūnelis didelėj kovoj,
Nesupiltas kapas – visi jį mindžiojo.

Žuvo jisai garbingai Lietuvos miškuose,
Kur vyras prie vyro už laisvę kovėsi.
Ir matė lietuvis, kaip brolis gulėjo
Ant gatvės – iš tolo jis į jį žiūrėjo.

Sesutė apalpo – mintim glamonėja,
Kad prie brolio prieit nebegalėjo.
Baigias, jau baigiasi kruvinos dieneles,
Gana jums bus žudyt Lietuvos bernelius.

1946 m.

* * *

Penkius metus tautos sargyboje
Budėjo Lietus nemarus.
Jis gynė savo Tėviškėlę
Ir jos žaliuosius laukus.

Gražią jaunystę puošė ginklai,
Girių ošimas guodė jį.
Lietus visuomet buvo linksmas,
Nors ateitis jo neaiški.

Daugel kartų Lietuviai teko
Pažvelgti mirčiai į akis.
Nors kulkos ardė gimtą žemę,
Bet neužgeso jam viltis.

Šiurpus kulkosvaidžių gaudimas
Niekad nebuvo jam baisus,
Nes jis pamilo sunkią dalią,
Kurį paskyrė pats Dangus.

Nekantriai laukė Lietus laisvės,
Lyg saulės – rytmečio aušros.
Bet šias gražias jaunuolio mintis
Jau dengė juoda sutema.

Tikėjo jis papuošt šalelę
Žiedais nevystančių gėlių,
Nušluostyt ašaras mamytei,
Klūpančiai ten, po smūtkeliu.

Staiga gražiausias jojo mintis
Suardo šėlstanti audra.
Nebesulauks jau Lietus laisvės,
Nes čia jo amžiaus pabaiga.

Jis duotą žodį ištesėjo,
Žūdamas už laisvę Lietuvos.
Nevystančias gėles prikėlė
Puošimui Tėviškės laisvos.

Tu pastatei puošnų paminklą
Garbingai žygiais ir krauju,
Užmiršdamas žemišką laimę,
Mirdamas kovoje tarp skausmų.

1948 m.

* * *

Sakyk, žaliuojanti eglaite,
Kas tau šiandien yra,
Kad mūsų broliai partizanai
Miškuose taip vergauja.

Ar ilgą laiką mes vergausim
Žaliuojančiam miškely?
Ar išeisim kada į laisvę
Gyventi prie namelių?

Kai tik išėjom iš miškelio,
Šnipeliai paskui sekė,
O kai susėdom pailsėti,
Jie priešus tuoj atvedė.

Penktadienio ankstų rytelį
Kulkosvaidžiai kvatojo,
Kai žuvo penki partizanai,
Gyvenimas praėjo.

1950 m.

* * *

Šventos Onos naktį
Į Traupio miestelį
Slapta atkeliavo
Žiaurioji mirtis.

Netoli kapinių,
Toj ramioj vietelej,
Du mūsų broleliai
Užmerkė akis.

Kada ugnim švietė
Šautuvai plieniniai,
O garsus jų aidas
Palietė miškus.

O kas gi žinojo,
Kad nelaimingi
Narsūs partizanai
Šioj naktelėj žus.

Dar nakties šešėliai
Juodą žemę dengė.
Pilki debesėliai
Plaukė dangumi.

Iš kišenės traukė
Plieninę granatą,
Kuri pasiliko
Drauge mirtimi.

Mirdamas Mariukas
Sunkiai sudejavo,
Granatos sprogimas
Pritarė dar jam.

Saulėgrąža tyliai
Tyliai dar dejavo,
Angelai rymoję
Ištiesė sparnus.

Su mumis keliausit,
Tėvynės sūneliai,
Jūsų išsiilgo
Mėlynas dangus.

Ką dabar galvoja
Sena motinėlė,
Kada jau pražuvo
Trečias jos sūnus?

Jos raukšlėtą veidą
Ašaros vagoja
Ir širdelę slegia
Liūdesys gilus.

1948 m.

Saulėgraža – Albinas Sauliūnas, gimęs 1926 m.
Ukmergės apskr., Taujėnų valsč. Pienių kaime.
Žuvo 1948 07 28 prie Traupio.

Mariukas (Maras) – Kleopas Timinskas, gimęs
1928 m., žuvo 1948 07 28 prie Traupio.

* * *

Tykus buvo vakaras be vėjo,
Partizanas mergaitei kalbėjo:
– Varginga dalelė ir mano,
Be laisvės gyvent partizanui.

Aukštai jau mėnulis pakilo,
Partizanas mergaitę pamilo.
Ir jie apie laisvę kalbėjos,
O rytą nušautas gulėjo.

Ilgai drauge jie dar kalbėjos,
Tikėjos sulaukti laisvės.
Ilgėjos broliukų, sesutės
Ir motinos savo senos.

Sudiev, jis mergytei pasakė,
Išėjo pro kiemo vartus.
O mirties šešėliai žiūrėjo,
Lydėjo jo žiaurius kelius.

Ir staiga šūviai pasigirsta,
Ir krinta sūnus Lietuvos:
– Sudiev, tu graži mergužėle,
Aš žūstu dėl laisvės brangios.

DAINOS, IŠSPAUSDINTOS PAGRINDINIAME LAIKRAŠTYJE „LIETUVA BRANGI“ 1947 m.

* * *

Ak, mamyt, mieloji mamyt,
Skinčiau šiandieną Tau gelsvą purieną.
Ir Aukščiausiojo laimės norėčiau prašyt:
Juk šiandien Tavo diena, Motinos diena.

Tau ievos, o miškuose žibutės,
Jau skleidžia lapus ir berželiai jauni.
Miško žibutė ir mes miške turim būti,
Būti dygliuotam partizano kely...

Mamyt, Tau kančia širdyje dar vis,
Mamyt, Tau krūtinėj labai neramu.
Tau kasnakt vaidenas toji naktis,
Kai aš išėjau iš gimtų namų.

Išleidai mane ašarotom akim,
Žegnojai, laiminai ir palydėjai.
Tąsyk pūga siuto pačiam vasary
Ir sniegą nešė žiaurūs vėjai.

Mamyt, Tau šiandieną liūdna ir ilgu,
Ir šūvis kiekvienas plėšo krūtinę.
Priešai rugiuose priveisė smilgų,
O Tau, mamyt, niekas žiedų nebepriskynė.

Ak, mamyt, mieloji mamyt,
Skinčiau šiandien gelsvas purienas.
Ir apkabinęs norėčiau prašyt
[Paskutinė eilutė neįskaitoma]

* * *

Lietuvą priešai žiaurūs pavergę
Juokiasi, geria, dainuoja...
Partizanas guli ant žemės
Ir visą dieną galvoja...

Guli ant žemės štai partizanas,
Guli ir sunkiai galvoja.
Tūkstančius kartų iš savo žemės
Priešus lietuvius išjojo.

Daugelį kartų spruko už vartų
Vokiečiai, lenkai ir rusai.
Dievas gražins vėl laisvę mūs vertą,
Jeigu vieningi mes būsim.

* * *

Mūs kruvinos skriaudos
Ir dygūs vargai,
Ir liūdinčiais kryžiais
Pasvirę kapai –
Tai sėkla šviesaus Lietuvos atgimimo.

* * *

O motina, sena, susiraukšlėjus,
Ko rytą vakare verki, dejuoji?
Ar tų sūnų, kurie miškuos ir vėjuos?
Ar tų sūnų, kurie į Sibirą važiuoja?

O gal duktė tau atilsio neduoda –
Jau kalėjime, jau metai žūna.
Ilga naktis. Aplinkui juoda, juoda,
Krinta ašaros... dažnai taip būna.

Perniek tau Stalinas rublius dalino,
Paleckis prisega garbės medalį.
Tavo širdis vaikus savuosius mini,
Ir niekas, niekas nuramint negali.

Tegu laisvi vaikai namolio grįžta,
Tegu sveiki purena vėl žemelę
Ir bolševikų amžiais nepažįsta.
Te laimė grįžta vėl į mūsų šalį.

Pirmajai būrio aukai

Mačiau – papilko tavo veidas.
Mačiau – kritai nuskintas priešo kulkos.
Ant skruostų tyliai nusileido,
Bučiuodamos tave, snieguolės smulkios.

Nekris su ašarom ant kūno
Sesuo nei motina, nei tėvas senas.
Ar švies saulutė, ar trenks perkūnas,
Šnabždės beržai: „Čia ilsis partizanas“.

Negros vargonai gedulingai,
Neskelbs varpai, kad žemę jau apleidai.
Rymos tik liūdberžiai sustingę
Prie tavo kapo saulei nusileidus.

Ateis pavasaris jaunutis,
Ant tavo kapo verks rasotos šakos.
Nustos Tėvynėj vėjai pūtę,
Klausysi tu, ką laisvi paukščiai šneka.

Virpės žavingos mėnesienos,
Naktinį šokį gnomai šoks audringą.
Minės tave žmogus kiekvienas,
Nes tavo žygių garsas nesustingęs.

Mačiau, kaip jaunas tavo kraujas
Nudažė purpuru balčiausią sniegą.
Bet gims gyvenimas vėl naujas,
Nors tu po juodu žemės veidu miegi.

Priesaika

Gūdžiu vidurnakčio metu
Keliai balti kur susibėga,
Iš žemės pusių keturių
Kažkas sutrukdo nakčiai miegą.

Iškyla metmenys juodi
Dangaus krašte žmonių stovyklų.
Po kryžium klumpa tuoj visi,
Į Dangų rankų miškas kyla.

– O Kristau, juk ir Tu kenti,
Kentėsiu, – Tėviškė vaitoja, –
Ir baigsiu priešo mirtimi
Ar poilsiu velėnoje šioje.

Taip kyla priesaika aukštyn,
O žvaigždės danguje plevėna.
Ir vėl išeinam pražūtį –
Liūdno Tėvynės partizanai.

* * *

Prisikėlimas. Varpai bažnyčių
Į dangų kelia, laimė skamba.
Tik mūsų kraštas dejuoja šičia
Ir džiaugsmo kelią vargu suranda.

Prisikėlimas. Daigeliai kalas
Ir šaukia pempės: „Gyvi! gyvi!“
O Lietuvėlėj ašarų marios
Ir kraujo upės – žiedai ankstyvi.

Čionai sugavo. Tenai nušovė,
Kitur iškraustė – plikus paliko.
Klaikus likimas, sunki vergovė,
Treti metai prie bolševikų...

Tačiau mes tikim Prisikėlimu,
Kurs neša viltį ir duoda galios.
Pirmi daigeliai jau kaltis ima –
Tuoį visą kraštą bus žalias žalias...

Gyva šakelė

* * *

Pūslėtos rankos grūdą beria
Ir tiki gausų derlių gaus.
Su meile dirbi žemę gerą –
Palaimins Dievas ir dangus.

Banguos kaip jūra vasarėjai,
Siūbuos kaip miškas ir šlamės.
Iš karo sūnus štai parjoja –
Ir rankoj dalgis sutviskės.

Duktė linksmai niūniuos dainelę
Ir dailiai pradalgius suims.
Uždirbtą sunkią savo dalią
Nebereikės išmest vagims.

Pūslėtos rankos beria grūdą
Ir tiki – gausų derlių gaus.
O vagys išdavikai judai –
Ką jie pasėjo, tą ir pajaus.

* * *

Šlama liepaitės, ošia pušelės,
Savo šakeles keroja.
O partizanas guli ant žemės
Ir visą dieną galvoja.

Ar nebėr vietos jau man Tėvynėj,
Kam gi į mišką išvartytas?
Ar ne artojas mano tėvelis,
Ar ne sūnus aš mamytės?

Niekam gi blogo, rodos, nedaręs
Nieko nevogęs, nemušęs...
Metai antri, kai pasibaigė karas,
Lietuvos dar laukia mūšis.

Laisvas lietuvis rusui bernauti
Niekad negali sutikti.
Mokame patys šeiminkauti –
Vysime Staliną piktą.

Mato kažin ką akys neramios,
Slenkantį rusą pamato.
Šoko staiga į priekį nuo žemės,
Griebė į rankas granatą.

Mojo – ir priešo nér ant pasaulio,
Lengva, vai, lengva krūtinėj.
Rodos, patenkinta šaiposi saulė,
Laisvai sugrįžus Tėvynėn.

Šlama liepelės, ošia pušelės
Savo šakelėm šlamiom.
O partizanai guli ant žemės,
Priešai klastingai vaidenas...

Bet ne vien rusai Lietuvą engia –
Slenka būrys išdavikų.
Ošdami medžiai juosius pridengia,
Slenka jie, slenka iš tyko.

* * *

Štai saulutė sužėrėjo,
Vis aukščiau kabinas.
Sujudėjo sukrutėjo
Visas utėlynas.

Dešimt bobų traukia plūgą,
Traktoriui sugedus.
Agronomas už parankės
Kombainą vedas.

Ir visiems jau nusibodo –
Metas pailsėti.
Ir giesmelę dėkavonės
Stalinui pradėti.

Brangus mokytojau, tėve,
Prašome suprasti.
Savo rojui ką pavogti,
Nebegalin rasti.

Su tarbom pro Kauną eisim
Lig Berlyno mūrų.
Ir visur plačiai paskleisim
Aukštąją kultūrą.

Eikit, eikit per Europą
Į pasaulį visą.
Kol visur našių kolchozų
Laimę padarysit.

Stalino herojus

Aukštaičių žeme.

Graži Aukštaičių žemė
Žydint vyžniom, ošulėm.
Žalios liepos dangų remia,
Žydė gėlės pakelėm.

Šodžiai skęsta žieduose,
Žarai banknos' vilnyja.
Kaip miela senelis slėptely
Ir gražu gražu mūsų šalys.

Kas rytą saulei tekant.
Aki vylioja žaros auksinės.
Plačios, pievoj, tarp gelmių,
Kamla usių, dainos mirdintės.

Dainose skęsta mūsų Tėvynė;
O dainos grašios, malonios.
Kardi juokas po tėviškes miestas,
Pakalčius, upes ir klonius.

Vis tolyn tolyn baltuosiu plentais
Ir kryžingais vieškeliais balti.
O kiekvienoj kryžkelėje
Bie kryžių kryžiai prikalti.

ALBINO BILINKEVIČIAUS-*BALČIO* DAINOS

AUKŠTAIČIŲ ŽEMĖ

Graži Aukštaičių žemė
Žydint vyšniom, obelim.
Žalios liepos dangų remia,
Žydi gėlės pakelėm.

Sodžiai skęsta žieduose,
Javai laukuos vilnija.
Kaip miela sesulės daržely,
Ir gražu gražu mūsų šalyje.

Kas rytą saulei tekant
Akį vilioja žaros auksinės.
Plačioj pievoj tarp gėlių
Skamba sesių dainos sutartinės.

Dainose skęsta mūsų Tėvynė,
O dainos gražios, malonios.
Skardi juokas po tėviškės miestus,
Po kalnus, upes ir klonius.

Vis tolyn tolyn baltuoja plentas
Ir kryžiuojas vieškeliai balti.
O kiekvienoj kryžkelėje
Prie kryžių kryžiai prikalti.

Tėviškės žydinčiuos laukuos
Beržų šakelės plakas.
Vosilkom žydinčioj padirvėj
Išmintas partizanų takas.

Ant Šventosios smėlio kranto
Vėjas gainioja klevo lapus,
Lieknos pušys, margos gėlės
Dengia bočių karžygių kapus.

Kapuos smėlio kapai supilti –
Tai aukos mūsų Tėvynei.
Iš alyvų kyla į dangų
Partizanų kryželiai mediniai.

Graži Aukštaičių žemė
Žydint vyšniom, obelim.
Žalios liepos dangų remia,
Žydi gėlės pakelėm.
1945 12 22

GEDULAS

Tėviškės laukus apgaubė sutema –
Visur juoda, tamsu ir nyku.
Kalnus, pievas, upes, upelius
Naktis apgaubė juodu vainiku.

Visur juodos vėliavos iškeltos –
Minia eina juoda, nerami.
Einu ir aš gedulo minioj,
Einu su perverta širdim.

Krenta lapai ir smulkutis lietus,
Gedulingą minią lydi chorai.
Iš dangaus su perkūnu ir žaibais
Krenta juodi mirties meteorai.

Minia eina vis tolyn, tolyn,
Greitai nutils liūdna daina.
Grįžta minia iš kapų. Palaidota ji –
Jos vardas Lietuva.

1945 12 23

* * *

Jei aš žūsiu už Tėvynę,
Broliai, mieli broliai, nenuleiskit rankų.
Mūsų brangia Tėviškėlę
Laisvės spinduliai telanko.

Jeigu krisiu kur prie kelio,
Broliai, mieli broliai, jūs kovokit iki galo.
Nestatykit man paminklo –
Tęskit mūsų idealą.

Aš kovoju už Tėvynę,
Broliai, mieli broliai, kenčiu ne sau.
Jūsų verksmų ir dejonių,
Žemės alsavimo klausau.

Gal sius audros dar didesnės,
Broliai, mieli broliai, budėkite drąsiai.
Prieš mus nauji žygiai –
Nauji žygiai ir balsai.

Jei aš žūsiu už Tėvynę,
Broliai, mieli broliai, nenuleiskit rankų.
Mūsų brangią Tėviškėlę
Laisvės spinduliai telanko.
1946 m.

KŪČIOS MIŠKE

Pro snieguotas pušų ir eglių šakas
Pietuose spindi mėnulio pilnatis.
Iš dangaus ateina vėjo nešama
Rami ir tyli šventoji Kūčių naktis.

Ant balto sniego apkloto stalo
Eglių šakos valgius apipynė.
Antri metai tylios naktys paslaptingos,
Antri metai Šv. Kūčios miško tankumyne.

Valgiai tokie prasti, bet savi,
Eglišakėse spragsi viena žvakė.
O aukštam aukštam nakties danguj
Žeri ir žiba gimusio Kristaus žvaigždė.

Partizanai, maldą kalbėt pabaigę,
Sėda už eglėm kvepiančio stalo.
Iš dangaus leidžias balti angelai,
Leidžias, leidžias, leidžias be galo.

Taip miškas nušvinta begaline šviesa,
Gėlėm pražydo šalta mėnesiena.
O gimęs Kristau, palaiminki mus,
Palaiminki šventąjį ryžtą ir kietąjį plieną.
1945 12 24

KŪČIŲ NAKTĮ

Kas per baltumas nakties
Ir žvaigždžių daugumas danguj!
Paukščių Takas pabalęs –
Žvaigždžių žvaigždelių aplinkui.

Visur balta, tyku ir ramu,
Tik toli, toli skalija šuva.
Pro šerkšnotus krūmus ir egles
Į mus žiūri Lietuva.

Mes bedaliai ir klajūnai,
Išsikaišę plienu ir granatom.
Šventojoj Kūčių naktį
Laisvę Tėvynei tematom.

Dievas vargą mums duoda,
Bet gražu, kaip pavasario žiedą
Kovoj kritę mūsų draugai
Su angelais danguje gieda.

O mes švenčiam antras Kūčias
Be Tėvynės, be laisvės ir namų.
Aukštam danguj mėnulis nušvito,
Aplinkui šviesu, miela ir ramu.

1945 12 24

* * *

Mačiau, kaip pikti vėjai
Laužė ąžuolo viršūnę.
Ir žalia tiesi nendrė
Siūbavo žaliai liūne.

Mačiau palei seną eglę
Verkei mergelės mylimos.
Verkei kaip nendrė liūne,
Kad tėviškėj nebėr mamos.

Tavo buvo baltas sodas,
Ir tėvai gražiai gyveno.
Šiandien toli nuo Tėvynės,
Toli toli Kazachstane.

Alpsta tėvas su mama,
Keikia šaltą priešų žemę.
O mūsų gimtoji šaly
Dienos juodosios sutemę.

O Dieve, Viešpatie mano,
Kokia miela ir saldi tavo kančia.
Tavęs verkia Kaunas ir Klaipėda,
Verkia Vilnius paslapčia.

Nemuno krantai ištvinę,
Dreba Vilnius, Paneriai.
O Dieve, Viešpatie mano,
Ar tai mūsų pražuvimui padarei?

Mūsų Tėviškės laukai sutemo,
Žiedams žydint užėjo ruduo.
Kuo prasikaltom mes tau,
O Dieve, Viešpatie, kuo?

Mūsų broliai trokšta Sibire,
Alpsta tyruose Kazachstano.
Už ką gi jie nubausti,
O Dieve, Viešpatie mano?

Gal nematys jie Tėviškės dangaus,
Tėviškės arimuos nedainuos.
Jų kaulus valkios šakalai
Šaltuos Altajaus kalnuos.

Mūsų brolių pilna žemė,
Pilnos šalys, pilnas vanduo okeano.
Kol jie mirė ne Tėvynėj,
O Dieve, Viešpatie mano?

Mūsų Tėviškės laukai sutemo,
Viešpatie, kaip vieniša tavo kančia.
Paras verkia Kaunas ir Klaipėda,
Verkia Vilnius paslapčia.

* * *

Neverk, mano mergele,
Neverk, mano mergele,
Eidama pas uosį,
Kad guli partizanai
Lietuvos laukuose.

Neverk, kad krito vienas,
Neverk, kad krito kitas.
Visas mūsų kraštas,
Kryžiais nukaišytas.

Neverk rūtų daržely,
Skindama jurginą,
Kad jauni broleliai
Gimtą šalį gina.

Parjos vyrai iš karo,
Plieno kardais sušvytruos.
Vėl skambės dainelės
Tėviškės laukuos.

Neverk, mano mergele,
Brolio laukdama pas uosį.
Dar patrankos gaudžia
Lietuvos laukuose.
1945 12 20

O MARIJA

O Marija, Dangaus Karaliene,
Šiandien baigiasi gegužis,
Baigia vyst ir ievos.
Nuo Tavęs lietuvis nenutols,
Kaip Nemuno ižas sudužęs.

O Marija, Dangaus Karaliene,
Tu visad lietuvių globoji.
Kaip žvaigždė mums šviesi
Ir laimę mum duodi.
Neapleiski mūsų kovoje.

O Marija, Dangaus Karaliene,
Mūs tautą laimini nuo seno.
Palaimink mūsų Tėvynę,
Palaimink visą šalį
Ir žygius Lietuvos partizanų.

O Marija, Dangaus Karaliene,
Mūsų Tėvynėj šiandien nyku.
Pas Dievą mum laisvės prašyk,
Kas mirė karžygio mirtim,
Tą vainikuok laurų vainiku.

O Marija, Dangaus Karaliene,
Šiandien baigias gegužis,
Ir ievos baigia vysti.
Nuo Tavęs lietuvis nenutols,
Kaip Nemuno išas sudužęs.

Oi, kaip liūdna, neramu,
Krūtinėj gęsta viltis paskutinė.
Žvilgterėk į laukus, brolau:
Pavasaris laukam vainikus nupynė.

Pas mus juoda ir klaiku,
Atsibodo krūmai ir eglaitės.
O tenai, žydinčiuos laukuos,
Aria artojas saulėj nukaitęs.

Pas mus amžinos klampynės,
Vis krūtinę graužia nežinia.
O laukuos žėri saulė,
Laukai žieduos patvinę.

Saulė gęsta, saulė teka,
O mes visad visad pasirengę.
Tėviškės laukuose baimė upėm teka,
Skamba daina po padangę.

Visiem laimė šypsos –
Pavasaris laukam vainikus nupynė.
O mum liūdna, neramu,
Krūtinėj gęsta viltis paskutinė.

1946 05 18

PAVASARIS

Toks linksmas pavasaris atėjo,
Žibuoklėm, žaliais lapais apsikaišęs.
Ir šaukia iš po žemių, urvų
Partizanus į pavasario vaišes.

– Išeikit iš požemių, urvų,
Iš laužų, eglišakių žalių.
Su šilta pavasario saulute
Jus visus pasveikinti galiu.

Iš pietų paukščiai sugrižę
Medžiuose čiulba kasdieną.
Jie palinksmins jums visus,
Jūsų širdis ir plieną.

Jus apkaišysiu ievų žiedais,
Pievose paklosiu žiedų jūres.
Mėlynom žibuoklėm ir baltom
Apkaišysiu jūsų kepures.

Taip sušukęs pavasaris jaunutis
Padavė kam lapą, kam žiedą.
Medžiai šakelėm siūbuoja,
Paukšteliai tik čiulba, tik gieda.

1945 12 23

* * *

Išeikit iš požemių, urvų,
Iš laužų, eglišakių žalių.
Gėlėm nusėsiu pievas ir aikštes
Ir pagrioves baltųjų vieškelį.

Miškai kaip rūtos sužaliuos,
Sužels laukuose krūmai.
Pailsėsit samanų pataluos –
Žali platūs jūsų rūmai.

Išeikit iš požemių, urvų,
Džiaugsmas spindės jūsų veiduose.
Pasisemkit saulėj jėgos,
O pergalę ašin Jums duosiu.

Taip aidi Tėviškės miškai,
Gyventi šaukia kryžius.
Pavasaris, toks mielas ir dosnus,
Palaimins partizanų žygius.

PAVOJUS

Pykštelėjo šūvis. Tekinas bėgu stovyklon.
Per balas, per krūmus – stovyklą pasiekiu greičiau.
Mašinos sustojo – rusai tik eina, tik šliaužia,
O NKVD stovyklos kvartalą apsupo jau.

Įbėgęs į niūrią stovyklą sušunku: „Antai
Mašinos sustoja. NKVD supa kvartalą,
Ten keliu ir kvartalo linija žalia
Rusai eina ir bėga, eina be galo“.

Stovyklą šiurpas nukratė. Rodos, tylu.
Viens kišasi už diržo granatą,
Kits šovinius – visi rengiasi kovai,
Aplinkui vadas kulkosvaidžius sustato.

Ir laukiam su ginklais sugulę,
O laukimas toks nuobodus ir sunkus.
Tik greičiau norim pamatyti žalias kepures
Ir surengti jiems čia Tėviškės pietus.

Tylu. Atšiaušia vienas rusas,
Toliau kitas, trečias, ketvirtas jau matos.
Vadas sušunka: „Ugnis, šautuvai, automatai!“
Kulkosvaidžiai pragysta, sprogsta granatos.

Rusai bėga, traukiasi atgal
Be vado, be tvarkos, sumišę.
Jie ilgai prisimins tą dieną –
Pirmą lietuvišką vaišę.

1945 12 28

Pavojus.

~~Šis. Mes ligoni stovyklon~~
Paprastelįs žuvis. Tekinas ligų stovyklon
Per bėgus, per kūnus - stovyklą pasiekiau, žveičiu
Mašinos rudojo - rūšis tik eina, tik šliausia
O N.K.V. D. stovyklon kvantžlę apmąpa jau.

Įkigas; mūšis stovyklą mūšis: - antai
mašinos rudojo, N.K.V. D. rupa kvantžlę,
Ten kulis iskvantžlę liūpa šalia
Rūšis eina is liūpa, eina be galo!!

Stovyklą liūpas nutarė, Rados tyglu.
Giedas kišani mūšis grandis
Kito šovini - visi rūšis isnane
O aplinkui vėl kėkavaišis mūšis.

RUOŠKIS ŽYGIUI

Ruoškis žygiui, savanori.
Kardą rišk prie šono.
Josim, greitai josim
Pribaigt slibino raudono.

Drąsiai, drąsiai pirmyn!
Vadas mūsų laukia.
Jojam pievom ir keliais,
Jojam žydinčiom palaukėm.

Svyruos berželiai pakelėje
Gluosnis prie kelio pakryps.
Mūsų žemė sudrebės
Ir paraku laukai pakvips.

Drąsiai, drąsiai pirmyn!
Laisvė jau mum žydi.
Mūs taikli ugnis
Išgamas namo palydi.

Žemę krauju paliesim,
Išvalysim Tėvynę ugnimi.
Ir tada laisvos šalies
Niekada nemindys svetimi.

Drąsiai, drąsiai pirmyn!
Jau kulkosvaidžiai pragydo,
Ir laisva mūsų šalis
Amžiais tegu žydi!

1946 06 04

Spindi ir raibsta akyse
Klevai, lieknos eglės, pušys, genių iškalinėtos.
Spindi akyse apleistos stovyklos,
Siauri ir platūs urvai, duobės molėtos.

Akyse kaip kurmių išraustos slėptuvės,
Takai nuo jų veda praeivį į šalį.
Kai apsupa mišką ar vėtros užaina,
Greit slėptuvės angos atrast negali.

Slėptuvės anga – tik žmogui įlįsti.
Slėptuvė slėny, netoli balaitė.
Slėptuvė iki kelių šaltučio vandens,
O ant dangčio žaliuoja eglaitė.

Kai griausmu Tėviškės miškai nuaidi,
Į lietuvių švilpia prieš šūvis.
Skausmo kiek, verksmo sužeistų,
Partizanus paslepia šaltos ir nykios slėptuvės.

O tos stovyklos, juodos stovyklos,
Lietui palijus, purvo lig kelių.
O kiek landynių budelių žemų
Statyta iš žievių ar eglių šakų.

Landynė prikrauta turtų „banditų“:
Tai ruska milinė purvina ir juoda,
Brezentas, šlapias ir sustrynęs,
Užsikloti vakare nuo uodų.

Spindi ir raibsta akyse
Stovyklos, slėptuvės, saliutai kautynių.
Visų įbrėžtos žaizdos širdyse –
Jau mūsų draugai krito devyni.

1945 12 26

SUDIE

Sudie, mielieji draugai,
Ir dar kartą sudie,
Drąsiai išeiname į žygį
Ir negrįšim mes šiandien.

Nors šiandieną lietus lyja
Ir griautiniai ore trankos,
Sudie, laikas mum išeiti,
Imkime ginklus į rankas.

Mes nebijom pikto priešo
Nei jo pekliškos ugnies.
Žaibai Tėviškės laukuos
Mum takus nušvies.

SUSITIKIMAS SU DRAUGU

Sėdžiu ant juodo kelmo,
Pasirėmęs šautuvo tūta.
Ant linijos, apaugusios krūmais
Lyg juoduoja, lyg kruta.

Eina artyn, staiga sustoja.
Aš atsikėlęs ranka pamoju.
Ateina. Pažinau – tai Juozas.
Šaukiu: „Sveikas gyvas, kaip gyvuoji?“

Puolam viens kitam į glėbį,
Džiaugsmui neberandam žodžių.
Ašarom pasrūva akys.
Ašaras nuo mūsų veido
Geria karšta saulė godžiai.

– Sveikas sveikas, seniai nesimatėm,
Sakyk, kaip sekas?
Antri metai vargstam tarp eglių,
Sakyk, kuo papuoštas tavo kovų kelias?

Einam per krūmus, per balas,
Pilnos dumblo čiurkši kojos.
Aš kalbinu vis draugą,
Klausiu, kaip jam kojos.

Dingo mūsų laimė,
Mūsų laimė nebelanko.
Ach, taip. Sakai, kad bolševikai
Išmušė kulkosvaidį tau iš rankų?

Puiku, puiku, prisimenu,
Kai mes buvom pasižadėję
Kovot už laisvę ir nelaukt
Aušros, vergiškai rankas sudėję...

Puiku, drauguži, puiku...
Sakai, bolševikai labai jus puolė?
Na, matai, kur mes susitikom,
Ir pripratom prie kieto guolio.

Gera tu prisimeni mane?
Ir mokyklą, ir visus draugus?
Gaila mokyklos, visko gaila.
Et, nieko. Lai tik laisvė mūsų bus.

Perėję per klaną, kitą,
Partizanų stovykloje atsidūrėm.
Stovykla. Puiki stovykla,
Uždengta žaliom eglių kepurėm.

Atsisėdu ant eglinio rąsto,
Juožas man padeda duonos riekę.
Valgau duoną su pienu ir kalbam,
Kalbam apie viską ir apie nieką.

– Taip. Nesimatėm dveji metai...
Daug pavojų matėm, daugel pridrebėjom.
Ar prisimeni, kai vaikščiojom per naktį
Po miesto sodą ir alėjom?

– Prisimenu... puiku... viskas praėjo...
O gal turi degtinės?.. Ko juokies?
Tik švarios kaip marių vandens lašas –
Nerimą nuplaut nuo širdies...

Tu šypsais... Tu juokies...
Tiesa, negėriau aš, negėrei tu.
Žinai... Sunkus partizano kelias –
Man širdyje visada kartu.

– Sakai, kad laisvė nebetoli...
Turim iškentėt tik gegužį.
O paskui... Šventė ir saliutai.
Tai puiku... puiku, drauguži.

1946 06 03

TĖVO ŽODŽIAI

Baltom rožėm kelias žydi,
Žydi vieškeliai, laukai, pagriovės.
O tu, piktas žiaurus vėjau,
Kada keliausi pailsėt, pūsti paliovęs?

Visur balta balta ir klampu,
Sniego iki kelių... kurgi tu beeisi?
Laukuos švilpia vėjo uraganai,
Švilpia rožėm žydinčiais keliais.

Vakaras ateina vis artyn,
Pūga ima siusti dar labiau.
Baltai žydinčiu keliu
Tako nematyti jau.

Eik, mano sūneli, į klojimą,
Į žaliąjį pievų šieną.
Su savim paimk milinę,
Granatą ir šaltąjį plieną.

Pailsėk ramiai ligi rytoj,
Nuslinks debesys gerti,
O kai ims dienele aušti,
Gali vėl miškan išeiti.

Jei tokioj baisioj nakty
Tave apsuptų rusai klojime
Ir atslinktų išgamos savi –
Mesk granatą jiems.

Negailėk, sūnau, klojimo –
Benamis tujenai esi.
Laisvėn teveda tave
Vargas ir parako ugnis šviesi.

Likai našlaitis: be Tėvynės,
Be jaunystės, be namų.
Užgeso žvaigždės sidabrinės –
Visur liūdna, baugu, neramu.

Praeis, praeis baisioji pūga,
Nutils našlaičio verksmai gūdūs.
Pakils Saulėn mūsų Tėvynė,
Iš tirono nagų išsprūdus.

1945 12 26

VASARIS

Ir vėlei baltai pasipuošęs,
Bet tau nešdamas vargus.
Nėr juoko ir laimės akyse,
Kaip buvo prieš 29 metus.

Vasarį prieš 29 metus
Trispalvė erdvėсна kilo, pakilo.
Ne šiandien ir ne vakar, lietuvis
Nuo amžių laisvę pamilo.

Jau Vytautas Didysis prie marių Juodų
Skelbė vardą Lietuvos ir gynė
Mūsų žemę nuo grobikų
Ir Baltijos pakrantę gintarinę.

Mūsų tėvai narsiai kovės,
Į kautynes ėjo šventai.
Kur buvo kautynės, šiandien šventovės
Ir stiprybė Giedraičiai, Širvintai.

Mūsų tėvai išvadavo
Ir brolių latvių žemes.
Palaužė Bermonto pulkus.
Liko broliais tėvai ir mes.

Šiandien užgriuvo vėl nelaimės,
Slenka gaujos iš Rytų.
Nebe laikas verkti ir dejuoti.
Partizanai laisvę atkovosim – aš ir tu.

Tai kas, kad vasaris krauju pasruvęs,
Jei mūsų tiek daug iškovota.
Nuo amžių didvyris lietuvis.
Mūsų žemė broliais nuklota.

Gal šiomet paskutinis vasaris
Toks liūdnas, baugus.
Vėl juokas ir laimė mums švies,
Kaip švietė prieš 29 metus.

1947 02 01

ŽYDI

Pas mergelę žydi vyšnios,
Pakluonėje pageltę pievos.
Pas mus – žalioj girelėj,
Baigia vysti baltos ievos.

Pas mergelę žydi rožės –
Kaip darželio gražumėlis.
Mum nuvyto baltos ievos,
Mum nežydi jokios gėlės.

Tėvo sode obelys pabalę –
Mum parudo baltos ievos.
Vėjas vaiko margus žiedus
Po gėlėtas tėvo pievas.

Mum nubiro žiedai ievos –
O Tėviškės laukai pražydo:
Melsvos alyvos ir vosilkos žydi
Kaip saulutė dangaus šyde.

Mum nežydi jokios gėlės,
Nors gėlynai nusodinti.
Partizanų žygiai mūsų tautai
Lai šią vasarą sužydi.

TREMTINIŲ DAINOS

Iš kairės: Ališauskienė nuo Pabaisko, Marytė Staniulytė iš Pabaisko, Bronislava Stimburiėnė iš Laičių. Igarka 1948 m.

Ant taigos kalnelio,
Po žaliom pušaitėm
Vis dar stovi kryžius
Mūsų laukų našlaitei.

Neateina niekas:
Nei sesuo, nei brolis.
Koks sunkus, koks šaltas
Prie Igarkos molis.

Jai „Sveika, Marija“
Pušys tyliai ošia.
Ir pušelės žalios
Prie jos kapo liūdi.

Ar ūžia, siaučia Sibiro vėtros,
Ar baltos snaigės krinta tyliai,
Lange parimus vakarą tylų
Graži lietuvaitė verkia gailiai.

Kodėl, Aukščiausias, mane atskyrei
Nuo savo žemės, gimtų namų?
Ar nemokėjau mylėt Tėvynės,
Aukštajame kalne rauti linų?

Žali dirvonai, žvaigždėtas dangus,
Tamsi naktelė, paukščių takai.
Matau Tėvynės kampelių brangų,
Kur tyliai ošia žali miškai.

DUOKIT ŽEMĖS SAVO

Toks rytas ūkanotas,
Paniurus Jonava
Liūdnai palydi brolius
Į šalį svetimą.

Tik rankom pamosavom,
Senelių klegesys:
– O duokit žemės savo
Kuo mums akis užbers?

Giručės šimtametės,
Jūs priglaudėt vaikus.
Toli mus mirti veža –
Į svetimus kraštus.

Vaikutis gailiai klykia
Ir klausia vis mamos:
– Kodėl tėvelis liko?
– Jis gint eis Lietuvos.

Mergaitė nusiminus
Kartoja vardą jo,
O Jonavos pušynas
Jau liko tolumoj.

Palydi senas Vilnius
Tikrus vaikus tautos.
Naktis vagonus supa –
Jau mums nebus dienos.

O ne, sena močiute,
Tėveli, ne, brolau.
Paliaus tie vėjai pūtę –
Sugrįšime tuojau.
Juzė Dirsytė, 1949 m.

* * *

Gimtajame kaimelyje
Lakštutė čiulbėjo,
Plačiame Sibire
Lietuviai kentėjo.

Neverkia mergelė
Žuvusių kovoje,
Ir ramiai sau ilsis
Žemelėje šaltoje.

Ant mano kapelio
Gėlelės nuvyto,
Graudžiomis ašarėlėmis
Mergelės laistytos.

– Atsikelk iš kapo,
Mylimas berneli,
Padėk man išvargti
Pasaulio vargelį.

– Negaliu aš keltis
Iš šaltų kapelių,
Negaliu padėti
Tau vargti vargelio.

Grįžk, sesute išvežtoji,
Nuo Sibiro dykumų.
Grįžk, dukrele mylimoji,
Gana šalti tarp ledų.

Jau nupynėm tau vainikus
Ir išbarstėm takelius.
Ryto saulei patekėjus,
Klausinėjom paukštelių.

Jei paklysi, neatrasi,
Kur Tėvynė, kur namai.
Paklausyki atsistojus –
Nuolat skamba ten varpai.

Palypėk ant aukšto kalno,
Ten Tėvynę išvysi.
Balti kryžiai, kraujo žymės,
Verksmą mamos išgirsi.

Užrašė Onutė Atkočiūnaitė, Ukmergė 2014 m.

Kūčių vakaras liūdnas
Nuo Tėvynės toli.
Nėr plotkelės nei duonos –
Tiktai skausmas širdy.

Siaučia Sibiro pūgos,
Tėviškėle, kur tu?
Ašarėlėm paplūdus,
Vietos sau nerandu.

Rieda ašaros graudžios,
Širdį drasko rauda.
Nebemielas pasaulis –
Taip toli Lietuva.

Pasiilgau tėvynės,
Jos berželių žalių
Ir padangės žydrynės,
Bet sugrižt negaliu.

* * *

Nenuliūskit, mano brangūs,
Kai laušite Dievo pyragus,
Kad prie švento Kūčių stalo,
Mano vieta tuščia bus.

Kad sustojus apie stalą
„Tėve mūsų“ sukalbėt,
Šitų žodžių iš jos lūpų
Man neteks šiomet girdėt.

Kada melsite Mariją
Laisvės ir dangiškos globos,
Aš išvargęs grįšiu zonon,
O lauke pūga raudos.

Stepėj siaus baisus buranas,
Sniego sūkurius blaškys.
Užlipdytos sniego akys
Jūsų skausmo nematys.

Bet širdis pajaus iš tolo
Kančią kenčiančių žmonių,
Kurie linki man gerovės
Iš visos širdies gelmių.

Kenčiantį niūraus barako
Narai kalinį priglaus.
Ir per visą ilgą naktį
Jį čia sunkios mintys spaus.

Štai praleisiu šventas Kūčias
Klaikių stepių glūdumoj.
Ne bažnyčioj, bet barake
Ir paskėsiu už jus maldoj.

Paprašysiu gero Dievo
Išklausyt mano maldos.
Atitolinti nuo vargų,
Kuriuos kęsti taip sunku.

Kartu melsis milijonai
Tokių vargšų kaip ir aš.
Iš kalėjimų ir barakų
Pūgos maldas Dangun neš.

Jas nuneš prie Dievo stalo,
Baltom rožėm jas išpuoš.
Jis išklausys mūsų maldas,
Kančias laime vainikuos.

Dovanokit, kad šiandieną
Toli būsiu nuo namų,
Neatvyksiu per Kalėdas
Išbučiuot Jūsų visų.

Neliūdėkit, mano brangūs,
Kad ir kaip būtų sunku.
Aš tikiu – kitas šventas Kalėdas
Švęsime visi kartu.

Degs eglutėje žvakutės,
Žvilgsnis žvilgsnį glamonės.
Šypsenoj brangios mamytės
Vėl saulutė suspindės.

Nebegaus širdy buranai,
Širdy skausmas nevaitos.
Išnyks pėdsakai vergijos,
Švies mums saulė Lietuvos.

* * *

Nors dainas dainuoju,
Širdis nerami.
Nameliai gimtieji
Taip toli, toli.

Žalias krantas Beriusos
Tyvuliuoja vis.
Graži, bet nemiela
Svetima šalis.

Kad sparnus turėčiau,
Lėkčiau per naktis.
Namelių gimtųjų
Pabelsčiau duris.

Nors ten niekas nelaukia –
Brolis nei mama.
Užžėlę takeliai,
Man ir to gana.

* * *

Rauda rudens vėjas, blaškos už langų,
Man krūtinėj ilgu, liūdna, neramu.
Skrustais nuriedėjo ašara tyra,
O širdis vaitoja laisvės alkana.

Pabundu iš miego, praveriu akis –
Aidi sargo žingsniai, raktų skambesys.
Niekas nežino, kiek aš čia kenčiu,
Kalinio dalužė slegia man pečius.

Lyg pakąstas žiedas rudenio šalnos,
Ilgisi jaunystę laisvės ir dainos.
O tyli paguoda atskrenda tada,
Kai ramina širdį nuoširdi malda.

Oi tu motin, motina miela,
Nerymok prie vartų – ašarų gana.
Gal prabėgs pro šalį dar dienelių daug,
Pas tave sugrįšiu – tu tikėk ir lauk.

Bet jeigu man skirta tokia dalia –
Sibiras, Uralas, šalis tolima,
Keleliu sugrįšiu, laistytu krauju, –
Tave ir Tėvynę aš karštai myliu.

Dievas neapleidžia smilgos palaužtos
Ir benamio paukščio, ištikto audros.
Neapleis ir mūsų Tėviškės brangios –
Čia Marijos žemė, o mes vaikai jos.

* * *

Sudie, gimtoji žeme,
Sudie, mamyt brangi,
Sudie, miela mergaite,
Mus ištremia toli.

Aplūžusiam vagone
Be duonos, be vandens
Į Sibiro platybes
Visus mus išgabens.

Ten saulė mūs nešildys,
Nutils skambi daina,
Iš skausmo gelia širdį –
Tai tremtinių dalia.

Tėvyne, lauki mūsų
Sugrįžtant atgalios,
Kai žiaurios rankos rusų,
Mums laisvę atiduos.

Sugrįšim į Tėvynę
Su smilkiniais baltais,
Tik daina sutartinė
Jau aidu nebeskleis.

* * *

Sukaukė šaltas Sibiro vėjas,
Baltutis sniegas krito tyliai.
Lange parimus vakarą vėlų
Graži lietuvaitė verkė gailiai.

Už ką Aukščiausias mane atskyrė
Nuo savo žemės, gimtų namų?
Ar nemokėjau mylėt Tėvynės,
Aukštajam kalnely rauti linų?

Sėjau daržely rūtas, jurginus,
Puošiau smūtkelį tarp jazminų.
Ant brolio kapo, kuris laisvę gynė,
Dėjau vainikus tarp samanų.

Išpuošiau dailiai tėvelio klėtį –
Gražiausiais raštais margai, margai.
Tenai būt gera bernelio laukt,
Bet, Dieve brangus, kur tie namai?

Juzė Dirsytė

* * *

Svetimas kraštas, tremtinio padangė
Užmerkė melsvas tavo akis.
Ošė tik miškas upės pakrantėj,
Kai migdė tave gilus sūkurys.

Kapas supiltas stovi iš smėlio,
Paklaust norėčiau vietoj maldos:
– O lietuvaite, ko čia atėjai,
Parnešti laisvės ar vargo dalios?

Sese, per anksti, ne laiku išėjai,
Likimo žiauraus vedama.
Grįžti Tėvynėn žadėjai,
Išauti drobes, palaistyt gėles.

Broliai ir sesės nuliūdę paliko,
Prisisegę šydus juodam atlake,
Tavo vestuvinį žiedą ir rūtų vainiką –
Viską sudėjo tavo karste.

Kas pakvies į svetainę
Piršlius, kai atjos jie žirgais?
Kas pasitiks, kai mes su daina
Namo sugrįšim laisvės keliais?

Sesutę sutikti pasveikint užklydai:
– Štai grįžtu iš vargo šalies.
Džiaugsmais daina mus palydi,
Norėtūsi Saulę priglaust prie širdies.

Ašarą braukia, mini vargelį,
Mama pasitikus grąžo rankas.
Žuvo mergaitė, nér jau dukrelės,
Į upę žiūri, grūmoja bangas.

Kelias mūs laukia, ilsėkis, sesute,
Nors tavo kapo niekas nelankys.
Pavasario rytą užklydusi gegutė
Pasaką liūdną tau pasakys.

Daina skirta nuskendusiai lietuvaitei

* * *

Šulinio svirtis raudėjo,
Verkė beržas ir klevai,
Kada iš tėvų pastogės
Sibiran išvažiavai.

Liko sesės austos drobės,
Liko neverpti linai.
Tiktai tau neliko vietos
Toj žemelėj, kur gimei.

Motinėlė įsidėjo
Grumstą žemės nuo namų,
Kad uždėčiau ant jos kapo,
Jeigu Sibire mirtų.

Sibiro speiguos barakai
Nesušildys mūs vaikų.
Čia ir Saulė lyg užgesus
Nebeskleidžia spindulių.

Leiskit grįžti į Tėvynę,
Leiskit grįžti į namus.
Mes, kaip tie gandrai parskridę,
Rasim savo laukus.

* * *

Vos tiktai užaugau,
Vos tik pražydėjau,
Bet žalioj jaunystėj
Laimės neturėjau.

Ant upės pakrantės
To niūraus Uralo,
Kiek žmonių kankinas –
Nematyti galo.

Mačiau čiulbant paukštį,
Koks jis laisvas yra,
O mums pagalvojus
Ašarėlės byra.

Kurie namie likot,
Mūsų negailėkit,
O kad mes sugrįšim,
Laukit ir tikėkit.

UNGURIO POEMA

Poemą sukūrė mokytojas iš Pagirių
ANTANAS UNGURYS

*„O skambink per amžius vaikams Lietuvos,
Kad Laisvės nevertas, kas negina jos.“*

POEMA DIDVYRIAMS

Argi manėm sutikti audras
Ir kaimynų klastingąją lemtį?
Kad kančias mes kentėsime bendras,
Ir galės mus į Sibirą tremti?

Kad reikės mums palikti namus,
Mūsų tėviškę žalią kaip rūtą.
– Ko, lietuvi, buvai tu ramus?
Jei už laisvę kovų jau daug būta.

Puolė mus iš rytų, vakarų,
Į mūs šalį bandydavo vykti.
Nebijojo lietuviai kovų –
Jie sutramdė jų narsą ir pyktį.

Ugnyje šimtmetinių kovų
Savo laisvę lietuviai apgynė.
Narsiai kovės miškuos, ant kalvų,
Ir galinga jų buvo tėvynė.

Ar dabar pabijojo vargų?
„Nekariauti“, – jie atmetė mintį.
Nebeteko tėvynė sargų,
Jau nebėr kam takelį praminti.

Jie išėjo tėvynės vaduot,
Nes dvasia juosius vedė Pilėnų.
Priešams spėjo daug smūgių suduot
Ties Pagiriu, Raguva, Lėnu.

Ir tamsiom naktųžėlėm rudens
Jie su priešais kariaudavo – mušės
Prie melsvų ežerėlių vandens,
Prie sraunios ir čiurlenančios Mūšos.

Kaip ir Margio Pilėnų pulkai,
Kiti patys sau skirdavo mirtį.
Juos pridengdavo miško rūkai –
Buvo priešai ir žvėrys įnirtę.

Nenustojo didvyriai kovot,
Savo žodį tėvynei išlaikė.
Jiems reikėjo slėptuvėjų buvot:
Po miškus jų ieškojo ir vaikė.

O slėptuvėjų koks vargas baisus:
Oro maža ir drėgna, ir ankšta.
Baisumus jie iškenčia visus,
Kol diena nudienoja ir blanksta.

Ir nuo šūvių dundėjo miškai,
Skausmas širdis mums geliančiai spaudė.
Jiems, sesute, gėles tu raškai,
Kitos drobes baltąsias jiems audė.

Kai pavasaris eina keliais,
Pagerėja jaunatviškas ūpas.
O saulutė karštais spinduliais
Išbučiuoja baltančias jų lūpas.

* * *

Nepanoro jie tapti vergais,
Svetimųjų vergijon pakliūti.
Grumtis ryžos su savo vargais,
Eit per ugnį, per šaltį ir liūtį.

Kai tėvynė daug nešė skriaudų,
Jie norėjo neleisti jos engti.
Dėl sesučių gailiųjų raudų
Jie kovos nenorėjo išvengti.

Ir dėl laisvės tėvynės žalios
Jie sutiko ir kovą, ir mirtį.
Nesitraukė nė viens atgalios
Ir nusinešė laimę ir viltį.

Savo žygiais, narsa ir svajom
Jie garbės sau vainiką nupynė.
Kovomis ir dainelėm naujom
Jie išgarsino amžiams tėvynę.

Tegu žino pasaulis platus,
Kad sunkoka lietuvių užguiti.
Dar apvers jisai priešo ratus –
Jis žinos, kaip pagerinti buitį.

* * *

Jie dar manė – pasaulis pajus
Jų ryžtą teisėtai jų kovai.
Buvo priešas prieš juos dar gajus,
Kiti liko tautų – tik rangovai.

Kai paraudo Dunojaus banga,
Negailėjo aukų Budapešto.
Širdis dengė jiems aukso danga,
Negailėjo lietuvio ir esto.

Jie vieni toliau tęsia kovas,
Ir velniop! – jie pasiunčia pasaulį.
O per bokštus pilių, per kalvas,
Skaisčiai šviečia jiems tėviškės saulė.

Su skrebais, garnizonų gaujom
Priešai neša kankinimus, smurtą.
Nėra galo nelaimėm naujom –
Žudo žmonės ir degina turtą.

Mūsų vyrams kantrybės nebus
Kentėt darbus niekšingus ir juodus.
Ir jie traiškyti ėmė skrebus,
Kaip žaliajam miškelyje uodus.

Jų išmėtyti kaulai nebus
Po miškus ir jų žygių vietoves.
Mes surinksime juos į kapus,
Pastatysim didvyriams šventoves.

Atminimui didvyrių gražiam
Pastatysim jų garbei paminklus,
Kad tėvynės jaunimui naujam
Netekt būti po priešu sulinkus.

Jų paminklai šauks tautą budėt,
Saugot tėviškę – skaisčią leliją.
Geriau galvą už laisvę padėt,
Negu amžiams patekt į vergiją.

* * *

Yra kraštas dar vienas gražus,
Kur nuo Pagirio girios lig Lėno.
O jo vyrų garbė nepražus,
Juos lydėdavo saulė ir mėnuo.

Žemos lygumos puošias miškais,
Rudekšna čiagi tyliai čiurlena.
Čia miškeliai visokiais laikais
Jų kovas ir kentėjimus mena.

Tas pats priešas – klastingas, bjaurus,
Mūsų šalį ne kartą jau grobia.
Su juo karas vargingas, žiaurus,
Žaizdas vyrų mes aprišam drobe.

O čia vyrai – kovos milžinai:
Šaunus vadas Vaitelis Danielius,
Pelnę garbę visų amžinai,
Šaltas Mincė ir Raila Motiejus.

Daugel jų – tai narsieji arai
Ir Tėvynės narsios savanoriai.
Jų negąsdino baisūs karai,
Už tėvynę jie kovėsi noriai.

Tarpe jų – daug manų mokinių,
Jie su priešais dėl tėviškės grūmės.
Daugel žuvo mirtim kankinių,
Kai dundėjo miškai ir pakrūmės.

Kada būsiu miške – širdis klaus:
Kurgi Ažuolas, Beržas ir Uosis?
Mano skausmą žibutė priglaus,
Ir širdis jai liūdėdama guosis.

Tai garsus ir jautrus Pagirys
Didžiais vyrais ir meile Tėvynės.
Jis dar priešus iš krašto varys,
Jis dar kausis dėl savo gimtinės.

Tai garsus ir narsus Pagirys,
Jis kovoja už laisvę ir rimtį.
Jis tėvynės brangios švyturys –
Negal nieks jo garbės jau atimti.

Tai garsus ir narsus Pagirys
Jaunais vyrais – Klimavičium, Raila.
Čia jų daug, o ne vienas karys,
Jų visų – ažuolėlių – man gaila.

Tai garsus ir narsus Pagirys,
Savanoriais senais išgarsėjęs.
Nebaisus jam Rytų karys,
Mūs Europoje mirtį pasėjęs.

Tai garsus ir narsus Pagirys,
Jis kariavo už tautą, Vytį.
Čia ne vienas didvyris karys,
Nieks kovoj negalės jo pavyti.

* * *

Ir dešimtmetis karo audrų
Per šalelę nuvargintą užė.
Nešė mirtį ir ugnį gaisrų,
Be žmonių daug kur liko bakūžė.

Garnizonai, piktieji skrebai
Rinko žmones į Sibiro tolius.
Išvežtieji nuliūdo labai –
Jie prakeikė skrebus ir maskolius.

Tik didvyriai visos Lietuvos
Tautos garbę išsaugojo amžiams.
Ėjo mirt lig krantų Dauguvos,
Nuo raketų nušvitus padangėms.

Jie pasišventė krašto kovon,
Kad mums vėliava laisvės plazdentų,
Ir nuėjo miškais ir kalvom,
Kad lietuviai laimingai gyventų.

TURINYS

NEŽINOMŲ PARTIZANŲ EILĖS.....	5
DAINOS, UŽRAŠYTOS K. KISIELIENĖS IŠ VADOKLIŲ	127
LIETUVOS PARTIZANŲ DAINOS (1946–1954). SURINKO IRSURAŠĖ KOSTAS LUNYS.....	149
DAINOS IŠ RAMYGALOS, UŽRAŠYTOS VYTAUTO ILEKIO.....	213
DAINOS, IŠSPAUSDINTOS PAGRINDINIAME LAIKRAŠTYJE „LIETUVA BRANGI“ 1947 M.	237
ALBINO BILINKEVIČIAUS- <i>BALČIO</i> DAINOS.....	245
TREMTINIŲ DAINOS.....	265
UNGURIO POEMA.....	277

Slivinskas Vaclovas

Au-54 Aukštaitijos partizanų eilės ir dainos:
Vaclovas Slivinskas. Eilių ir dainų rinkinys.
– Kėdainiai, leidykla Spaudvita, 2015-284 p.
iliustr.

ISBN 978-609-8126-26-6

Knyga išleista iš Jonavos rajono integruotai vietos plėtros strategijos „Gyvenimo kokybės gerinimas Jonavos rajono kaimo vietovėse“ paramos lėšų.

Vietos projekto vykdymo sutarties numeris
LEADER-13-JONAVA-03-005.

UDK 821.172-1(082)

Išleido ir spausdino UAB „Spaudvita“,
Radvilų g. 16, Kėdainiai.
Tel. +370 347 60 711, el. p.: spaudvita@centras.lt
Svetainė: www.spaudvita.lt
Užsakymas 502. Tiražas 500 egz.